Budapest, 1899. Negyedik évfolyam. 250. szám. Vasárnap, szeptember 10.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, ½ évre 7 frt, ¼ évre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Erzsébet legendája.

Budapest, szeptember 9.

(K.) Wittelsbach Erzsébet fehér szárnyakkal lebeg fölöttünk. Most a magasságból is patronája Magyarországnak. A földi asszonyból egy szempillantás alatt legendás asszonnyá lett. S ha sokáig élt, mint asszony, tovább fog élni, mint legenda. Semmit sem vesztett ő, egy szentet nyertünk mi. S ennyiben egy esztendő multán meg is nyugodhatnánk.

Az első évforduló estéjén mégis elfog a szomoru emlékezés.

Micsoda lázas alkony volt az most egy éve! Bécsből valami hihetetlen hirt adtak le a szabadelvü klubba s amilyen képtelennek látszott, mégis ezer dróton áradt szét egyszerre a fővárosba, az egész országba. Nem volt teremtett lélek, aki elhigyje, de azért remegve és könnyek közt adta tovább mindenki. Aki az imént megrázta a fejét és mélységes meggyőződéssel mondta rá, hogy ostoba szenzáció, a másik percben döbbenettel rázkódott össze, mert mástól is hallotta, amit hinni nem tudott, nem akart. S ha még mindig hitetlenül ödöngött tovább az utcákon, hallucinációknak lett a rabja. Azt kellett képzelnie, hogy minden utcasarkon gnómok ugrálnak ki az aszfalt alól és megtépett ruhával, vijjogva járják be az utakat. És mind azt sirja, azt kiáltja: „megölték . . . tör szegezte át a szivét". Mert ismeretlenek és ismerősök, valakik és senkik szükségét érezték hirtelen, hogy nyakukba vegyék a várost és bekiáltsák minden kapun és minden ablakon, hogy meghalt Wittelsbach Erzsébet. Mintha valamennyiüknek édes anyja lett volna az a Wittelsbach Erzsébet és halálos büntetés érhetné a közönyöst, aki nyomban tovább nem vinné a katasztrófa hirét! Futó emberek sikoltásaiban futott szét a hir és az est feketén ereszkedett le a gyászoló sokaságra. Hogy pedig másnap reggel kibukott a nap, hiába szivta fel az éjszaka sötétségét. A város fekete maradt.

És fekete volt az egész ország. A királyné miatt? Jóságos isten, aki emberek és nemzetek szivébe látsz, csak te tudnád megmondani, mennyi királyné feküdt már ravatalon s a gyöngyök közé, amik halottas ruhájában is ékesitették, be ritkán vegyült az őszinte könny. Hivatalos könnyek, parádés könnyek, konvencionális könnyek: — oh igen, bőséges záporral omlanak a királyi asszonyok fölött, de vajmi kevés abból a közönséges sós nedüből, amely megrepesztené a szivet, ha el nem sirnák. S ha az a genfi tör csak egy királyné szivét járta volna át: ma, egy esztendő multán feledve volnának a könnyek és feledve a királyné. De nekünk nem a királyné halt meg, csak egy magasságos asszony, aki többet szenvedett mindannyiunknál, holott szépségben, jóságban és szivbéli érzésben korona hijján is legelsőnek kellett ismerni. Minden lépte nyomán rózsa fakadt ezen a magyar földön s az ő homlokába mégis egyre mélyebben nyomult a vérező tövis. A két keze csak virágot tudott hinteni s fedetlen szivét mégis szakadatlanul járta a csapások töre. A kincseit elosztotta, a szomoruságot mégis egymagán viselte. És lassankint hozzája tapadt minden szem, hogy a legnagyobb asszonyon tanulja fölismerni az isteni akaratot, amelynek tetszik olykor a legjobbakat sujtani. A csudálatos asszony állott a világ előtt, cselekedvén, mint a legelső királyné, és szenvedvén, mint az utolsó munkásasszony. S amikor már ez a nemzet nem is tudott csudálkozni, hogy az ilyen asszony vonszolni tudja életét, holott hét tört visel a szivében, el kellett csudálkoznia, hogy az a genfi tör megölhette. De ugy kellett lenni, hogy a csapások törét a királyné szive fogta fel, a genfi tör pedig az asszony szivét érte. S akik a királynét csudáltuk, az asszonyt lelkünk legigazibb könnyeivel sirattuk.

Csuda volt az élete, csuda a halála. Egészben legendává kellett válnia. És legenda is. Nem mondja öt senki királynénak, és Wittelsbach Erzsébetnek is csak azért mondjuk, hogy megkülönböztessük minden Erzsébettől, akit előtte már lefoglalt magának a legenda. Csak Erzsébet ő. Ahol szerte az országban a rokonok arcképei közé vették az ő képe mását, csak igy nevezik, Erzsébetnek. S ahol a nevének templomot, az emlékének szobrot állitanak, csak ugy emlékeznek róla, mint a magyarok Erzsébetjéről. A szivekben pedig, amelyek ezen a napon megtelnek a reá való emlékezéssel, nem lesz ő más, csak Erzsébet. Most és mindörökre. Az a korona, mely életében ékesitette, talán még feszélyezett minket, hogy a szeretetnek édes bizalmaskodásával emlegessük; de az a másik korona, mely a földön tul ragyogja be arcát, nem olyan ismeretlen már nekünk. Az is viseli, akihez keserves óráinkban a legteljesebb bizalommal szoktunk imádkozni. Most van ő csak igen közel hozzánk, amióta eltávozott körünkből. Csudaszép alakja megfinomodott, vállaiból fehér szárnyak nőttek ki s ahogy sugarasan lebeg el fölöttünk, már gyermeki bizalommal suttogjuk feléje: Oh patronája Magyarországnak! Oltalmazzál minket, akik életedben, holtodban szeretve csókoltuk lábaidat! Ha régente megtaláltad a szót, melylyel ezt a nemzetet megnyerheted, engedd most megtalálnunk azt a másik szót, amelylyel a te oltalmadat nyerhetjük meg a nemzetnek! A tieid akarunk lenni, ahogy te a miénk voltál és állj meg fölöttünk égi koronáddal, ahogy földi koronáddal is mireánk ragyogtál!

Harangok bugnak az emlékezés napján. És esztendőről-esztendőre fognak bugni. De nem emlékeztetőnek. Van a nemzetek szivében egy hang, mely minden ünnepi harangszónál jobban emlékeztet. S az eljövendő évfordulók napján ez a hang még akkor is meg fog szólalni, ha a harangok talán már régen megnémultak. Mindig élni fog a fehér szárnyakkal lebegő Wittelsbach Erzsébet legendája . . .

Dreyfus elitélve.

Budapest, szeptember 9.

(V.) Rennesben ma a francia nemzetre a saját hadserege ráütötte a gyalázat bélyegét: a hadbiróság — mentő körülmények figyelembe vételével — tizévi fogságra itélte Dreyfus Alfrédet. Öt világrésznek hangos megbotránkozása sujtja ezt az itéletet. A népek egyhangu verdiktje végigharsog a földön: „Ez az ember ártatlan; de annál bünösebb az ő hazája!" Abban a hét katonában, akit Jouaust ezredes vezényelt az igazságon való erőszaktételre, a francia népnek erkölcsi eltévelyedése dolgozott. Birák voltak ők, akik nem akarták megtalálni az igazságot. Mit ér az ő itéletük? Tul annak a nyomorult országnak a határain, amelyben a nemtelen szenvedély urává lett a lelkiismeretnek, ki nyugszik meg benne? Amit eddigelé csak *érzett* minden nemfrancia, azt immár *tudja* az egész világ: tudja, hogy Dreyfusnek tiszta a lelkiismerete és szeplőtlen a becsülete, hogy a francia hadsereg tábornokai szembe helyezkednek a tisztességgel és az igazsággal s hogy az az egész ország nem egyéb egyetlen cinkostanyánál, amely még el is mer kérkedni a maga elvetemültségével. És a rennesi infámia mögött megjelennek egy uj biráskodási szinjáték körvonalai: az emberiség egyetemes lelkiismerete maga elé idézi Franciaországot és lefokozza ezt a nemzetet csöcselékké. Dreyfust a világ fájdalmas részvéte kiséri uj gyötrelmeinek szinhelyére, züllő hazáját pedig a közmegvetés kiséri az erkölcsi vesztőhelyre.

Bünösnek mondták a hazaárulásban és mégis csak tizesztendei rabságot szabtak rá büntetésül. Ah biró urak, igy nem alkuszunk a lelkiismerettel. Ha áruló volt Dreyfus, itélték volna halálra vagy küldték volna vissza az Ördögszigetre. A hazaárulás az egyetlen bün, amelynél nem adható hely semmiféle mentő körülménynek! Aki saját honának ellenségeivel cimborált, ne fertőzze az tovább annak a hazának sem talaját, sem levegőjét. A nyaktiló alá az ilyen gazemberrel, vagy ha enyhének találják ezt a gyors halált, hadd muljon ki lassan, kopár sziklaszigetre számkivetve, martalékaként a saját lelke árnyainak s az egyenlitői nap tébolyitó hevének. A *bünös* Dreyfust vagy ki kellett volna végezni, vagy visszahurcolni oda, ahonnan hazahozták. Ellenben az *ártatlan* Dreyfust fel kellett volna menteni. De a rennesi birák nem tudtak szigoruak s nem akartak igazságosak lenni. Választottak valami hihetetlenül alávaló középutat: ha már nem merték le-

Lapunk mai száma huszonnégy oldal.

bunkózni az igazságot, hát legalább megnyomoritották. Inkább voltak irgalmasak egy árulóval, semhogy fölmentsenek egy ártatlant. És mi sors vár az olyan országra, a melynek hadserege kimondja, hogy a hazaárulásnak lehetnek enyhitő körülményei? Meg van pecsételve annak a végzete: el kell pusztulnia.

Két forradalom alternativája előtt állott mostanában Franciaország. Ha felmentik Dreyfust, a polgári becsület és önérzet forradalma következett volna be a szoldateszka dölyfe ellen. Hogy elitélték azt a boldogtalan embert, most a köztársaság ellen fog forradalmat csinálni a militárizmus és az, ami mögötte lappang: a katonai kalandorvilágnak prédaleső lelketlensége és a royalisták kezére dolgozó reakció. Amaz lett volna az enyhébbik, a nemesebb tartalmu forradalom; hatalmának tárháza a demokrácia lett volna, erkölcsi rugója a szabadság, vértezete az igazság és a becsület. De Franciaországnak a *másik* forradalom kellett: az, amely csak zuzni és rothasztani tud, — zuzni a törvény szentségét és méltóságát s rothasztani a lelkiismeretet. Ha ma jelentkezik egy sivárlelkü, higvelejü, de erős becsvágyu bitang, amilyen Boulanger volt épp tiz évvel ezelőtt, holnap akadálytalanul kikiáltathatja magát a franciák császárjává. Az a rennesi itélet valósággal hivja az uj imperátort. A sorai közt ott van ez a beismerés: „Ez a nemzet annyira elaljasodott már, hogy meg tudná csókolni azt a kezet, amely jármot tenne a nyakára.“ Talán jelentkezik is az aranypaszományos svihákok egyike, — vagy Boisdeffre, vagy Mercier, vagy Roget — s rárivall arra a nyomorult országra: „Ha lakájokká sülyedtetek, majd leszek én a ti gazdátok!“ Avagy jöhet a királyság restaurációja is. Ha tavaly egy Orléans össze tudott nyilvánosan csókolózni Walsin-Esterházyval, mért ne heverednék most a Walsin-Esterházy klientélája egy másik Orléans lábaihoz? A Chambord szeplőtlen legitimizmusa óta mekkora sülyedése a királyság eszméjének! A Bourbonok liljomát az Orléansok sárban fürösztik meg. Hajdanta vértengerbe merült alá a francia királyok koronája; vajjon posványból fogják-e most kihalászni? . . .

Dreyfus Alfréd, téged megint odaállitanak majd katona-bajtársaid sorfala elé. Széttörik ismét kardodat. Letépik rólad ujra tiszti rangod jelvényeit. Az a kinos vesszőfutás a lefokozásnál ismétlődni fog. Te sáppadt leszel mint akkor és támolyogni fogsz és vonagló ajkadról előtör ismét a te meghatóan nemes tiltakozásod: „Isten a tanum, ártatlan vagyok! Éljen Franciaország!“ Bizony, Dreyfus Alfréd, ugyanaz a keserü sor vár ismét szegény fejedre. Aztán elvisznek valami kazemattába s vasat vernek a lábadra s nehéz vasajtót zárnak reád, meg a fájdalmadra, meg az igazságodra. De azért mégsem leszel többé olyan boldogtalan, mint eddig voltál, te szegény rab. Mert beárad majd kőfalak vastagságán és vasajtók ércén keresztül a te magányodba egy varázslatos fluidum: az egész világnak a felebaráti szeretetből fakadó részvéte. Királyok és koldusok küldenek feléd naponta forró üdvözletet. Milliók imádkoznak éretted és veled, hogy érjen valahára boldog véget a te szörnyüséges vértanuságod. És ezt te megérzed börtönödben s édes vigaszt merit belőle a te lelked, amelynek annyira csodáljuk a hatalmát. És ez az érzés megedzi egész valódat, arcodnak visszaadja pirját s a hit mosolyát ülteti ajakadra.

Közben pedig szomoruan hordják lelkükben az önvád ólomterhét és halványan vánszorognak tova az élet utján a te gyalázatos biráid s a pimasz tábornokok. Nekik tömlöcük ez a világ. Hozzájuk képest te szabad vagy börtönödben. A te szabadulásod órája ütni fog; az övéké soha.

———

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyben a folyó ügyeket intézték el.

A miniszterelnök szegedi beszéde. *Széll* Kálmán miniszterelnök minisztertársaival ma délelőtt másfélnapi tartózkodás után visszatért a fővárosba. Jóllehet a miniszterelnök a leghatározottabban kérte minden hivatalos bucsuztatás mellőzését, a város kitünőségei mégis nagy számban jelentek meg az indóházban, hogy még egyszer megköszönjék a miniszterelnök látogatását, aki bizonyára nem kevesebb kellemes és maradandó emléket vitt magával az Alföld fejlődő emporiumából, mint amennyit ő maga hagyott ott. A miniszterelnök, aki a mezőgazdasági kiállításon mint gazda a gazdák körében fordult meg és akinek minden részletre kiterjeszkedő meleg érdeklődése épp ugy imponálhatott, mint a mezőgazdaság legkülönbözőbb ágaiban nyilvánuló szakismerete, személyes érintkezésében is mély benyomást tett az Alföld nyugodalmasan szemlélő népére, amely a miniszterelnökben jó magyar embert ismert meg, ki a magyar földet annak lakóival szivébe zárta, azt a magyar földet, amelynek jogosult igényei kielégitését a kormány programmjának egyik sarkalatos tételéül vallja. A dolog természetéből folyik, hogy a miniszterelnöknek ez a közgazdasági hitvallása legvilágosabban domborodhatott ki a diszebéd alkalmából elmondott felköszöntőjében, amely a gazdaközönséget is valósággal elragadta. Épp azon körülmény, hogy a szenvedélyes gazda, mint amilyennek a miniszterelnököt ismerik, a mezőgazdaságnak a kormány részéről való gondozásánál és annak állami istápolásánál a jogosult, az ugyszólván legitim igényeket jelölte ki határvonalul és hogy a közgazdaság egyéb szerves részeit is az államgazdaság egészséges fejlődése érdekében a kormány oltalmáról biztositotta, éppen ez a körülmény legalkalmasabb volt arra, hogy egyfelől teljesen kielégitve a gazdaközönséget, *tulzott várakozásoknak mégis elébe vágjon*, másfelől pedig csüggedést, vagy aggodalmat már csirájukban elfojtson. A miniszterelnök szavaiból hallhatta a gazdaközönség, hogy hajlandó a mezőgazdaságnak a nemzet gazdasági életében a legelső helyet biztositani, azonban távol van attól, hogy *téves, egyoldalu fejlesztésnek legyen a szószólója*; sőt ellenkezőleg: valamennyi gazdasági erőforrás össz hangzatos ápolása és előmozditása az a cél, amely szeme előtt lebeg. Méltán mutathatott reá a miniszterelnök arra is, hogy a magyar gazda már hagyományainál fogva is sokkal liberálisabb, mint bármely más európai gazda, aki saját üdvét jobbára csak a többi termelési ágak és egyéb hivatásu osztályok elnyomásában látja és hogy a magyar gazda elég belátással bir annak felismerésére, hogy *a modern államnak szüksége van* — amint a miniszterelnök magát kifejezte —

TÁRCA.

Nyári levelek.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta ***Porzó.***

— Nauheim. —

Épp egy éve, hogy a Burg-Allee 12-ik számu házának erkélyére pillantottam föl egy reggeli órán. Nem, hogy leselkedjek: észrevenném-e ott alakját, vagy legalább árnyékát a mi felséges Asszonyunknak. De csak látni akartam a lakóházát s hozzáfüzni egy-egy gondolatomat, melynek forrása az én hódolatom; egy-egy érzésemet, mely sajnáló szivemből szakadt föl.

Sárgára meszelt, két-emeletes nyaraló; a sorban tán a legegyszerübb. Ablak-vitorlái kifeszitve. Az egyik párkányon zöld pohárban egy csomó csillagvirág. Talán ő maga szedte, maga illeszté a kicsi üveg edénybe: hadd viruljon az a selymes fehér szirom, ameddig csak bir. És soká birja, mint tudják is azok, akik szeretik. Elvirágzik egy hétig is, csak vizzel tartsák, mig rózsa, szekfü gyorsan hervad. A fájdalmát akarta-e példázni vele, melyet öntöző könnyei óvnak meg a fonnyadástól?

Egy éve, hogy itt járt magyarországi II. szt. Erzsébet. Abeles ur kertje is kivirult minden hajnalra. Mert ezt a berlini urat érte a nagy tisztelet és öröm, hogy királynénk az ő villáját szerette meg. Sürübe vesző, messzenyuló utjain haladt a mi nagy Asszonyunk, kevés megszakitással, reggeltől estig. A Johannisberg egy födött padján ülve néztem le, s egy szempillantásig, mintha gyászruhája lebbenését láttam volna. Elősuhant s eltünt ismét a nyires homályán. Mint ahogy van szomoru-füz: van-é szomoru-pálma is? Láttán ez a kép jutott eszembe.

A bejárat előtt sem zsandár, sem tilalomfa. Csak egy keskeny tábla, rajta ez a két szó: „Privater Weg“. De megértette mindenki. A közönség, mintha csak a Keleten volna, azzal hódolt a királyasszonynak, hogy nem vette észre.

A menedékes, kerti ösvényen egy kertészbojtár jött szembe velem, tologatva maga előtt a gyepnyirót.

— Ő felsége ezen az uton is szokott sétálni? kérdem a legényt.

— Épp az imént fordult erre, nincs egy perce, mondá. Ihol-e . . . s rámutatott a fehér porondra; a lába nyoma.

Tehát jól láttam.

— Ez a keskeny, hosszu, folytatám.

— Ez az, felelé. A másik, a széles, rövid, az a görög uré.

Aztán belemélyesztettem kutató szememet a lombok zöld éjelébe s azon fohászkodtam, bár a fájdalmas édes anyának törtül átjárt szivéről lemulna itt a szünhetetlen gyötrelem.

S nehány nappal ezután egy másik tőr meg is váltotta. Az ő szive bajának tán ez volt az egyetlen orvossága. Piszkos kéz döfte belé. De a vértanuk hóhérai nem gentlemanek.

* * *

Hogy Nauheimnak forrása meg a szivbajról segit, azt mondják. Ilyet csak beteg ember hiszen el. A beteg szivet — nem példázva szólok — nincs, ami megorvosolja. Ha zsir rakodott rá, ezt az óvatos mozgás lefogyasztja; azaz: ebből a zsirból táplálkozik azután a meghanyatlott szivizom. (A többit hadd mondja el az én Schwarz tanár barátom.) Még csak annyit, hogy a megzsugorodott szelepet nincs, ami megnyujtsa. Mig epe- vagy vese-követ az áldott forrásviz kiöblöget a megszállott mirigyből s a sorvasztó gümő egy boldog napon megmeszesedik — a meghibbant szivet nincs, ami visszasegitse régi lüktető erejébe. A szervi bajt tehát nincs, ami meggyógyitsa. De már a hiányos „beidegzésnek“ uraivá leszünk! — mondják diadalmas mosolygással a nauheimi medicusok. A szív idegei, ha nem zaklatja bánat, megpihennek. Igazán? Hát majd a szív bejárata elé már oda tüzhetik a tilalomfát, hogy: „Ide bárminemü bánatnak belépni nem szabad!“ S amidőn e bölcsek megszerezték betegjök részére a csöndet és, illő távolból, muzsikaszóval tartják jól: hitök — inkább hitetésök — szerint a javulás utjára hozták a szenvedőt.

Azok a fehérarcu asszonykák, akik a park zöld sátora alatt gyalog kocsikáznak — izmos szolgalegény tolja a kereken járó zsöllyeszéket, melynek fülig merülnek párnái és takarói közé — ezek a szederjes ajku, halovány teremtések másmilyen megváltásról ábrándoznak. Otthon, messze otthon aggódik érettök az ő szerelmes urok s folyton hajtogatják nevöket a mamátlan babák.

„Ó, doktor ur! . . . ugy-e, hogy bizonyos? De mikor, mikor, mikor?“ Könnyü biztatni a szenvedőt. Az ügyes, már müvészettel szerkesztett reklámra akár hitet tegyen. Vergődő szivének minden gyökérszálaival fonja körül a „legjelesebb gyógytekintélyek“ bizonyitványait. S ocsudó reménysége; az enyhe levegő; a nagymandarin: a geheime Sanitätsrath urnak okos,

Az Én Ujságom

Április havában a tizedik évfolyamába lépett. Meséivel, verseivel, elbeszéléseivel, gazdag, változatos, mulattató tartalmával, gyönyörü képeivel a legszebb, legjobb képes heti magyar gyermeklap. Szerkeszti Pósa bácsi. — Negyedévre csak **1 frt.**

Kiadóhivatal: **Budapesten, Andrássy-ut 10. szám.**

összes gazdasági tényezők hatályos funkcionálása, mert bármelyik közgazdasági ágnak elhanyagolása csakis az egésznek kárára lehet és soha egy másik tényező hasznára. A miniszter beszéde után, amely többször hangsulyozta földmivelés ügyét, mint a gazdasági érdekek nagyobbikát és legelsőjét, méltán remélhető, hogy a miniszterelnök böles felfogása a gazdasági erők és szervek harmonikus fejlesztésének üdvös voltáról *megteremti az összhangot a terület különböző ágai közt* is, a célból, hogy mindegyikjan irigység és féltékenység nélkül egyetértő közremüködjenek az egésznek felvirágoztatására.

Konfliktus a kereskedelmi miniszterrel. Hosszu-hossza sincs annak a sok konfliktusnak, amely a főváros és a kereskedelmi miniszter közt közuti vasutak dolga körül fölmerült. Legutóbb Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter egyterjedelmü leiratban fordult a fővároshoz, világosan kimutatva, hogy az épitési tőke megtapitása kizárólag a kormány jogkörébe tartozik. Több heti tanulmányozás után a tanács tegnap ma két óra hosszat foglalkoztak a miniszter leiratával és abban állapodtak meg, hogy a város nem engedhet régebbi álláspontjából. Ehhez képest azzal az előterjesztéssel fordul a közgyüléshez, hogy ujabb feliratot intézzen a kereskedelmi miniszterhez és hangsulyozza ujra a város álláspontjának jogosságát. Egyuttal feliratban kérje föl a belügyminisztert, hogy mint a város gyonának legfőbb őre védelmezze meg a város anyagi érdekeit a kereskedelmi miniszter tenében, annyival is inkább, mert az engedélyezési tárgyaláson a belügyminiszter képviselője is ismerte a főváros álláspontjának jogosságát.

Lehetetlen helyeselni a tanács ez előterjesztését, amely az önkormányzat megsértésének ügye alatt a főváros fejlődésének megakasztására alkalmas. Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter rövid hivataloskodása alatt is megmutatta már, hogy szivén viseli a főváros érdekeit és sárhányszor a városházán is csak elismerésre vált dicséretes erélye, amelylyel a tanács minden okvetetlenkedése dacára előmozditja a közuti vasuthálózat kiterjesztését. Semmiféle rabulisztikával meg nem döntheti a tanács a kereskedelmi miniszter álláspontjának helyességét. A miniszter kimutatja, hogy a tanács által idézett 1872-ik évi törvénycikkben egyetlen szakasz sincs, amely a közuti vasutak épitési tőkéinek megállapitását a törvényhatósági bizottság hatáskörébe utalná. A törvény az önrendelkezési jogot a főváros közönségének csak saját vagyonára és saját vagyoni viszonyaira nézve biztositja. A főváros álláspontja már a területhasználati szerződéssel ellenkezik, amelyből világosan következik, hogy a tőkéknek az engedélyokiratban kell megállapittatniok, ami pedig a kormány dolga. Egyéb megdönthetetlen érvekkel is kimutatja a kereskedelmi miniszter, hogy a kormány egyáltalán nem kivánja hatáskörét a főváros önkormányzati jogainak rovására tágitani, de a tanács, mintha szándékosan keresné a konfliktusokat, nagyitó üveggel kutat sérelmek után és semmivel sem menthető szenvedélylyel neki ront a kormánynak, amely sokszor a tekintetes tanács ellenére is az üdvös és céltudatos intézmények és alkotások egész sorát kényszeritette a fővárosra. De egyébként sem értjük a fővárosi tanácsnak feljajdulását a vélt sérelmekkel szemben, amikor azok mind már kiépült vagy befejezésükhöz közelgő vasutakra vonatkoznak. Az ily konfliktusoknak utóvégre csak a főváros vallja kárát, amelynek fejlődése nem nélkülözheti a legavartalanabb együttmüködést a kormánynyal. És mégis a tanács konfliktusok megszüntetése helyett, egyenesen azok kiélesitésére törekszik, amidőn fenyegetődzik, hogy a belügyminiszternél keres majd védelmet a kereskedelmi miniszter ellen. Valóban csak a tudatlanság adhatott ily „pompás“ eszmét a tanácsnak, amely méltó betetőzése egész előterjesztésének. Hiszszük, hogy a főváros törvényhatósági bizottsága ily okvetetlenkedő és egyébként is megkésett lépést jóváhagyni nem fog és a böles tanács e sok konfliktusra pazarolt buzgalmát oly ügyekre forditja, amelyek igazán a főváros közönségének javát szolgálják.

Horánszky beszámolója. *Horánszky* Nándor ma este több képviselőtársa kiséretében Kassára érkezett, hogy holnap elmondja beszámolóját Szepsiben. Horánszkyt a kassai állomáson nagy közönség üdvözölte. A mai vonatokkal sokan érkeztek Sárosmegye volt nemzeti párti vezéremberei közül oda, hogy holnap Horánszkyval együtt Szepsibe utazzanak.

A Hentzi-ügy. *Kossuth* Ferenc a *Magyarország* mai számában a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Ugy veszem észre, hogy abban a vitában, mely a Hentzi-ügy felett folyik, (amely ügyre vonatkozólag én is több izben nyilatkoztam), egyik iratomban foglalt némely kifejezésemet ugy értelmezték bizonyos körökben, mintha én azt állitottam volna, hogy Széll Kálmán miniszterelnök nekem s általam a függetlenségi és 48-as pártnak igéreteket tett volna a Hentzi-emlékszobor leleplezésének módjára vonatkozólag.

Az igazságszeretet megköveteli, hogy ezt, ami bizonyos fokig félreértés, ne hagyjam fönnforogni, és pontosan megállapitsam azt, hogy miről tettem említést a *Magyarország*ban megjelent és Nápolyból augusztus 20-án irt cikkemben.

Ebben a következő sorok olvashatók: Nem volt előre látható ez (az ünnepélyes leleplezés), mert a miniszterelnök biztositott minket, hogy egész csendben fog megtörténni az emlékszobor leleplezése.

Arra a nyilatkozatra gondoltam e sorokat irva, melyet Széll Kálmán miniszterelnök Hentaller tisztelt barátomnak tett, és azért irtam ugy, hogy e nyilatkozat nekünk tétetett, mert Hentaller barátom az én elnöki tudtommal és hozzájárulásommal készült az interpellációt megtenni és nekem, mint pártelnöknek, szóbelileg bejentette az interpelláció elmaradásának okát és ebbe megnyugvásomat volt szives kérni.

A miniszterelnök tehát csak Hentaller barátom előtt tett nyilatkozatot *s nem én előttem is*; de a nyilatkozatról én is, mint pártelnök, tudomást vettem, mert a Hentzi-ügy a legnagyobb mérvben egész pártunkat érdeklő ügy és az interpelláció is a párt nevében tétetett volna meg.

Külföldön létem s hazajöttöm utáni váratlan betegeskedésem folytán nem kisérhettem figyelemmel azt, hogy az emlitett félreértés mennyire terjedt; de az igazságszeretet nevében kérem azon igen tisztelt lapokat, melyekben a félreértés szerepelt, hogy jelen helyreigazitásomat legyenek szivesek közzétenni.

Kossuth Ferenc.

Az államvasutak bevételei. A magyar királyi államvasutak igazgatósága szeptember 7-ikén *egy millió forintot* szállitott be pénztári fölöslegképp a központi állampénztárba. A beszállitás folyó évi összege ezzel 10.800,000 frtra emelkedett.

„Egy viharos emberöltő.“

— *Busbach* Péter emlékiratai. —

Budapest, szeptember 9.

Hetvenkét esztendős lett Busbach Péter s még nem tett le arról a régi szokásáról, hogy lehetőleg szembe helyezkedjék a közvéleménynyel. De most valamivel könnyebb a dolga. Mert amig a parlamentben állott elő a közérzületet bántó dolgaival, mindig akadtak csintalan képviselők, akik szavába vágtak, fölingerelték s a végin egy kicsit ki is nevették; amióta azonban kirekedt a törvényhozás terméből s irásban kezd ki a közvéleménynyel, legalább kibeszélheti magát. Él is az alkalommal. Már a második vaskos kötetnél tart. Sőt igér még egy külön könyvet azokról az időkről, mig a parlament s a főváros képviselőtestületének tagja volt.

Hiszen sehol sem szokatlan, hogy kiérdemesült törvényhozók, kivált akik egy kicsit kuktáskodhattak az események konyháján: emlékiratokat rónak egybe. Nálunk meg éppen megszokott dolog, hogy amelyik képviselő kibukik s hamarosan nem dugták a főrendek közé, biztosan emlékiratokkal hozza magát a közönség emlékezetébe. Azon tehát nem szabad csudálkozni, hogy Busbach Péter is kivonul az emlékeivel. Sőt mindjárt két vaskos kötetet is megtölt velük, pedig csak a kiegyezés létrejöttéig kiséri az eseményeket. De azon igenis lehet csudálkozni, hogy ezek az emlékek milyen soványak, amig a multat akarják megvilágitani, de aztán milyen beszédesekké válnak, mihelyt a jelen idők általános felfogását próbálják lerontani. Majdnem azt hinné az ember, hogy Busbach Péter a multak tanulságait csak azért gyüjti

---

uggeráló kerek pápaszeme; a lég- s hőmérőnek összevetéséből lefejtett szám-arányhoz igazitott ra-rend s több efféle tartalmatlan fontoskodás megbüvöli a beteget, aki csakugyan olyasmit rez, ami hivő szivének jólesik. Ha lesimult gyughatatlanságát néha meg-megfodoritja a kétkedés, a geheime Sanitätsrath ur nem inti, eddi, hogy ez a türelmetlenkedés, ez az emésztő ágyakozás lerontja, ami oly szépen felépült. Vaszében! Hiszen az elfojtott, a befelé sirt könyü még sorvasztóbb. Hanem inkább legszélesebb mosolyával üti el ezt a bohó szorongást s deritő réfa-bonbonnal szerez betegének egy kis vidámságot. Azt mondják, hogy annak a csámpás, erősen sémi arcu orvosnak nagy mértékben sikerült ily módon szerezni enyhe pillanatokat a mi bánatos királynénk beteg szivének.

* * *

Azért van ám itt igazán vig élet is. De van im! A kursaal téres udvarán hullámzik a közönségnek ép része: győzedelmes szép asszonyok, finom kisasszonyok s körülöttük és nyomukban jórészt harckivivott bár, de ostromra mindig kész urak s flanel-ruhás, fehér lábu urfiak. Legtöbbjének *racket* van a kezében, mert vagy a labda-szérüről, a lawn-tennisről jönnek, vagy oda mennek. Közbe meg a nem tudom hanyadik porosz gyalogezred bandája Strauss-keringőt harsogtat (sok itt a bécsi) s benn a termek egyikében külön hangverseny áll: énekelnek és zongoráznak.

Beszélik, hogy egy ur, a *schnoddrig* berliniek fajából, igy förmedt rá a teremszolgára, mikor a gyatra kalimpálást megsokalta: „Hallja hé! Vegye el attól az embertől a zongorát!“ S hogy a virtuóznak társa, a dalmüvész, a szerelmes ifju kebelgöreseit nyögdelvén, a szöveghez képest kijelenté, hogy: „Nem! Tovább nem viselem!“ — ezt a berlini ur igy magyarázta: „A gyürött ingét érti“; mig végül az egész hangversenyre e szókban mondta ki a sententiát: „Ez nem ének s nem zongorázás, hanem valóságos száj- és körömfájdalom!“ Berufsstörung és becsületsértés cimén elég mulatságos pör lett a dologból s a goromba, de — ne tagadjuk — elmés berlinert e közbeszólásaiért százötven márka fizetésében marasztalták el. Otthon (Magyarországon) sem itélték volna el többre, ahol pedig a sértett becsületet 5 forintjával is meg szokták büntetni. Mert hogy drága portéka nálunk a becsület. A pénz persze még drágább.

A legujabb női divat itt sem áll el a wiesbadeni, vagy homburgi mögött. Remekbe himzett igazi csipkével telehintett hurcos ruhával seprik a porondot itt is, amely, szerencsére, a gondos öntözéstől nem kavarodik fel. Alig száll egy szeme, máris nyakon locsolják. A füző természetesen épp olyan szerkezetü, mint ahogy egyéb fürdőkön. Övig *decadens* — decadens a szó ősi értelmében — itt is minden, amit ezelőtt a zsinór és kapocs fegyelme szoritott együvé. Ez idő szerint a két hemisphärában a két hemisphära, a régi divat rabságából megszabadulva, függetlenül függ alá. Fiatal leánynál hagyján — vagy tán sőt inkább. De az elömlő mamának ez a viselet nem kedvez. Ki álmodta volna, hogy egyszer még a dajka is divatmintává lehet? És hátulgombolós valamennyi ruha. Tán hogy szükség esetén . . . De jobb ezt nem bolygatni.

Régóta nézek egy angol leányt, egy misst. A szüleivel van s a — hosszu, merev házi-kisasszonnyal. Az édes anyját kocsiban tolják, akinek az apa, egy gondosan öltözött, szép öreg ur, valami bolond nagy ujságból olvas csendes hangon. Szakálla fehér, arca rózsaszin, dereka egyenes, termete szálas. Nem enged a negyvennyolcból, pedig tul lehet már a hatvanon is. A miss egy szintén koros bácsival ül a padon. Figura dolgokat beszélhet a kis lánynak, mert ez mind a harminc fehér fogával (az utolsó kettő még ki nem hajthatott) nevet a tréfákon, mig a társalgó kisasszony óvatosan csak az első plombjáig mosolyog. Fanyarul, de muszáj neki, mert a bácsi nagy kókler. Arca komoly marad, ami a hatást csak fokozza.

De hát mit nekem a bácsi, mikor módomban van gyönyörködni ennek a boldog hajadonnak édes viruló sában! Hiszen megbámulom én minden alkotásában az uristent. De sohasem nagyobb áhitattal, mint mikor szép nőt jut látnom. Nem csupán azért, mert a női szépség legragyogóbb kijelentése a teremtésnek; de különösen az okból, hogy a tökéletes szépségnek gyér vonásait annyiféleképp tudja változtatni. Az antik müvészet Venusa, Junója és Dianája az összetévesztésig hasonlit egymáshoz. Ha annak lába alatt nem látnám a nyaldosó hullámot, a második mögött a páva madarat s a harmadik istenasszony haja-csigáiban a hold sarlóját: meg sem tudnám őket különböztetni egymástól. Bizonyos tehát előttem, hogy a vonások hóditó báját a játszi élet, a mozgás, a temperamentum, a pillanat inspirációi adják meg. Mindig ugyan-az, de mégis mindig más. A szép nő, ha vére a meleg, piros pezsgőborok fajából való, ezerféleképen tud szép lenni. A vonalak örökön változó melodiában zendülnek össze s kisérete a fiatal test tegiejtéseinek muzsikája.

De nincs-é ez áradozásaimban csalódás? Mert hiszen a mi érzékiségünk fedezte föl a női szépséget. Mi férfiak hamisitottuk meg a természet aesthetikáját, amely pedig minden állatnak himjét ruházta fel az igazi szépséggel. A him-madár tolla ragyogóbb s ő birja a megigéző ének müvészetét. A nőstény szürke és tudatlan. A him-oroszlán sörénye, a férfi-arcnak szőrös volta, szakála: bizonyára kitüntető ékesség. A török asszony előtt még ma is az az övig omló selyem szakál. Arminius lányai *Manneszier*nek nevezték. Csak hogy mi ezt a diszt lekaparjuk, mert physiologikus célját: ingerlő hatását a nőre s aesthetikai becsét idők jártával kineveltük magunkból. Épp csak, hogy a „csókra termett bajuszka“ maradt fenn a gazdag ajándékból. A szőrös arctól ma már irtózik minden nember.

Mig ezeken a dolgokon tünődöm, a miss mind szebbre válik. S mikor anyázva takargatja be az édesanyját, hogy megóvja a hüvösödő esti

bokrétába, hogy a bokréta alá rejtett mérges gloszszákkal megsebezze mindazokat, akik a végletekig tudtak elmenni nemrégen, csakhogy egy korhadt rendszert valahára megdöntsenek. Amit a mult időkből kihámoz, az elenyészően kevés ahhoz képest, amit a jelennek akar az arcába vágni. Ez a törekvése világosabb mindennél, amit a multakról mesél. S ha az ember elolvasta, az az impressziója, hogy Busbach Péterben a haragos indulat még mindig nagyon fiatal, csak a bőbeszédüség mutat már a hetvenkét esztendős korra.

A régi Busbach az emlékiratok e második kötetében mutatkozik csak igazán.

Az *Egy viharos emberöltő* második kötetének va ugyanis egy dupla fejezete, a könyvnek terjedelemben is jelentős része, mely *Görgey* Arturt helyezi szembe *Kossuth* Lajossal. A fejezetnek is az a gyüjtőcime: *Kossuth és Görgey*. Az egész pedig szenvedélyes védőbeszéd Görgey mellett Kossuth ellenében, sőt rovására. Már most nem akarom ugyan azt mondani, hogy Görgeyt mentegetni magában is odiózus vállalkozás; nem, — van benne inkább valami emberi és szép vonás. De az vall a régi Busbachra, hogy ezt a védelmet megspékeli a Kossuth ellen — bár igen óvatosan formulázott támadásokkal. Már pedig jöhet ugyan idő, mikor Görgeyt az elfogulatlanság talán ki is hámozza a hazaárulás vádjából s csak azt fogja róla hirdetni, hogy az egyetlen volt, aki egy mámoros országban megőrizte a józanságát; de higyje el Busbach Péter, hogy ez a fölmentés sem lesz valami különösebb elismerés. Mert szomoru dicsőség az, ha valaki meg tudja őrizni a józanságát, mikor körülötte nincs az országban ember, aki mámoros nem volna a harcok és indulatok forró italától. Az ember meg sem érdemelné az eszét, ha olyan lázas időkben el nem tudná veszíteni. Nem lesz az tehát egész fölmentés, ha valamikor a história ki is állítja Görgeyről a bizonyitványt, hogy nem áruló volt, csak rettenetesen józan. Ez az egyik megjegyzésem. De van második is. Még a fölmentett és tisztára mosott Görgey sem állitható Kossuth Lajos mellé, az olyan Kossuth mellé sem, akiről esetleg a rosszakarat utólag ki is sütött bizonyos emberi gyöngeségeket. A befeketitett Kossuthnak is szentebbnek kell lennie az utókor szemében, mint a tisztára mosott Görgeynek. Tetszik tudni, miért? A példa miatt, melyet jelent s a hatás miatt, melyet gyakorol. Vagy hiszi-e Busbach, hogy Zrinyi Miklós hódithatott volna magának olyan helyet a mi szegény históriánkban, ha annak idején ő is olyan józanul viselkedett volna, mint Busbach szerint Görgey? Ha Zrinyi akkor csak józan: a história ugyan nem mondja miatta árulónak, de nem őrzi meg mintaképnek sem. S a magyar ifjuság ugyan keveset tanult volna a Zrinyi rettentő józanságából, holott a halálos elszántsága generációkat tudott tüzelni és fog még ezentul is lelkesiteni. Mert nehéz órában ugy tudott látni, mint egy bölcs és ugy tudott cselekedni, mint egy hős. És Kossuth minden emberi gyöngéje mellett örök időkre lelkesitő minta lesz, amint eddig is volt; ellenben Görgey szomoru időkben sem lelkesitett és nem lehet követendő példa akkor sem, ha sikerülne egészen tisztára mosni. Kossuth nagy maradna a hatás miatt, melylyel generációkra volt; Görgeynek legjobb esetben is csak a csöndes feledés lehetne osztályrésze.

Busbach pedig ugy akarja védeni, hogy Kossuthot támadja, persze óvatosan. Meddő védelem, meddő támadás. Csak Busbach veszt vele.

Ugy tetszik nekem, Busbach azt szánta könyvében legfontosabbnak, ami ilyenformán legellenszenvesebb. Elérte vele, hogy munkája csöppet sem rokonszenves. Pedig a mellékes részletekben sok kedves és emlékezésre méltó akad. Azok sem éppen uj dolgok, a regényirók szebben is feldolgozták előtte: de azért megérték a krónikás fáradságát s az olvasó érdeklődését. Ilyen részlet az, mikor lefesti, hogy a szabadságharc után megnémult ország miként ébredt dallal. A Szózat dalával. Hogyan áradt el ez a cenzurától meg nem támadható dal az egész országban és hogyan ment ki forditásokban a külföldre is, mert széles e világ kiváncsi lett arra a dalra, melyben egy leigázott ország találta meg legtitkosabb érzéseinek megtámadhatatlan kifejezését. S érdekes a Busbach följegyzéseiben, hogy milyen komikus dolog esett akkor a berlini *Kreuz-Zeitunggal*. Ez az ujság ugyanis, mikor az osztrákkal küzdő Olaszország ellen akarta a német kormányt tüzelni, a *Szózat* verseivel figyelmeztette a németeket, hogy „ez a föld, amelyen annyiszor apáid vére folyt" — tehát a *leigázott magyarok Szózatával tüzelt az osztrákok mellett*. Ilyen kedves részlet, hogy mennyi fantáziával és leleményességgel tudta a magyar közönség kijátszani az ellenséges hatóságokat, valahányszor egy aktuális esemény fölött akart véleményt mondani. Igy például a Bach és Grünne elbocsájtása idején minden hangversenyen énekelte valaki a *Huuyadi László* operából: „Meghalt a cselszövő, letünt a rut viszály..." S ezt minden ember megértette. A sajtó pedig állandóan ilyen ravaszkodásra volt kényszeritve és olykor igazán virtuóz módon tudott beszélni a publikumhoz, hogy azért a cenzura mégse értsen belőle. Ebben a nemben egyszerüen fölséges volt a báró *Kemény* Zsigmond ötlete, mikor *a magentai véres ütközet hirére az — ercsii ekeversenyről irt vezércikket*, de ezt a cikkét igy szedette:

„Nagy nemzeti ünnepet ültünk — a Mezőgazdasági Egyesület ekeversenyét. Az ünnep lényegét *nem* ama nagyszerü látványban véljük kifejezve, hogy a Gizella-gőzös közel ötszáz magyar mezőgazdát hozott... Ez ünnep lényegét a meggyarapodott nemzeti életerő képezte...

És a magyar publikum ebből megértette, hogy elnyomóink végzetes vereséget szenvedtek. A szédsébe pedig nem akadékoskodhatott a cenzura, hol a szavakban nem volt kifogásolható.

Az sem érdektelen, ahogy Busbach a *protestáns pátens* históriáját állitja össze. Sok ujat itt sem tudugyan mondani, de a részletekben megint akad egés más, ami a magyar ellentállás karakterét megvilágitja. Nem lehet azt egykedvüen olvasni példáhogy Balogh Péter szuperintendes hogyan tett eleget a helytartóságnak is, meg a maga hazafias lelke parancsának is. A pátens kinyomtatott példányait ugyanis a helytartóság parancsához képest szétküldte a kerületi gyülekezeteknek, de — *német nyelven*. Abból pedig anyától született kálvinista a Tisza vidéken egy betüt sem érthetett.

Az októberi pátensről s a kiegyezés megteremtéséig minden fontos és kevésbé fontos mozzanatról olvashatók még a Busbach könyvében emlékezések. Néhol közvetlenek, legtöbbször összehordottak. De van a könyv végin egy fejezet, melyben az öreg Busbach Péter a koronázás napjáról emlékezik: ebben egy passzus, mely éppen ezen *a mai napon szomoruan aktuális. Erzsébet* királynéról beszélnek ezek a sorok. S igy szólnak:

> . . . Ott jő egy fényes, egy dusgazdag, egészen arany és selyemhintó, nyolcfogatu, büszke, egyszinü ménekkel; a hintóban párnák közt egy angyali jóságu és szépségü fiatal hölgy ül; a szépség, a méltóság eszményképe; a báj, a felség személyesitője; fekete hajtekercs köriti homlokát, és hajában vakitó fényü kövekből korona; ragyogó gyémántokkal gazdagon diszitett magyar szabásu fehér selyem ruhában. Izgatottsága még inkább emeli arcának üde rózsáit és fokozza szépségét. Azok a jóságos szemek, amelyek e szép alaknak oly kimondhatlan büverőt adnak, megmagyarázzák, hogy a küzdelem nemzet és fejedelem között megszünt, hogy a mult nehéz napjai elmultak, hogy a but öröm, az aggodalmat remény váltja fel. Nézz e nemes alakra, nézz jóságos szemeibe, ezek szivedhez szólanak, s azt mondják: szeretlek magyar nemzet! örködni fogok feletted; örömed az én örömem, fájdalmad az én fájdalmam is lesz! Igen! e fényes kocsiban, e szépséges esményképben, e jóságos szivü nő — *Magyarország királynéja*, ki most megy templomba, hogy szeretett magyarjai királynőjévé koronáztassa magát... és megkösse azt a nemes frigyet, nemzet és uralkodónője közt, melyet mindhalálig hüségesen ápolt, melyet lélekismeretesen felhasznált arra, hogy minden félreértést elháritson, minden bonyodalmal megelőzzön, mely a nemzet és királya közt a szivélyes egyetértést ujból megzavarhatta volna. Ez a nemes asszony csakugyan jó nemtője volt a magyarnak, akinek emlékét késő unokák leborulva fogják tisztelni, kit a történelem a magyarok legnagyobb jótevői közé fog számitani!
>
> . . . S éppen ma van fordulója a gyászos napnak, mikor egy eszeveszett ember, de nem is ember tőre keresztüljárta a csodálatos asszony szivét.

---

szellőtül: az ember szidja a convenientiát, amely miért is nem engedi meg neki, hogy ilyenkor oda boruljon egy ilyen édes teremtés elé s megcsókolja a ruhája szélét.

Haza mennek. A mama tolószéke mellett innen az apa, tulnan a házi-kisasszony. Kettejük mögött a miss, segitve a szolgalegényt. Tiz lépéssel hátramaradva, én kisérem a csoportot. A sötétlő magas fák sudaráról mint a holdvilág sugárzik alá a villamos ivlámpás. Árnyaink hosszan vetődnek a fehér utra. Kikeresem magamnak a miss árnyékát, hogy az enyém összeboruljon az övével. Ennyi csak szabad?

* * *

Angolokkal ebédelek. Józsi bácsi, aki csak tavaly tanult bele, hogy nem való késsel vágni a halat, ugyancsak nézne! Mert most már mind metélik a lazacot, branzinót, csakhogy nem vaskéssel ám, hanem ezüsttel. Meg aztán bámulna azokon a pöttyöm babyken, akik csak fejjel érnek az asztal fölé s akkore evőeszközökkel, mint a lábuk szára, olyan tanult módon esznek, mint ő brit fölségének udvarmestere. Angol szokás, hogy, főkép közhelyen, emberszámba veszik a gyermeket. A szemnek egy feddő pillantása igazgatja; egy intés elég, hogy a leánybaba teljesen ladylike, a fiubaba gentleman-módra viselkedjék. De a szemnek egy nyájas pillantása már jutalom nekik. Azt az örökös regulázást és folytonos csókolgatást — a hazai nevelésre gondolok — az angol szülei agy testvér, de még a szerelmes nagymama sem folytatja. Az anya csókja esemény. A Canadából hazatérő eladócska lány elé, akit csöpp korában vittek ki oda, az édes anya — magam áttam egy esetben — csak a kezét nyujtja csókra. Épp tizennégy évig volt távol, s a viszontlátás öröme, mely nálunk szinte viharozva törne ki lyenkor a kebelből, a telivér angol családban lig vet nagyobb hullámot. A mi lelkünk belázna ekkora ridegségbe. De a siker mellett szól.

Az én tegnapi missem — mert hiszen az ő kedviért foglaltam helyet a közös asztalnál — mégis csak melegebb természetü. Atyjának arcára ebéd után akkora csókot cuppantott, hogy meghallhatták a sitting-roomban is. Azután tudtam meg csak, hogy irlandiak. Az ir férfi élénkebb, az asszonya meg forró s egy egész kanállal édesebb az angol nőnél.

Ebéd alatt muzsikáltak. Ebben is hasonlitunk az angolhoz, hogy e barbárságot szemhunyoritás nélkül birjuk élvezni. Mikor a „Geisha"-keringőnek ejtették sorát, a fénylő damaszkabroszon gazdagon elszórt virágból kiválasztottam s megszagoltam egy füszeres piros szekfüszálat, szüresöltem egy bonbonnak illatos töltelékét s néztem a misset. Érzékeim közül igy kedveztem egyszerre négynek. Már az ötödiktől eltiltott idegen voltom.

Az asztal körül németek is ültek. A diszes társalgásban nagyot haladtak. A *Frau*ból *gnädige Frau* lett s nem sokára rá, logikus alapon, a kisasszonyból is *gnädiges Fräulein*. Kezd fölkapni a spanyol származásu s Austriában és ennek révén Magyarországon is meghonosodott *küss die Hand* is. Ez az ifju császár iskolája, aki nem csupán szóval és nem csupán Budapesten csókolja meg a hölgyek kezét. Az adott példán főképen katonatisztek indultak meg, ami érthető. Az ilyen tisztnek, még ha csak hadnagy is, kiváló szerepe van a társaságban, amit sajna, a mieinkről nem lehet elmondani. Persze, hogy a német katonatiszt alaposan tanult férfiu; s hogy ennek hegyébe még schneidig is: ez magyarázza a gazdag polgári kisasszonynak legmerészebb álmát: hogy lajdinántné lehessen valaha.

Annál inkább hanyatlik a hajdan viruló Burschenherrlichkeit. A közös hadkötelesség ártott meg neki. Hagyján katonásdi játékai, karcra menő oktalan viadalai s egyéb izetlen diák-tempója. Hiszen megvolt ennek a maga jelentősége Sedan előtt, midőn a német hazákat még nem forrasztott eggyé a nagy háboru vére, tüze és vasa. A fiuk énekéből fölzendült a jóslat: „Lied wird That, früh oder spat." Hát igenis: bevált a jövendölés, tetté is lett a daluk. De amit azóta müvelnek: az merő dorbézolás, hepciáskodás, durvaság. S amit azonban egy csöppet sem müvelnek: az a tudomány. Németországnak nem egy dicsősége volt fiatal korában zajos, vérmes bursch. „Grad' aus dem Wirthshaus komm' ich heraus" — s hogy kicsi szobájába botorkált s könyveit látta meg, a kötelesség kijózanitotta. Leült és tanult. Akkor!

Egy igaz hívők, maga is „alter Herr", keserüen panaszolta előttem, hogy p. a birói kar kiegészitése évről-évre mind nehezebbé válik: az ujabb nemzedéknek sem képessége rá, sem képzettsége. Mindnyájunk emlékében van még a heidelbergai Rupperto-Carolina rectorának intő szózata a fiatalsághoz. Foganatja annyira csekély volt, hogy már most, összetéve erejöket, kormányok és egyetemek a burschok soraiban elharapózott sivárság s elvadulás ellen erős szerekkel készülnek föllépni. A régi nagyságából mélyre süllyedt bécsi egyetemnek „polgársága" mélyen föl is háborodott az irtó hadjárat hirére. No, az már igaz: hitványabb kölyköket még nem szült alma mater, mint az a bécsi banda, melyhez képest a *reich*beli valóságos olympus.

Ezek már Giessen alatt jutottak eszembe, amely egyetemi városának diploma-vásárja is jókorát csökkenhetett, mert doctor-gyárainak csak *egy* kürtője füstölgött.

Szalad, szalad velem a gőzös Napkelet felé. Valamerre tekintek: hozzám közel, távol tőlem — egy nagy, rengeteg gyarapodás. És minden takaros, és minden meg van szabályozva. Egy kis piszkot, csak egy csipetnyi kócosságot adjatok! Ezek a merev utak, ezek a katonai rendben álló utcák, ezek a szalutérozó fasorok, ez az egész élet csak fotografusnak való. Az iró szive koplal, a festő-müvész lelke éhen hal mellette. Megöl ez a rend. Jövel keblemre, András! Ha már muszáj lenni röndnek, legyen a tied.

KÜLFÖLD.

Háború küszöbén. Az angol minisztertanács tegnap tartotta meg előre jelzett ülését, de a kritikus nap elmult a nélkül, hogy valami jelentősebb fordulatot hozott volna a transvaali kérdésben. A minisztertanácsban elhatározott ultimátum teljes szövegét nem ismerjük, de ha hinni lehet a táviratoknak, a válasz hangja oly éles, az angolok követelése oly sértő, hogy a búrok már csak hadizenettel felelhetnek.

Pretória, szeptember 9.

A volksraad ma folytatta *Coester* inditványának tárgyalását s végül olyan határozati javaslatot fogadott el, amelyben sajnálja, hogy a határon angol katonaságot vonnak össze, mert Transvaal minden nemzettel békében és barátságban él. A határozatban egyszersmind kimondják, hogy ha olyan események következnek be, amelyek háborura kényszeritenek, a *felelősség nem hárítható Transvaalra.* A még függőben levő tárgyalásokra nézve a volksraad beéri annak a kijelentésével, hogy a *köztársaság jogait és függetlenségét meg fogja óvni.*

Szimla, szeptember 9.

A csapatokat, amelyek parancsot kaptak, hogy készenlétben legyenek, most utasitották, hogy Dél-Afrikába induljanak. Azt hiszik, hogy az első ezred tiz napon belül indul el.

A tragédia vége.

Rennes, szeptember 9.

A katonai törvényszék kimondta itéletét az elevenen eltemetett és ötéves sirjából ujra feltámasztott Dreyfus Alfréd századosra. A tanuvallomások hosszu sora hasztalan hangzott el harminc álló napig a katonai birák előtt, a vádaskodó tábornokok hiába bizonyitották be, hogy meggyőződésükön kivül semmi egyebet nem tudnak felhozni Dreyfus ellen, a védelem hasztalan mutatott rá arra, hogy az egész vád tarthatatlan, képtelen, Demange remek beszédében hiába hangoztatta, hogy bizonyitékok és nem csupán föltevések és lehetőségek kellenek ahhoz, hogy valakit tiszta lelkiismerettel bünösnek lehessen kimondani a legsötétebb bünben, a hazaárulásban: a rennesi hadbirák, akik mindennap tisztelettel szalutáltak a terembe belépő *fölébbvalóiknak*, a vádaskodó generálisoknak, nem hallgattak semmi érvre, semmi ellenvetésre, süketek maradtak az ártatlanság szivrenditő szava előtt és fölébbvalóik akarata szerint bünösnek mondották ki azt, akinek a bünösségét öt évi kutatás, hallatlan fáradozás, elkeseredett erölködés egy ártatlan betüvel sem tudta bebizonyitani.

Ez a sujtó itélet, melyet még kihirdetése után is kétkedő álmélkodással olvasnak e pillanatban az egész földtekén ujra meg ujra, már a mai utolsó ülés elején is szinte érezhető volt, mint valami fenyegető vész, mely előre küldi boruját, hogy megülje a lelkeket, elzsibbaszsza az érzékeket. Ünnepies és komor volt a hangulat, mint az első napon, mikor ez a vészbiróság megkezdte a tárgyalást.

— *Silence, Messieurs! Le conseil!* kiáltotta a kis teremőr-káplár, aki fülig érő csákója alatt olyan komikus figura, mint a *Hamlet*-ben a sirásó, akit Shakespeare egyszerüen *clown*nak nevez. Ő volt az egész tárgyalás egyetlen mulatságos, de egyuttal makabrikus alakja. A biróság bevonul, elől Jouaust, fején a tollas csákóval, utána mogorva arccal a többiek. Jouaust termetre ugy, mint rangra, kimagaslik birótársai közül; fölébbvalójok és ők a disciplina megszokottságával engedelmeskednek neki — akármit mond is a birák függetlenségéről a szürke elmélet. A katonai biráskodás képtelensége sohasem bizonyult még be eklatánsabbul, mint ezuttal.

— *Megnyitom az ülést*, mormolja Jouaust ezredes, leveszi a csákóját, maga elé teszi az asztalra s mereven leül karosszékébe. Katonás ütemességgel követi a példát a többi hadbiró, mialatt a kis teremőr lenn áll az emelvény előtt, merev szalutálásban függesztve a szemét az ezredes-elnökre.

— *Vezesse be a vádlottat*, szól le halkan az elnök; a kis teremőr katonásan kimasiroz s a következő pillanatban megnyilik az emelvény jobb sarka mögött levő ajtó, amelyen Dreyfus harminc nap óta minden reggel, majdnem ugyanabban a percben lépett be, gépiesen, mint a rugóra járó gép.

Szivdobogva néz arra az ajtóra mindenki, mint az első napon, mikor először pillantották meg az Ördögszigetről hazahozott élőhalottat. Ki tudja, nem utoljára látják-e most? Borus sejtés száll meg mindenkit, hogy háromnégy óra mulva örökre elzárják embertársai szeme elől ezt a boldogtalant, aki nem is élő alak már többé s csak hálni jár belé a lélek, mintegy csupán azt várva, hogy mentsék meg becsületét — gyermekei számára. Ő már ugy se tudná annak hasznát venni.

Az összeaszott, kisérteties alak ugyanazzal a gépies lépéssel, ugyanazzal az éles, de a semmibe tévedő tekintettel tér helyére, mint máskor. Csak az arca sápadtabb, fakultabb, mint máskor, mintha az utolsó csepp vér is leszállt volna belőle a szivbe. Amilyen gépiesen ment az emelvényhez, olyan gépiesen áll meg és szalutál katonás korrektséggel az elnöknek. Jouaust épp oly korrektséggel viszonozza a köszöntést. Keze néhány másodpercig odatapad a jobb halántékához. Ugy tetszik, mintha sohasem szalutált volna vissza ilyen korrektül a szegény vádlottnak, akire néhány óra mulva ki fogja mondani a lesujtó, meggyalázó itéletet.

Dreyfus azután leveszi a sipkáját, bágyadt mosolylyal fog kezet két védőjével s lebocsátkozik szalmaszékére. Kezdődik a tárgyalás.

Az utolsó tárgyalás.

Rennes, szeptember 9.

Az egész pör alatt nem volt olyan izgatottság a városban, mint ma. A liceum körül megerősitették a katonai kordont. A hallgatókat, mielőtt a terembe lépnek, egymásután megmotozzák. A tárgyaló teremben nincs egyetlen-egy üres hely sem. A közönség között tömérdek detektiv és rendőrügynök ül, azonkivül a csendőrök létszámát megháromszorozták. Óriási izgatottság van a teremben, a *Reichsanzeiger* kommünikéjéről beszélnek.

Nem érdektelen mozzanat — és nagyon jellemző a helyzet feszültségére — hogy tiz perccel az ülés megkezdése előtt egy csendőrszázados a terem közepén megállva, harsány hangon igy szólt:

— Hirlapiró urak! Az ülés félbeszakitásakor az összes jelenlevőknek ki kell vonulniok a teremből. Az ülés ujra megnyitása előtt kettős csöngetés fog jelt adni. Az első csöngetésre azonban csak önöket fogják a terembe visszabocsátani. A sárga sajtójegyeken kivül minden más jegy érvénytelen lesz. A második csöngetésre a terem ajtaja bezárul. Aki addig be nem léphet, végképp ki lesz zárva.

Ebből a kihirdetésből már előre bizonyosra vették, hogy *Labori* csakugyan nem fog beszélni, hanem hogy Demange védőbeszéde után a biróság azonnal visszavonul itélethozatalra.

(A védelem.)

Valamivel fél nyolc óra után lépett a terembe *Carrière* kormánybiztos, *Labori* és *Demange* védőügyvédekkel. Közvetlenül utánuk jöttek a birák. A biróság tagjaira a környezet, az általános hangulat mélységes hatással van. Komoran mennek helyükre, miközben Demangenak sokan gratulálnak tegnapi beszédéért.

A nagy csöndességben *az elnök* bevezetteti a vádlottat.

Dreyfusnek az arcán a rettenetes izgalmak nagyon láthatók. Sápadt, a tekintete bágyadt. Labori azt beszéli, hogy Dreyfus tegnap rosszul lett a cellájában. Rosszullétét és beteges gyöngeségét abból magyarázzák, hogy Dreyfusnek fülébe jutott az a szerte keringő hir, hogy el fogják itélni. Labori erőt és reménységet igyekezett csöpögtetni Dreyfus lelkébe, de ékesszólásának ezuttal kevés sikere volt.

Jouaust elnök felszólitja Demange ügyvédet, hogy folytassa tegnap megkezdett védőbeszédét.

(A bordereau.)

Demange, tegnapi beszédét folytatva, a bordereau teknikai értékét vitatja.

Tegnap azt mondottam, — igy kezdi beszédét — hogy minden egyes dolgot, amelyet a bizonyitás folyamán fölhoztak, pontról pontra meg fogok világitani. Engedjék meg, hogy ezt a rendszert ma is kövessem és hogy különösen a kormánybiztos urnak az állitásait megvilágitsam. A kormánybiztos ur nagyon sok tekintetben nagyon könnyen fogta föl a dolgát. Igy például Dreyfus vallomásának kérdéséről egyáltalán nem beszélt. Ezt csak azért mondom ma, mert a bordereauban fölhozott különböző iratok némelyikéről szintén végtelenül keveset mondott. Igy például a *120. számu rövid ágyuról* csak azt mondta, hogy erről a fegyverről semmit sem tud s hogy ennek megitélését egészen önökre bizza. Azt mondta továbbá, hogy az iráspróbákhoz nagyon keveset ért s hogy ebben a tekintetben föltétlenül bizik abban, amit Bertillon mondott. Aztán még beszédének végén arra a következtetésre jut, hogy a vádat fönn kell tartania, mert azt hiszi, hogy a bordereau iratai közül még azokra nézve is, amelyekhez saját állitása szerint semmit sem ért, bebizonyitotta a vádlott bünösségét, mert a bordereau tartalma bizonyitja, hogy azt csak Dreyfus szolgáltathatta ki.

Lássuk már most, vajjon ezek igazi bizonyitékok-e? Mert sulyt kell arra helyezni, hogy *e biróság előtt egyébbel is kell elő állani, nemcsak gyanuokokkal, nemcsak örökös mendemondákkal, följelentésekkel és lehetőségek kifejtésével.* Én istenem, ezen a világon oly sok minden lehetséges; de amikor valakit vád alá helyeznek, akkor *nem elég a lehetőség, hanem határozottan és föltétlenül be kell bizonyitani, hogy ez az ember és nem más követte el a terhére rótt dolgot.* Honnan veszi a kormánybiztos azt a jogot, hogy mindent határozottan állitson? A Henry ezredes *tiszteletreméltó személyiségéről* már tegnap beszéltem. Ez az ember csak Henryvel közölte mondanivalóját, Henry pedig meghalt. Ez a *tiszteletreméltó személyiség* azt mondta, hogy az árulót csak a vezérkarban lehet keresni. De mikor a vezérkar bizonyitékokat keresett, mindenbe görcsösen kapaszkodott s csak ott nem kutatott, ahol az árulót megtalálhatta volna. Mért nem idézték meg ezt a tiszteletreméltó személyt, aki olyan kiváló állást foglal el és aki óriási szolgálatáért egyszer 1200 frankot kapott. Mindenre gondoltak az urak, csak arra nem, hogy ezt a *tiszteletreméltó személyt* is megidézzék. Tehát ettől a tiszteletreméltó személytől tudjuk, hogy az áruló vezérkari tiszt volt és a kormánybiztos urtól hallottuk, hogy a bordereau szerzője vezérkari aspiráns volt.

Ha a bordereaut nézzük, semmiből sem fogjuk következni, hogy szerzőjének éppen vezérkari aspiránsnak kellett lenni és a dolog ugy áll, hogy eleinte mindenre gondoltak, csak arra nem, hogy az árulót a vezérkari aspiránsok között keressék. *Fabre* és *d'Aboville* ezredesek kijelentették a biróság előtt, hogy nyomban erre a föltevésre jutottak, de velük szemben *Cordier* ezredes egészen mást vallott. Ez a tanu azt mondotta, hogy nem is gondoltak vezérkari aspiránsra és hogy nem Dreyfust, hanem egészen más valakit vettek gyanuba. Mindezek a dolgok nem alkalmasak bennünk a tiszteletnek azt az érzését kelteni, amelylyel komoly gondolatoknak tartozunk. Azt hiszem tehát, hogy a kormánybiztos ur fejtegetésének nincsen meggyőző ereje és miként 1894-ben, ugy ma sem állottak elő egyetlen olyan bizonyitékkal, amelyből azt lehetne következtetni, hogy csak a vezérkarnak tagja és pedig vezérkari aspiráns szolgáltathatta ki a bordereauban fölsorolt iratokat.

(Az iratok értéke.)

És most lássuk az iratok értékét. Talán itt megtaláljuk azt a támasztékpontot, amelyből megtudjuk, vajjon az áruló csakugyan benne volt-e a vezérkarban. Az csakugyan be van bizonyitva, hogy a bordereauban fölsorolt iratokat nem kérte az a hatalom, amelynek kiszolgáltatták. Szerzőjük saját szántából küldte el neki. E helyütt egy konkluziót szeretnék kifejezni, amely talán nem egészen következetlen. Vezérkari tiszt-ről föl kell tennünk, hogy tudomása volt a közölt iratok fontosságáról. Ha már most Dreyfus volt az, aki az iratokat kiszolgáltatta, akkor föl kell tennünk, hogy tudomása volt az iratok fontosságáról. De ha más volt, aki állásánál fogva nem kényszerit bennünket annak a föltevésére, hogy a dolgot meg tudta itélni, akkor a priori egyetlen momentum sincsen arra az állitásra, hogy az iratoknak fontosaknak kellett lenni, hanem ellenkezőleg azt kell föltennünk, hogy az illető az iratokat véletlenül megtalálta, megtartotta és fölhasználta. Azt fogják mondani, hogy ez csak hipotézis, de nem, *ez logikai következtetés*, amely ellenállhatatlan erővel fölerőszakolja magát. De még ha hipotézis volna is, mégis sokkal szolidabb, mint Boisdeffreé, amelyet a kormánybiztos elfogadott.

(Világosság kell, nem sötétség.)

Azt kérdezem tehát, vajjon az okmányok fontosak voltak-e vagy nem? És igazolja-e fontosságukat az a föltevés, hogy Dreyfus volt az áruló, vagy jelentéktelenségüket az a föltevés, hogy nem ő az áruló? Ez okból mégis behatóbban kell a dolgokat vizsgálnunk, mint

a kormánybiztos vizsgálta. Ebben a tekintetben sok mindenfélét hallottunk Mercier tábornoktól, a többi közt azt is, hogy a kérdés közötte és Dreyfus között áll és hogy egyáltalán nem szükséges az iratok fontosságát bizonyítani. Én előttem csak egy bizonyos, ez az, hogy nem tudom elképzelni, hogyan küldhette egy vezérkari tiszt és pedig tüzértiszt a fékezőről szóló iratot, aki a hidraulikus fékezőről beszél. *Deloye* tábornok azt mondja, hogy ez lehetséges, de *Hartman* őrnagy kijelentette, hogy furcsa véletlen volna, ha tüzértiszt ilyen képtelen dolgot leirt volna s még furcsább lett volna, ha ezt a képtelen dolgot éppen Dreyfus irta volna le. *Ez a dolog tehát lehetetlen*, mert ha már tüzértiszt küldte az iratot, akkor ez a tüzértiszt bizonyára igyekezett volna a megfelelő teknikai kifejezés használatával az irat értékét emelni. Tehát már ebből az okból sem lehetett állitani, hogy a szerző tüzértiszt volt. Egy szóval *minden pontban*, amelyről ebben a szomoru ügyben szó van, lehetőségeket konstruálnak, *sötétben tapogatóznak, sőt sötétséget csinálnak*, hogy ezeket a lehetőségeket lehetővé tegyék. De tisztelt uraim, *nem árnyékokkal konstruáljuk az igazságot, hogy az igazságot fölépithessük, világosságra van szükségünk és világosságot kell csinálnunk.*

(Semmi bizonyiték.)

Mercier ur a fékezőt illetőleg azt állitotta, hogy a bordereau szerzője több iratot szolgáltatott ki a hidropneumatikai fékezőről és ennek bebizonyitására azt hozza föl, hogy Dreyfus Bourgesben volt s könnyen megeshetett, hogy valamelyik kávéházban valamelyik tiszttársával folytatott beszélgetés közben megtudta a fékezőre vonatkozó adatokat. Én ezt nem tudom, nem kérdeztem meg Dreyfustól, de fölteszem róla, hogy néha eljárt kávéházakba is. De hol van az az ember, akit kikérdezett? Elég ideje lett volna, hogy jelentkezzék. Hartman őrnagy itt a birák előtt mondotta, hogy erkölcsi és lelkiismereti kötelessége lett volna idejönni s azt mondani, hogy tőle kapta ezeket az adatokat. De ez az ember még mindig nem jött el. Hagyjuk ezt a kérdést.

A bordereauról azt mondja, hogy egyszerü föltevésnek itt nincs helye. Hogy bizonyitékot szolgáltassanak, tudni kellene, milyen fölvilágositások vannak a kiszolgáltatott okmányokban. Foglalkozzunk hipotézisekkel. Az 1894-ben felállitott hipotézisek nem tarthatók fenn. Megcáfolja *Roget* és más tisztek hipotéziseit is kimutatja, hogy a bordereau kifejezései inkább valamely csapattisztre vallanak, mint Dreyfusre. Azután *Mercier* következtetéseivel polemizál. Azok a grammatikai hibák, amelyeket *Mercier* kiemelt, Dreyfus stilusában nem fordulnak elő. Vannak kifejezések a bordereauban, amelyek nem származhatnak tüzértisztől. A *120 court hidraulikus fékező* kifejezés olyan tisztre vall, aki nem tartozik a tüzérség kötelékébe. A tárgyalás folyamán kitünt, hogy Dreyfus Bourgesban semmiféle adatokat nem kért. Nem tudott semmit, tehát nem is szolgáltathatott ki semmit. Dreyfus soha sem volt jelen a *120 court* jelzésü ágyuval való lövőgyakorlatokon és még kevésbé volt a kezében valamely erre vonatkozó jelentés. Mercier azt mondta, hogy Dreyfus Bourgesban jelen volt a fékezővel végzett kisérleteknél. Ez helytelen, mert konstatálták, hogy az ezekre a kisérletekre vonatkozó közleményeket Grenier kém szolgáltatta ki. (Mozgás.)

Lássuk magát a fékezőt. *A 120. számu rövidágyu fékezőjével* 1890-ben Bourgesban tették az első kisérletet. A titkos iratcsomó adatai szerint Dreyfus akkor nem volt Bourgesban. Később, 1894-ben ujra tettek kisérleteket, de erről nem tettek jelentést sem a miniszteriumnak, sem a vezérkarnak. S ha igaz az, hogy Dreyfus az ő dolgait mindig a vezérkarból vette, honnan vette értesitését ezekről a kisérletekről, miután az ő fogságához semmiféle értesités nem érkezett. De tovább megyek. A *Grenier* kém ellen folyt tárgyalásból kitünt, hogy ő volt az, aki 1890-ben egy idegen hatalomnak értesitést adott a 120. számu rövid ágyuról s hozzátette, hogy az eredmény megfelelt a várakozásnak. Ezzel szemben Deloye azt állitotta, hogy a bordereau szerzőjének nagy tudományu embernek, a tüzérség alapos ismerőjének kellett lenni, mert megküldte az idegen hatalomnak a lövő-szabályzatot is.

De mindebből semmit sem bizonyitottak be, mert igaz ugyan, hogy Dreyfus Jannellestől két napra kölcsönkért egy könyvet, csakhogy ez a *reglette* volt, nem pedig a lövő kézikönyv s ezt olyan időben kérte kölcsön, amely a bordereau dátumával sehogy sem egyeztethető össze. Tudjuk, hogy ebből az okból meg sem idézték Janellest, mert az ő vallomása halomra döntötte volna a bordereau időpontját s azt is tudjuk, hogy az a lövő kézikönyv, amelyet Dreyfus kölcsön kapott, nem a mienk, hanem a német hadseregé volt, de még ha a mienk lett is volna, több tanutól hallottuk, hogy akárki könnyen megszerezhette s még altisztek és közlegények is megkaphatták. Esterházy kölcsön kérhette Bernheimtól. A kihallgatott tisztek egész csomó lövőkézikönyvet tettek a biróság asztalára, amelyet néhány souért vásároltak. Tegyük már most föl, hogy Dreyfus 1894-ben megszerzett egy ilyen kézikönyvet, de hol van bebizonyitva, hogy mindazok között, akik a kézikönyv birtokában voltak, éppen Dreyfus árulta el a külföldnek.

Ön, kormánybiztos ur, csak hipotézisekkel és semmi egyébbel, mint csakis hipotézisekkel dolgozik és elfelejti, hogy a *vádhatóság első kötelessége, hogy bizonyitékokkal álljon elő.* Ön elfelejti, hogy itt csak a védelemnek van jogában hipotézisekkel élni, *önnek bizonyitékokkal* és pedig föltétlenül meggyőző bizonyitékokkal *kell előállnia, olganokkal, amelyekről el lehet mondani, hogy a birák lelkiismeretét föltétlenül a vádlott elitélésére kényszeritik.*

(Esterházy.)

De másrészt itt vannak Esterházy levelei, amelyek szintén érintik egy kevéssé a dolgot s amelyek nem a mai eset ötletéből iródtak meg. Igaza volna önnek, kormánybiztos ur, ha be tudná bizonyitani, hogy Esterházy stróman, de 1894-ben bizonyára nem volt az. 1894. augusztus 17-diki levelében azt irta, hogy Chalonsba utazik a 120. számu ágyuval teendő kisérletekhez s aztán visszautazik Rouenbe. De nem, kormánybiztos ur, nem követem önt erre a térre, ámbár megtehetném. Ne foglalkozzunk Esterházyval, mert nem igaz, hogy önöknek választani kell Esterházy és Dreyfus között. Önöknek csak azzal kell foglalkozni, vajjon bünös-e Dreyfus vagy sem. Itt csak egy kérdés van: igaz-e, hogy Dreyfus szolgáltatta a 120. számu rövid ágyuról szóló értesitést? Én kifejtettem önöknek, hogy egyetlen bizonyitékot, de a bizonyitéknak még csak nyomát sem szolgáltatták s ez elég arra, hogy önök a dologról itéletet alkossanak maguknak.

Demange nem hiszi, hogy Henry és Esterházy büntársak voltak, mert Henry becsületes és jóhiszemü volt. Ha különben Henry büntársa lett volna Esterházynak, eltüntette volna a bordereaut. Ámde Henry fölvilágositást adhatott Esterházynak, mert tisztességes embernek tartotta. Midőn azonban 1896-ban látta, hogy árulóba vetette bizalmát, elkövette büntettét. Nem akarok tovább időzni ennél a tárgynál — mondja Demange — mert Henry életével lakolt büntettéért. Henry gazemberekről beszélt és ez alatt — mondja a védő — valószinüleg Esterházyt és Weillt értette. Egy lojális katona, Billot tábornok, azt mondotta, hogy meglehet, hogy az áruló nem áll magában. Bizonyára Henryre, Esterházyra és Dreyfusre gondolt. Ám jól van, de én azt mondom, hogy Henry és Weill csak öntudatlan informátorok voltak. Előbb be kell bizonyitani, hogy Dreyfus ismerte Esterházyt és Weillt. Esterházy még pénzt is adott Henrynak.

A tüzérségi formációk módositásáról azt mondja a védő, hogy Esterházy erre nézve Chalonsban szerezhetett magának adatokat, amelyek azonban elégtelenek voltak, ha hitelt adhatunk egy levélnek, amelyet A. ügynök 1894. szeptember havában kormányától kapott s amelyben a fogattal ellátott tüzérségre vonatkozólag egy uj szabályzatnak a fordítását kérték.

Nem bizonyitották be — mondja a védő — hogy Dreyfusnek birtokában volt a Madagaskarra vonatkozó jegyzék. Ellenkezőleg, ez a jegyzék 1894-ben Du Paty irodájában volt. Azt mondták, hogy a jegyzéknek egy másolatától volt szó, amelyet Bertholin káplár készitett. 1899-ben erről már nem beszéltek.

Demange konstatálja, hogy Dreyfus a lövészeti kézikönyvről szólva, nem mondhatta: „Vegye ki belőle, a mi érdekli". Ez a mondat egy inkompetens tisztre vall. Esterházy azonkivül megszerzett és megtartott egy lövészeti reglette-et. Egy levélben, amelyet A. ügynökhöz intéztek, ilyen reglette-et és hozzávaló információt kértek.

A védő ujra kiemeli azután, hogy *semmiféle bizonyiték sincs Dreyfus ellen* és a hipotézisek mind a titkos iratcsomó okmányaira támaszkodnak. Megcáfolja több tanu vallomásait és fölolvas egy iratot, amelyből kitünik, hogy Dreyfus május óta tudta, hogy nem fog a hadgyakorlatokra menni a csapattestekkel, tudta pedig ezt a májusi körrendeletből, amely a beosztott tiszteket fölszólitotta, hogy válasszák ki azt az ezredet, amelynél szolgálatukat teljesiteni akarják. A vezérkar tisztjei soha sem mentek a csapattestek hadgyakorlataira. Egy vezérkari tiszt sem cáfolta meg ezt az állitást. A kormánybiztos azt mondta, hogy a beosztott vezérkari tiszteknek megengedték, hogy a hadgyakorlatokra mehessenek. Kérdi a kormánybiztost, fönntarja-e a „megengedték" szót?

(Vita Carrièrrel.)

Carrière kormánybiztos hivatkozik *Boisdeffre* tábornok szavaira, aki azt mondta, hogy megigérte, hogy igyekezni fog a beosztott tiszteket kielégiteni.

Demange: És ezt nevezi ön engedélynek?

Carrière: Mindenesetre.

Demange: Nagyon jól van! E szerint vallami ujat tudtunk meg a francia nyelv szavainak jelentéséről. (Nevetés.) Azután igy folytatja: Azt mondták, hogy Dreyfus hitte, hogy elmehet a hadgyakorlatokra. A bordereaunak ez a mondata: a hadgyakorlatokra megyek — bizonyosságot jelent, nem pedig hiedelmet. Dreyfus tehát nem hihette ezt. Ellenben Esterházy ezrede a hadgyakorlatokon volt Vaujoursban.

Demange megjegyzi, hogy jóhiszemü emberek is tévedhetnek és mondhatják, hogy augusztus végén elhatározták, hogy a beosztott tiszteket a hadgyakorlatokra küldik. Jól figyeljenek erre, mondja a védő, bizonyosságot kell szereznünk. Önök azt kell, hogy állithassák, hogy csakis Dreyfus ismerte a bordereau okmányait. Nos hát, önök nem ismerik ezeket az okmányokat. Ennek a tárgynak végére értem.

Az elnök 9 óra 50 perckor felfüggeszti az ülést, hogy Demange kipihenhesse magát. 10 óra 50 perckor ujra megnyilt az ülés.

(Az anyagi bizonyiték.)

A szünet után *Demange* áttér arra, amit anyagi bizonyitéknak nevez, t. i. a bordereau irására. Elismeréssel adózik *Bertillon* lelkiismeretességének, de azt mondja, hogy *módszere helytelen, tévedése pedig végzetessé válhatik* egy ártatlan emberre nézve.

Demange Bertillonnal szembeállitja *Bernard* bányamérnök tekintélyét, aki épp ugy, mint önök — mondja Demange a bíráknak — az école polytechniqueből került ki. Bernard autoritását *Poincaré* és *Javal* is megerősitik. A védő megmarad a mellett, hogy Bertillon rendszere önkényességeket tüntet fel. Elég megállapitani, hogy a bordereau természetes irással iratott. Demange hangsulyozza, hogy ő semmit sem ért Bertillon müszavainak rendszeréből. Ezek az okok, ugymond Demange, elégségesek a tudomány embere szellemének, amilyen Bertillon; de a zseninek veszedelmes szomszédsága van. A védő Bertillonnak avval a nyilatkozatával foglalkozik, hogy Esterházy strohman és kijelenti, hogy e szerint Bertillon is megengedi annak lehetőségét, hogy a bordereaut Esterházy irhatta. A védő azután áttér a többi szakértők vizsgálatára és kiemeli, hogy azt következtették, hogy Dreyfus elferditette irását. A bordereau irásában konstatált elferditések mind Esterházy irásához hasonlitanak. Hogy magyarázzák meg, kérdi a védő, ha ez elferditést feltételezzük, Dreyfusnak azt a felkiáltását: „Ez az irás ijesztően hasonlit az enyémhez!" A védő azt következteti ebből, hogy a bordereau irása természetes irás, de nem Dreyfus természetes irása, hanem Esterházyé.

Demange hangsulyozza, hogy nem az ő dolga bebizonyitani, hogy a bordereaut Esterházy irta, de a *vád nem bizonyitotta be, hogy Dreyfus a szerzője.* Esterházy beismerte, hogy ő használta a pelure papirost. Kimutatja továbbá annak a föltevésnek a tarthatatlanságát, hogy Esterházy strohman lett volna. Hogy lehetne megmagyarázni, hogy Esterházy elvesztette fejét, mikor Dreyfus Mathieu feljelentést tett ellene?

Demange párhuzamot von Dreyfus és Esterházy magánélete és az utóbbi években tanusitott magatartása közt: Az egyik igazságot követel, a másik szemrehányásokkal és szidalmakkal halmozza el a tábornokokat.

Demange azután a Robin-gránáttal foglalkozik, melyről Mercier azt állitotta, hogy Dreyfusnek bourgesi tartózkodása alatt szolgáltatták ki Németországnak. A tábornokok magyarázata szerint e granátok sajátossága a töltés módjában áll és ez megvan a Boutonet kém által kiszolgáltatott jegyzékben. Azok az iratok, melyek a nehéz tüzérségre vonatkoznak, a hirszolgálati irodában csak évvel Dreyfus elitélése után váltak ismeretesekké.

Az *inditó okok mind Dreyfus mellett szólnak.* Hogy kockáztatta volna Dreyfus, aki gazdag volt és akinek felesége és gyermeke volt, kikben örömét lelte, hogy mindent elveszitsen? Hogy szolgáltatta volna ki a bordereaut? *A birák bizonyára ártatlannak fogják nyilvánitani Dreyfust*, különösen, ha Esterházyra gondolnak. Dreyfusnek 1894. óta tanusitott magatartása nem egy derék katonáé-e?

Megindult hangon, könnyes szemekkel fordul azután Demange a haditörvényszékhez e szavakkal:

Ha elmondtam utolsó szavaimat, önök tanácskozásra fognak visszavonulni és kérdezni fogják maguktól, vajjon Dreyfus bünös-e és miért. Azt fogják mondani, hogy nem ismerik az okmányokat, az irás nem az övé. Önök Esterházyra fognak gondolni és akkor nem támad-e egy pillanatra kétely a szivökben? Ez a kétely nekem elég. Ez a kétely a fölmentés. Ez a kétely nem engedi meg, hogy lojális férfiak azt mondják: Ez az ember itt bünös.

Gondoljanak az Ördögszigeten eltöltött öt évre, mely alatt Dreyfusnak tiltva volt egy szót

s beszélni, gondoljanak az erkölcsi kinzásokra és a borzasztó szenvedésekre és kérdezzék, vajjon ez a lélek, mely mindezek dacára büszke és erős maradt, árulónak a lelke-e és nem sokkal inkább egy derék és lojális katonáé? Kérdem önöktől, vajjon ez az ember, aki oly nagyra tartja becsületét családja érdekében, lehet-e becstelen és hazaáruló.

Nem szükséges, hogy ártatlanságát hangoztassam. Az önök itélete nem lesz elitélés, mert *önök fel vannak világositva az ügyről, mig az 1894-iki birák nem voltak felvilágositva*, nem volt kezükben Esterházy irása, önöknek kezükben van. Ez az utmutató, melyet isten önöknek adott.

Jó tehát, ám menjenek! Kérem az istent, — kiált Demange felemelt kezekkel — hogy világositsa meg az önök lelkiismeretét. Kérem az Istent, hogy adja meg hazánknak az egyetértést, melyre oly nagy szüksége van. (Mozgás.)

A közönséghez fordulva Demange igy szól:

— Önöknek, akik hiszen franciák, velem vagy ellenem, önöknek azt mondom: Franciák vagyunk! Legyünk tehát egyek a haza szeretetében, az igazság szeretetében, a hadsereg szeretetében! (Hosszantartó tetszés.)

(Szünet.)

Labori az elnök kérdésére kijelenti, hogy *eláll a szótól.*

Carrière kormánybiztos szót kér a válaszra. Az elnök 11 óra 40 perckor félbeszakitja az ülést délután 3 óráig. Mikor Dreyfus távozott, miután Demangezsal kezet szoritott, többen odakiáltották neki:

Bravo Dreyfus! Bátorság! Bátorság!

Demanget távozásakor sokan üdvözölték.

(Szünet után.)

Az ülés három órakor nyilik meg ujra. A terem zsufolva van.

Nyomban Dreyfus *megérkezése* után feszült érdeklődés közt szólal fel **Carrière** kormánybiztos és azt mondja, hogy csak egy egyszerü megfontolást akar a biróság figyelmébe ajánlani:

— Fontolják meg — ugymond — a Dreyfus mellett és ellen hallott tanuvallomások jelentőségét. Fontolják meg és azután itéljenek teljesen függetlenül. Jellemök, katonás szilárdságuk kezeskedik azért. A legfelsőbb döntés órája ütött önökre nézve. Félelemmel eltelve várja Franciaország itéletöket, melynek én bizalommal nézek elébe. Fenntartom inditványaimat és a büntető törvény 76. §-ának s a katonai törvény 267. §-ának alkalmazását kérem. (Mozgás.)

Demange, ki láthatólag fáradt, igy válaszol:

Önök csak lelkiismeretüknek és istennek tartoznak számolni itéletükről. Ez utolsó szavam. Tudom, hogy önök a becsület férfiai, *önök sohasem fognak lehetőségekre és föltevésekre itéletet alapitani.* Ezért bizom önökben, mert önök katonák.

Jonaust elnök felszólitására most **Dreyfus** szólal meg. Erős hangon iparkodik beszélni és ezt mondja:

Egy igen egyszerü dolgot akarok felhozni, melyről bizonyos vagyok. Hazám és a hadsereg előtt kijelentem, hogy ártatlan vagyok. Egyetlen célom, hogy megmentsem a becsületemet, a nevemet, melyet gyermekeim viselnek. Öt évig a legborzasztóbb szenvedéseket éltem át. De meg vagyok róla győződve, hogy most az önök lojalitása, az önök igazságossága révén a végére érek szenvedéseimnek. (Hosszantartó mozgás.)

Elnök: *Befejezte?*

Dreyfus: Igenis, ezredes ur.

Az elnök a *tárgyalást befejezettnek* jelenti ki. *A biróság tanácskozásra vonul vissza.*

Dreyfus nyugodt magatartással távozik az emelvényről, követve a csendőrszázadostól.

Az itélet.

Egy másik tudósitásunk igy adja elő az izgalmas tragédia befejő részét.

Rennes, szeptember 9.

Demange azzal keltett nagy hatást, amikor fejtegette, hogy *Walsin-Esterházy* meghitt embere volt *Henry*nak és amikor kitudódott, hogy Henry a bizalommal visszaélt, nem volt más menekülése a büntetés elől, csak az öngyilkosság.

Carrière kormánybiztos egyszer közbeszólt Demange beszédébe, nevezetesen akkor, a mint Demange azt mondotta, hogy *Dreyfus* már csak azért sem irhatta a bordereaut, mert hiszen lehetetlen volt nem tudnia, hogy nem fog a hadgyakorlatokra menni.

Itt a kormánybiztos közbevágott:

— *Boisdeffre* tábornok körlevelében szó volt arról, hogy kivételesen egynehányan elmehetnek a manőverekre!

Demange végül megrázóan festette le az Ördög-szigeten töltött ötödfél év keserves szenvedéseit. Franciaország becsületo és a törvény szentsége nevében kérem önöket — folytatta Demange — hogy kérdezzék meg lelkiismeretüket, be van-e kétségtelenül bizonyitva Dreyfusnek a bünössége? Ha lelkiismeretük erre igennel felel, akkor, de csak akkor itéljék el Dreyfust. De ez lehetetlenség. A mártir sorsa ma jobbra fog fordulni. Önök vissza fogják adni Dreyfust hazájának, hőslelkü hitvesének és szeretett gyermekeinek.

Dreyfus lelke nemes, tiszta és büszke. Lehet-e áruló az ilyen ember? Képes-e hazája ellen gazságra? 1894-ben a haditörvényszék birái nem tudhattak mindent, azonban önök látták Esterházy irását. Istenhez fohászkodom, világositsa meg az önök itéletét, hogy könnyithessenek lelkiismeretükön. Forró kivánsága ez az igazságszolgáltatás minden barátjának és Franciaország minden hü fiának. Nyugtassák meg Franciaország felizgatott kedélyét. Hazám és a hadsereg becsületének a nevében kérem önöket.

Az utolsó szavakat olyan meghatottsággal mondotta Demange, hogy hangja csakugy rezgett bele. *Dreyfus zokogott és törülgette a szemét.*

A védőbeszéd annyira magával ragadta a közönséget, hogy nehány pillanatig nem birt felocsudni, de aztán elementáris erővel tört ki a tetszés. A hallgatóság tapsolt, éljenzett és az elnök egy szóval sem intette csöndre.

Demange kimerülten ült le s kezet szoritott Laborival. Dreyfus ránézett a védőjére, némán intett köszönetet a fejével s hangosan mondotta, hogy a teremben mindenki hallotta:

— *Ártatlan vagyok!*

— *Courage, Dreyfus! Courage!* — kiáltották sokan a közönség soraiból.

Jouaust elnök nyugodtan bevárta, mig a közönség lecsöndesedik, aztán intett Laborinak, hogy szólhat.

Labori fölállt s csak ennyit mondott:

— *Elnök ur, nem kivánok szólani!*

— *Van valami megjegyzése a vádlottnak?* — kérdezte az elnök Dreyfustől.

Minden szem Dreyfusre volt irányozva. Fölállott, körülnézett s igy szólott:

— Esküszöm, hogy ártatlan vagyok! Esküszöm becsületes nevem tisztaságára, esküszöm feleségem, gyermekeim boldogságára, hogy ártatlan vagyok. Öt év óta iszonyu kinokat szenvedtem, bizom benne, hogy ma véget érnek szenvedéseim, (a haditörvényszék felé fordul) bizom az önök lojalitásában és igazságszeretetében!

Erős, érces hangon mondotta ezeket Dreyfus, aztán meghajtotta magát s leült.

Az elnök hirdette, hogy a haditörvényszék visszavonul itélethozatalra s azért a tárgyalást felfüggeszti.

Dreyfust a csendőrszázados két csendőrrel a szomszéd terembe kisérte.

Dreyfus, mikor végigment a folyosón, *halálsápadt volt s csak ugy támolygott.*

A teremben csak az ujságirók maradtak. A közönség kitódult. Leirhatatlan izgatottság közepett vitatkoztak mindenfelé az itéletről. A hangulatból következtetve, a mai tárgyalás közönségének legnagyobb része *fölmentést várt.*

Négy óra tájban egy század gyalogság vonult be a liceum udvarára. A százados a szuronyt feltüzette a legénységgel.

Háromnegyed óra telt el lázas izgatottságban. Akkor felhangzott a százados *vigyázz!* vezényszava.

Az itélethirdetés az udvaron ment végbe. Ugyanakkor a fogház cellájába belépett Dreyfushöz a fogházigazgató több szuronyos csendőrrel és felolvasta neki az itéletet.

A tragédia be volt fejezve.

*

A szünet után a haditörvényszék a szokott formaságok között jelent meg ismét a teremben. A katonai birák állva maradtak. Dreyfus nem volt a teremben.

Jouaust elnök minden bevezetés és megokolás nélkül kihirdette a hadbiróság következő itéletét:

A *vádlott öt szavazattal kettő ellenében bünösnek találtatott* abban, hogy 1894. évben üzelmeket folytatott és egyetértésben volt egy idegen hatalommal vagy annak egyik ügynökével, hogy azt rábirja, hogy Franciaország ellen ellenséges cselekményekre vagy háborura vállalkozzék, vagy hogy annak ehhez eszközöket nyujtson az által, hogy neki a *bordereauban felsorolt jegyzékeket és okmányokat kiszolgáltatott.*" Az itélet hozzáteszi: „*A többség enyhitő körülményeket fogadott el.* Miután az elnök felolvasta a törvényszakaszokat, melyek a kiszabandó büntetést megállapitják, a haditörvényszék *Dreyfust öt szavazattal kettő ellenében tiz évi fogságra itélte el.* Az elitéltnek 24 órai határidő adatik arra, hogy *revizióval éljen.*"

Egy hang sem hallatszott. Visszafojtott lélekzettel hallgatta a közönség az itéletet.

Jouaust elnök aztán meghajtotta magát és kifelé indult. Utána mentek a birák.

A jelenvoltak csöndesen vonultak ki a teremből. Senki sem szólt, mintha temetés lett volna.

Az itélethirdetés alatt *Dreyfus* a szomszédos kisebb teremben várakozott. *Labori* és *Demange* egyenesen hozzásiettek és közölték vele az itéletet.

Dreyfus szó nélkül kezet szoritott védőivel, pár pillanatig némán állott ott, majd a védőkhöz fordult:

— *Ha feleségem jön, meg fogom vigasztalni!*

Többet nem mondhatott, mert a csendőrszázados jelt adott s a két csendőrrel együtt visszakisérte a fogházba Dreyfust.

A liceum előtt a szokottnál nagyobb tömeg tolong, de nyugodtan viseli magát.

Estefelé a városban itt-ott *verekedés* volt. Beszélik, hogy *Dreyfusné bámulatosan nyugodt volt, amikor meghallotta az itéletet.*

A városban általános az a vélemény, hogy *Dreyfus kegyelmet fog kapni.*

*

LODEN Iskola-öltöny ... 3.50
LODEN Fiu-mencsikoff ... 7.—
LODEN Férfi-köpeny ... 12.—
LODEN Kocsis-köpeny ... 10.—
LODEN Havelok ... 8.—
LODEN Rövid kabát ... 8.—
LODEN Vadász-öltöny ... 16.—
LODEN Turista-öltöny ... 14.—
LODEN Sacco vattával bélelve ... 6.—
LODEN Szőrme-sacco ... 10.—
LODEN Vadász-sacco ... 9.—
LODEN Vadász-bunda ... 18.—
LODEN Kocsis-bunda ... 20 —
LODEN Utazó-bunda ... 35.—
LODEN Szőrme-mencsikoff ... 40.—
LODEN Gazdászati bunda ... 16.—

RENDELJENEK CK
a „TIROLI"-nál
JUSTITZ LEOPOLD
speciálista loden-öltönyökben
Bécs, IX., Währingerstrasse 48.
Mintákat és képes árjegyzékket ingyen és bérmentve.

LODEN LODEN LODEN LODEN LODEN LODEN LODEN LODEN

Rennes, szeptember 9.

Legujabb verzió szerint Dreyfus tiz évi büntetésébe *beszámitják* az Ördögszigeten töltött öt évet. Az elitélés *lefokozással* jár, de nem hajtják végre ujból a degradációt, hanem ugy bánnak Dreyfusszel, mint polgárral.

Rennes, szeptember 9.

Hire jár, hogy *Dreyfust* később a *Korzika-szigeten levő Corte-erődbe* viszik.

*

A haditörvényszéknek ma a tárgyalás megkezdése előtt *Paleologue* Delcassé külügyminiszter megbizásából az itélethirdetés előtt átadta a *Reichsanzeiger* tegnapi számát.

Rennes, szeptember 9.

*Dreyfusné*nak megengedték, hogy férjét délután 1 órától kettőig meglátogathassa. Oda- és visszamenet lovas csendőrök kisérték kocsiját. Dreyfust 2 óra 10 perckor a liceumba vezették. Mig a biróság tanácskozott, a közönség közt nagy volt az izgatottság. A posta-és táviró-épületnél nagy tolongás volt. A gymnasium bejáratai előtt a gyalogság kettős sorfala áll.

A hatás.

Páris, szeptember 9.

A lakosság nyugodt. A rendet sehol sem zavarták. A boulevardokon a lapok különkiadásait elkapkodták. A szerkesztőségek előtt temérdek nép tolongott, de hamarosan elszéledt a sokaság.

Páris, szeptember 9.

Dreyfus elitélésének hire itt a lapok különkiadásai utján gyorsan elterjedt, a lakosság egyrésze palástolatlan megelégedéssel fogadta, bár a büntetés kiszabása és különösen az enyhitő körülmények alkalmazása csodálkozást keltett. A boulevardok élénkek voltak, különösen a nacionalista lapok szerkesztőségei előtt, melyek zászlókkal diszitett óriási táblákat tettek ki „éljen a hadsereg“ felirással. De seholsem türtek csoportosulást. A nacionalista lapok különkiadásai vastag betükkel csak az elitélést közlik, a nélkül, hogy az itélet szövegét hoznák. Az Intransigeant kijelenti, hogy Dreyfus elitélésével a kormány helyzete tarthatatlanná vált. Szerintök Loubet helyzete is sulyosra fordult. A Libre Parole a haditörvényszék itéletét francia győzelemnek mondja.

Róma, augusztus 9.

Az itéletről szóló hirek riasztóan hatottak. Az egész városban szerte vitték a lapok különkiadásait, amelyeket a közönség elkapkodott.

A köztársasági *Italie* az itéletet a müvelt világ gyalázatának mondja s igy végzi cikkét:

— Csak bátran előre az igazság utján. Nem szabad csüggedni. Addig nem nyugszunk, mig a hazugság démonai el nem pusztulnak.

Az *Avanti* a rennesi hadbiróság itéletét a *gazság triumfusának* tartja.

A *Tribuna* szerint Dreyfus elitélése bizonyság arra, *hogy Franciaország a züllés utján van.*

Bécs, szeptember 10.

A lapok különkiadásban jelentették Dreyfus elitélését. A szerkesztőségek előtt nagy tömegek csoportosulnak, hogy ujabb hirekről valamit halljanak. Az itélet az *antisemiták* táborában nagy örömöt okozott.

Brüsszel, szeptember 10.

Dreyfus elitélésének hire estefelé jött meg s nagy izgatottságot keltett.

A francia követség palotáját rendőrség szállotta meg, mert félő, hogy *megostromolják.*

London, szeptember 9.

Bámulatos gyorsasággal terjedt el a hir, hogy a rennesi haditörvényszék elitélte Dreyfust. Hat órakor már a legtávolabb levő külvárosokban is megtudták az itéletet. Az utcákon idegenek megszólitották egymást és a legujabb részleteket kérdezték. A vendéglőkben, a kávéházakban elnémult a zaj, amikor a lapok különkiadásai kézről-kézre jártak.

A tiz év.

Még jogászi körökben sem értették meg ma este a *tiz évi détention* (fogság) kimondását. A paragrafus halált vagy életfogytig tartó deportációt szab a hazaárulóra. Miért itélték tehát *tiz évre* Dreyfust? — A kérdésre a felelet a következő. A hadbiróság Dreyfust a *Code pénal* 76-ik paragrafusa alapján itélte el. A 76-ik §. igy szól:

> **76.** Aki idegen hatalmakkal, vagy azok ügynökeivel machinációkat üzött, vagy olyfajta viszonyban állott velük, amelynél fogva ellenségeskedésre vagy Franciaország ellen való háborura serkentette őket, avagy e célra eszközöket szerzett nekik, halállal büntettetik. Ez az intézkedés akkor is fönnáll, ha a nevezett machináció vagy viszony nem is vezetett ellenségeskedésre.

Ez a büntetőtörvénykönyv 1895-ik évi kiadásából van citálva, tehát a Dreyfus első elitéltetése utáni időből, amikor már *Jaurès* és *Clémenceau* kezdeményezésére az életfogytig tartó deportáció helyébe a halálbüntetés lépett. Ennek nem lévén retroaktiv ereje, Dreyfust e paragrafus alapján csak deportációra lehetett itélni. E mellett azonban figyelembe vette a hadbiróság a semmitőszék 1856. december 18-án kelt döntvényét, amely szerint a biróság *két esetben* változtathatja át a deportációt *tiz évi fogságra.* Első eset: ha a vádlott hatvan esztendős elmult, második eset: *ha a biróság enyhitő körülményeket talál. (Ez a Dreyfus esete.)*

Ami pedig a *détention* és *réclusion* közt való distinkciót illeti, a biróság azért mondta ki az enyhébb *détention*-t, mert a Code Pénal 463. paragrafusa szerint a deportációt tiz évre redukáló büntetés csak *détention* (fogházban való fogság) lehet.

(A német császár.)

Berlin, szeptember 10.

A *Reichsanzeiger* tegnap a császár személyes iniciativája következtében közölte *Münster* hercegnek és gróf *Bülow*nak a nyilatkozatait. Nem véletlenségből történt, hogy a közlemény éppen az itélethirdetés előtt való napon jelent meg. A császár erre a lépésre akkor szánta el magát, mikor nemrégiben a *badeni* nagyherceg közbenjárt nála Dreyfus érdekében.

Jól értesült oldalról jelentik, hogy *Vilmos* császár és *Umberto* király a haditörvényszéknek elutasító határozata előtt megtették a szükséges lépéseket arra, hogy *Schwarzkoppent* és *Panizzardit* azzal megbizott hazai biróság kihallgassa.

(Galliffet.)

Páris, szeptember 9.

A Havas-ügynökség határozottan *megcáfolja* egy esti lapnak azt a jelentését, hogy Galliffet hadügyminiszter beadta lemondását. Az ellen az ujság ellen, amely ezt a hirt közölte, vizsgálatot inditottak álhirek terjesztése miatt.

A belgrádi összeesküvők pöre.

— A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata. —

Belgrád, szeptember 9.

A mai tárgyalás főeseménye a merénylőnek visszatérése a vizsgálat folyamán tett és tegnap visszavont beismeréséhez. Kovacsevics vádlottal szembesitve, aki mindent tagadott, *Knezevics* kijelentette, hogy Kovacsevics és Nikolics beszélték őt rá a merényletre. *Knezevics* számos aprólékos részletekkel támogatta vallomását. Az elnöknek arra a kérdésére, miért vall ma másként mint tegnap, azt felelte *Knezevics*, hogy ma az igazságot mondja és erre senki nem beszélte rá.

Midőn Knezevics ismét *Nikolics* ezredest mondta felbujtójának, ez felállt és ezt kiáltotta: Engem gondolsz? A merénylő igy válaszolt:

— *Igen, te voltál az, aki engem Dimics pálinkamérésében Milán meggyilkolására igyekezett rávenni.*

Ennél a vallomásnál meg is maradt. Épp ugy terhelőleg vallott Dimics pálinkamérőre, akinek azt mondta:

— *Ha Milán királynak a szemébe tudtam nézni, mikor rálőttem, ugy neked is szemedbe mondhatom az igazat.*

Dimicscsel szembesittetvén, *Knezevics* ma ujból azt állitotta, hogy a *pálinkamérés hátsó szobájában ott volt Karagyorgyevics Péter is.* Ott beszélték meg a merénylet tervét.

A vádlott beismeri, hogy Jovanovics Mladen kapitány feleségével benső viszonyt folytatott.

A merénylet szemtanuinak kihallgatása után az elnök kérdi a vádlottat, hogy miért futott a merénylet után a Száva felé. A vádlott azt mondja, hogy a vizbe akarta magát ölni, hogy az üldözéstől meneküljön.

Mitrovics tanu azt vallja, hogy juniusban látta Turn-Severinben a vádlottat, aki zavarodottan és ijedten nézett ki. A vádlott tagadja, hogy abban a városban volt. Milojevics tanu nem tud semmit arról, hogy Szvilokovics, a bukaresti szerb követség dragománya valamely levelet adott volna át. A vádlott beismeri, hogy kapott egy levelet, de ez csak ajánlólevél volt, hogy valami alkalmazást nyerjen.

Ezután felolvasták a Hildegarde gőzös ellenőrének vallomását, amely hajón Janczsevics Romániába utazott. A vallomás szerint a vádlott egy ur kiséretében volt, aki kabinjában elrejtőzött és akinél igen sok szerb ujság volt. *Hics* tanu azt mondja, hogy Ruszcsukból ugyanazon a hajón utazott, mint Knezsevics, aki gondolataiba mélyedt és azt mondta, hogy Valiepoból jön. *Rajkovics* Ljubica azt mondja, hogy ugyanazon a napon Ragujevácban felszállt a Hildegardéra és a hajóellnőre által már emlitett urat látta beszélgetni egy negotini ügyvéddel.

Azután *Nikolics* ezredes vádlott kihallgatása kezdődik. A vádlott tagadja, hogy a merénylőről, vagy az összeesküvésről tudott valamit. A merénylőt katonakorában ismerte, később itt-ott látta és viszonozta köszönését. Más vádlottakat, akikkel ő a merénylet tervét megbeszélte volna, nem ismer. Butorokat akart eladni, hogy Párisba költözködjék, de családi viszonyai megakadályozták ebben.

Dimics után megkezdődött *Pasics* Nikola volt miniszterelnök, a skupstina elnökének kihallgatása. Pasics betegnek látszik. Halkan beszél, ugy hogy csak nehezen lehet hallani és megérteni. *Pasics* teljes két órán át beszélt és *hangoztatta ártatlanságát és szeretetét a haza és az Obrenovics-dinasztia iránt.* A dinasztia-ellenes röpiratoktól távol áll és elitéli azokat. Tiltakozik az ellen, mintha valaha összeköttetésben állott volna a Zasztavával és Szrbobránnal. Ezután áttér pétervári követi állásában kifejtett müködésére. Még ellenségei is kell, hogy megvalják hogy elődei közül senki sem használt annyit a szerb ügynek, mint ő és hogy pétervári tevékenységével óriási eredményeket ért el a szerb ügy javára. Elmondja, hogy mily szivesen látott vendég volt Pétervárt mértékadó helyeken. A merényletet elitéli és avval semmi közössége nem volt. *Szereti hazáját és ebben benne van az is, hogy szereti az Obrenovics dinasztiát.*

Holnap *Tauszanovics* volt belügyminiszter kihallgatásával kezdődik a tárgyalás.

(Interview Sándor királylyal.)

Nis, szeptember 9.

Sándor király ma a pétervári *Herold* cimü ujság magánlevelezőjét, *Jannsen*, cimzetes tanácsost fogadta, aki a kihallgatás lefolyásáról következőket beszéli: A *király* azt mondta, hogy az, hogy néhány lap a szerb radikálisok mellett foglal állást, azt bizonyitja, hogy tulajdonképen nem ismerik a radikálisokat, akiknek a célja mindig a királyság elleni harc és minden tekintély megdöntése volt.

A radikálisok összeesküvései tele vannak politikai gyilkosságokkal. Egy radikális vezérnél egy házkutatás alkalmával egész csomó nihilista brosürt találtak. Uralkodó ilyen forradalmi párttal nem dolgozhatik. Aktiv tábornokaink egyike olyan leveleket irt, mint Bakunin. A király a levelezőnek átadta néhány ilyen levélnek a fotografiáját. A politikai irányról ezt mondta a király: Olyan kis közbeeső államnak, mint Szerbiának, nincsenek elegendő eszközei a nagy politikához. Rá van utalva az összes nagyhatalmak jóindulatára. Szüksége van mindenre politikai és gazdasági fejlődése szempontjából. *A király semmiféle vállalkozást nem tervez;* a berlini szerződést szerencsének tekinti országára nézve a hatalmaknak a megegyezés és békülés szellemében való egyetértését illetőleg. *Szavamat adom rá önnek,* mondta a *király* és adja bátran tovább, hogy *atyám nem foglalkozik politikával. Ő parancsnoka a hadseregnek, amelyet ujjászervez. Az ország politikáját én vezetem.* A merénylet pörét politikai pörnek tekinteni, nevetséges. A világ meg fog róla győződni, hogy az elfogottak bünösségét nyilvánosan megvizsgálják és pedig szenvedély nélkül és igazságosan. Szóhoz engedik jutni a vádlottakat, a védőket, a bizonyitékokat és a törvényt.

HUNGARIA-vasfürdő
Budapest, VII., Nyár-utca 7. szám.
Gőz- és kádfürdők.
Nyitva reggel 5-től este 9-ig.

HIREK.

Jó éjszakát!

Nyugodni tért két kis gyerek ma este,
Magába', mint most annyi este már;
Atyját megint, megint hiába leste,
De még remél, s majd holnap ujra vár!
Majd ujra várja vígan, önfeledten,
Hogy kis karjával fonja át nyakát; —
Most halkan mondják súgva mind a ketten:
— Jó éjszakát! Jó éjszakát! —

Nagy útra ment az atyjuk, már öt éve!
Szemükből hullt már érte annyi könny,
De mégis várják, várják még remélve,
Hogy visszatér, hogy mégis visszajön!
Óh m'ért ne jönne, m'ért ne térne vissza?
Ölelni vágynak napbarnult nyakát!...
S a két kis párna forró könnyük iszsza:
— Kedves papánk, jó éjszakát! —

Pedig letünt reményük büszke napja,
És nincs kilátás, hogy még felderül!
Börtönbe vetve a két gyermek apja,
Gondjába, fájdalmába elmerül,
Két gyermekét viszont már sohse látja,
Már átölelni nem fogják nyakát;
S az éjszakába könnyek közt kiáltja:
— Két kis babám, jó éjszakát! —

És felmosolyg álmában két kis árva,
És forró arcukon elállt a könny;
Mert bár ő nem jöhet, bár ő bezárva,
De sóhajtása elszáll, visszajön!
Az éji szél, a szellő visszahozza,
Belökve kis szobájuk ablakát,
S az atyjuk hangja súgva viszonozza:
— Jó éjszakát! Jó éjszakát!

Latzkó Andor.

Budapest, szeptember 9.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Lapunk legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

— **Személyi hirek.** *Jakabffy* Imre belügyminiszteri államtitkár hatheti szabadságra szécsényi birtokára utazott. Teendőit *Széll* Ignác államtitkár vette át. — Dr. *Balogh* Tihamér nyaralásából visszaérkezett a fővárosba s orvosi gyakorlatát ujra megkezdte.

— **A pápai hadgyakorlatok.** *Pápáról* táviratozzák: *József főherceg* a Pápa vidékén folyó hadgyakorlatokon mindennap részt vesz, tegnap Fenyvessy főispánnal a Tapolca-forrást nézte meg. Ma ebédet adott a főherceg, amelyben számos vendég vett részt. — *Ottó* főherceg tegnap Varsányba érkezett és a király megérkeztéig a vidéken fog maradni. A folyó hó 13-án tartandó nagy lovassági gyakorlatra *Ferenc Ferdinánd* főherceg is Pápára érkezik.

— **A kultuszminiszter fogadónapja.** *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter szeptember 14-én, csütörtökön délután 4 órakor ad a nyári szünet után először audienciát.

— **A hadtestparancsnok gyásza.** *Frischau*ból táviratozzák, hogy ott ma reggel meghalt herceg *Lobkowitz* Lajosné, Lobkowitz Rezső budapesti hadtestparancsnok édesanyja. A hadtestparancsnok már elutazott édesanyja temetésére.

— **Az alexandriai patriárka halála.** Egyiptom és Észak-Afrika görög-keleti egyházának feje, *Szofronosz* görög-keleti patriárka, e hó 5-ikén 105 éves korában Alexandriában meghalt. A ritka kort ért egyházfejedelmet különösen Oroszország nagy kitüntetésekben részesitette.

— **Wekerle szabadságon.** *Wekerle* Sándor, a közigazgatási biróság elnöke, ma kezdte meg november 1-ig terjedő szabadságidejét, amelyet dánosi és temesmegyei birtokain tölt. Wekerlét hivatalában *Latkóczy* Imre másodelnök fogja helyettesiteni.

— **Szeged uj diszpolgára.** *Szeged* város törvényhatósági bizottsága még március 8-án a város diszpolgárává választotta *Magyar* Gábort, a kegyes tanitórend magyarországi főnökét, aki mint gimnáziumi tanár, igazgató és mint piárista pap harmincnégy éven át tanitotta Szeged ifjuságát a vallásosságra és hazaszeretetre. A diszpolgári oklevelet ma nyujtotta át *Magyar* Gábornak a városi tanács részéről kiküldött bizottság. Az ünnepélyen a város törvényhatósági bizottságának tagjai és előkelő közönség volt jelen.

— **Egy primadonna vége.** Annak az ősrégi nagy szinháznak, amelynek Európa a neve, mindig megvolt valamelyik nemzet képében a maga ünnepelt, elkényeztetett primadonnája. Hosszu, hosszu idők óta Franciaországnak hivták a csábitó szirént, akinek szeszélye és szelleme törvényül szolgált a többi nyárspolgár nemzetnek. Ez a szó: *dicsőség* uj értelmet nyert, ha Franciaországgal való összefüggésben mondtuk ki, — ha pedig leirtuk vagy nyomtatásba szedtük, kezdőbetüjét megkülönböztetett tiszteletttel rangemelésben részesitettük. Oh *Dicsőség*, te hires, világtörténelmi, észbontó, vérben és fényözönben fulasztott francia *Dicsőség!* De a nagy primadonna *Dicsősége* az idők folyamán megkopott és ha el akarta káprázlatni Európa szemét, akkor föl kellett lebbentenie multjának függönyét. De Európa még sokáig látta azt a *Dicsőséget*, még akkor is, amikor már nem volt, — akár a vándor, aki beletekintett a lenyugovó nap teli tüzébe, még a sötétségben is soká látja az izzó fénygolyót, mindaddig, mig szeme hozzá nem szokik a tartós sötétséghez. Igy van most Európa is; kitörli a szemét és nyomát se látja az eltünt *Dicsőségnek*. Immáron nem világszép asszony az elhervadt *Franciaország*, csak a vén, kacér dáma, akinek többé nem hiszünk. Mert ha az asszony szépsége mulik, még sokáig tarthatja bolonddá a világot, ha titokban kendőzi magát. Csak egy hibától kell óvakodnia: a nyilvánosság előtt ne csináljon toalettet és nyilt utca során ne fesse ki magát, ne pótolja testének bájait! Mert akkor vége az illuziónak! Maradjon a hazugság egyedül a lefüggönyözött budoárban, mig igazsággá kendőzvén magát, ki nem léphet a világba. És Franciaország, Európa veterán primadonnája, akinek már régóta csak kételkedve hittük el a szépségét, mostanság nagy hibát követett el, — az utolsó, az elhatározó hibát: kendőzetlen cinizmussal mutatta ki a maga meztelenségét és láttuk, hogy csunya, erőtlen, fonnyadt, beteg és ronda a hajdani eszmény. Oda a szép illuzió, hiába pirositja magát Rennesben eleven embervérrel a perverz öreg asszony. Jön egy uj primadonna az európai szinpadra, már halljuk a lépteit, látjuk a körvonalait. Egészséges, szőke, melles nagy darab asszony, kevés raffinériával, de sok józan bájjal, vallásosan kék szemmel és kardot is biró kézzel: Germánia! Bizony, bizony ő lesz Európának a primadonnája, akit majd ünneplünk, — nem hiába ügyes ember az impresszáriója, II. Vilmos császár! Ami pedig még azon az elavult primadonnán csillog, az már csak a rothadás foszforeszkálása. Ha majd Franciaország ő nagysága megirja memoárjaiban, hogy mint vesztette el szellemi szupremáciáját és büvös hatalmát Európa fölött, megvallhatja, hogy olyasmit követett el nyilt utca során, amit csak titokban szabad. Ah, és az ő romlása is tüzértiszti egyenruha volt, mint annyi dámának.

— **Az első évforduló.** Szomoru évfordulóra virrad holnap a magyar nemzet: holnap lesz az első évfordulója annak a gyászos eseménynek, hogy *Erzsébet* királyasszony áldott szivét egy orgyilkosnak a tőre keresztüldöfte. Ezt az évfordulót ugy a fővárosban, mint az egész országban mindenfelé megünneplik, amerre magyar szív dobog.

A Mátyás-templomban tartandó országos gyászmisén a hercegprimás fog pontifikálni. Ez alkalommal az ének- és zenekar *Vavrinecz* nagy rekviemjét adja elő. Offertóriumra *Bertha* Sándor külföldön élő hazánkfiának *Pie Jesu* kezdetü szerzeményét éneklik, amelyet tavaly a párisi Szent Ferenc-templomban királynénk lelkiüdvéért mondott gyászmisén nagy hatással adtak elő. — *Bécsben* hétfőn délelőtt 11 órakor Erzsébet királyné emlékére a bécsi udvari kápolnában rekviemet tartanak, amelyen a szolgálaton kivüli tábornokok és törzskari tisztek, továbbá — tekintettel a tér csekély voltára — minden ezredből egy hadnagy és egy altiszt vesz részt. A tábornokok és a többi tisztek egy negyedóraval előbb a Burg márványtermeben gyülnek össze és onnan, miután a király és az udvar elvonult, a templomba mennek. Bécsi tudósitónk jelenti, hogy a kapucinusok bécsi sirboltját ma rendkivül sokan látogatták. *Ottó* és *Agost* főhercegek és a toskánai nagyhercegi pár koszorukat tétettek le a királyné koporsójára. — *Trieszt*ben, *Innsbruck*ban és *Prágá*ban ma Erzsébet, királyné emlékére gyászistentiszteletet tartottak a székesegyházakban és az imaházakban.

*

Az Erzsébet királyasszony emlékére emelendő *Örökimádás templom* javára vasárnap és hétfőn gyüjtés lesz a templomokban. A gyüjtést a főváros egész területén gróf *Wenckheim* Frigyesné rendezi.

— **Wlassics miniszter rendelete.** A közoktatásügyi miniszter az iskolai év megkezdése alkalmából ismét üdvös és fontos rendeletet intézett a tanfelügyelőkhöz. A rendelet intézkedik, hogy a rendes iskolázás mindenütt szeptember első felében, legkésőbb október 1-ig okvetetlenül megkezdődjék. Kiváló sulyt helyez a miniszter arra, hogy az állami elemi iskolák müködése a hazafias, valamint a vallás-erkölcsi irányu oktatás és nevelés terén minél jobban megközelitse a miniszternek több izben kifejtett célzatait, hogy ezek a népiskolák minden más népiskola követendő példájának szolgáljanak. A hazafias ünnepek megtartását figyelmébe ajánlja a miniszter a tanfelügyelőknek és azt óhajtja, hogy ezek az ünnepek ugy rendeztessenek, hogy a növendékekben a hazafias érzést fölkeltsék, fejleszszék és hogy abból a tanulók kegyeletes emlékeket meritsenek. Az állami leányiskolákban az összes tanitónők a női kézimunkát *dijmentesen* kötelesek tanitani. Az iskolai könyvtárak összeállításánál figyelemmel kell lenni a gazdasági ismétlő iskola érdekeire. Ugyancsak a tanfelügyelők gondja, hogy az elemi és gazdasági iskolai tanulók könyvekkel legyenek ellátva és a szegény gyermekek tankönyveket ingyen kapjanak.

— **Bünös — nem bünös?** Ezen a sokat feszegetett kérdésen vitatkoztak tegnapelőtt délután *Párisban* egy omnibus tetején *Dorrizon* és *Protat* André urak. És addig bizonyitotta mindegyik a maga igazságát, mig a vita hevében Dorrizon ur felnyalábolta Protat urat és ugy akarta meggyőzni *Dreyfus* bünösségről, hogy az omnibus tetejéről lehajitotta a boulevard kövezetére. *Protat* André ur kitörte a jobb lábát. Ez már csak elég *sulyos* bizonyiték Dreyfus bünösségére?

— **A szegedi kiállitás.** A magyar gazdaközönség lankadatlan érdeklődése kiséri a szegedi kiállitást. A *borászati kongresszus* mai ülésén sok figyelemreméltó eszmét penditettek meg a szőllőfajok termeléséről. Élénk részt vett a vitában *Rohonczy* Gida is. Hibáztatta, hogy jobbára csak a homoki szőllőtermelésről történik említés, nemcsak ez legyen a cél, hanem a hegyi termelés tisztázása is. Majd áttér a borhamisitásra s tapasztalatai után beszélve, sajnálattal konstatálja, hogy boraink a külföld előtt elvesztették évszázados jó hirüket, sőt a csemege-szőlő sem talál már olyan jó piacra az idegenben, mint ezelőtt. Emlékezhetünk a legutóbb olyan sokat tárgyalt borhamisitásokra, melyekről még a Házban is esett szó, de érdemleges határozat nem volt hozható, mert ott az érdekek széthuzók. Azt ajánlja, hogy Oroszországba ne sokat exportáljunk, mert ott nincs jó piaca, hanem inkább Németországba. *Dobokay* miniszteri tanácsos reflektálva Rohonczy előadására, elmondja, mi mindent tett a földmivelési kormány a bor és szőllő exportálása érdekében. A borhamisitókra nézve ugy mondja, hogy a törvény rendelkezése nem elég világos, de azzá tétele iránt már készülődik a kormány. Végezetül azt javasolja, hogy a bortermelők szövetkezetté egyesüljenek, amí nagyban megkönnyitené helyzetüket. *Rohonczy* Gida örömmel látja, hogy Dobokay, a kormány kiküldötte a kongresszussal érez, magáévá teszi annak érdekeit s reméli, hogy sikerrel. Az egyesülés eszméjét nagyon helyesli, nemcsak országos, de helyi szövetkezeteket is óhajt. Az elnök ezután az értekezletet berekesztette.

*

Tegnap este nyolc óra tájban dr. *Plósz* Sándor igazságügyi miniszter rövid ideig tartó látogatást tett a királyi táblán, amelynek épületét és helyiségeit tekintette meg. Fogadásán jelenvoltak: Csathó Ferenc, a kir. tábla elnöke, Lobmayer István kir. főügyész, Draveczky Adorján és Frits Róbert tanácselnökök, Hódossy Lajos törvényszéki elnök, dr. Hamza Géza táblabiró, dr. Kardos Kálmán kir. ügyész és Lőrinczy György irodaigazgató. A minisztert az előcsarnokban *Csathó* Ferenc táblai elnök üdvözölte meleg szavakban, mire a miniszter röviden válaszolt s mindjárt megkezdte körutját az épületben. Először is az emeleten a polgári tanácstermet, az elnök hivatalos helyiségét és egy birói szobát tekintett meg. Itt mutatta be az elnök a miniszternek a birói kart. A második emeleten a disztermet, a főügyész helyiségeit, majd a földszinten a büntető tanácstermet tekintette meg. Itt jelentést tett a tábla elnöke a miniszternek az ügyrendről s kérte, hogy vizsgálja meg a tábla müködését. A miniszter sajnálattal jelentette ki, hogy az idő rövidsége folytán ez lehetetlen most, miután holnap délelőtt már visszautazik Budapestre. Ezután szóba került a bíróságnál behozott lajstrom-rendszer, melyre vonatkozólag a miniszter kijelentette, hogy azt a kir. táblánál nem szándékozik egyelőre életbeléptetni. Ma a miniszter a Csillagbörtönt tekintette meg báró *Konradsheim* vezetése mellett.

— **Családi tragédia Tatán.** *Tatáról* táviratozzák, hogy ott ma reggel családi tragédia ment végbe. *Molnár* József tatai földesgazda ugyanis agyonlőtte a feleségét, azután pedig önmagát. Mire a gyerekek sikoltozására az asszony édesapja, *Barsi* István beszaladt, mindkét áldozat kiszenvedett. Molnár elkeseredésében követte el végzetes tettét, mert a felesége pazarló életmódja miatt ott hagyta s el akart válni tőle. A családi tragédia áldozatait holnap temetik.

— **Az igazság halála.** Onnan tul, messziről, ahonnan eddig az emberiség megváltó gondolatai terjedtek szét a világba, ahonnan eddig uj erőket fakasztó világosság sugárzott ki mindenfelé — ma az enyészet, a rothadás és a halál szagát hozta felénk a szél. Országunk, egyházunk, családunk és egyéni életünk örök fundamentumát döntögette ott az enyészet ereje, s siránkozva néztünk arra felé, ahol a gazság viaskodott most az igazsággal s ahol ma dőlt el sorsa annak a kornak, amelynek gyermekeivé tett bennünket végzetünk.

És örök átok fogja sujtani azokat, akik ma megbélyegezték a mi korunkat. A mi izgalmainkban elpusztult erély nagyságával fog visszaszállni átkunk azoknak a fejére, akik uj szentirásnak akarják elfogadtatni velünk azt, hogy az igazság legyilkolásával is lehet országokat kormányozni.

Az izgalmak és várakozások mai napján sokakban ébredt meg az a gondolat, hogy Franciaország még akkor sem engesztelhetne ki bennünket a mai izgalmakért, ha százannyi jót tett volna velünk, mint amennyit igazán tett.

A halálos beteg környezetének kinjai voltak ma rajtunk, mert nem egy ember életéről, hanem az igazság haláláról lehetett csak szó. S amint a gyermek szokta, ugy tették össze ma sokan a kezüket és ma már nem könyörgés, hanem követelés volt az imádság hangja. Meg kell mentened, Istenem. Hallod?! Hát nincs már irgalom benned a földi igazság iránt, hát azt akarod e megmutatni, hogy éppen azok, akik évszázadokon át világositották fel elméinket, hogy éppen azok vannak örök vaksággal megverve ma, amikor minden földi boldogságunk biztositékáról, az igazságról van szó? Meg kell mentened, Istenem! Lásd, ne hadd meghalni, mi lesz velünk, ha ő is meghal, akit végső óránkban mindig felkeresünk. Hisz felgyujtják házainkat, leölik gyermekeinket és elpusztulunk mindnyájan, ha megölik azt, az igazságot. . . .

Estefelé hozták a halálhirt.

S akkor megálltunk egy percre s azt mondtuk mindnyájan, hogy ez nem lehet igaz. De igaz volt, szomoruan, kegyetlenül igaz s akkor megrendült bennünk a hit s megrendült bennünk a bizalom s nem azt mondtuk már, hogy az ég nem akar segiteni, hanem azt, hogy nem *tud* segiteni.

Hogy számolnak be megrendült hitükkel azok, akik megölték az igazságot?! . . .

— **Zivatar.** A főváros és környéke fölött az éjjel elvonult vihar nagy károkat okozott. Az épületek tetőzetét igen sok helyütt megbontotta, igen sok fát döntött ki a Városligetben s erősen megrongálta a sétaterek ültetvényeit. Az óriási eső a Vámház-téren levő nyilt gyümölcsvásár kirakott holmijai között tett nagy károkat. A főváros több épületébe a viz is behatolt, de szerencsére nagyobb baj nem történt.

*

Nyiregyházáról táviratozzák, hogy ott a mult éjjel rettenetes vihar dühöngött. Öt órán keresztül dörgött, villámlott és esett szakadatlanul. A villám lecsapott a szinház villamórájába, mire a városban az összes villamlámpák elaludtak. A szinház kigyuladt, de a tüzoltóság gyorsan eloltotta. A kár igy is nagy. — *Vác* vidékén — mint levelezőnk irja — az óriási felhőszakadás jégzáporral járt. A Vác közelében levő Árpád-pusztán, amely *Gajári* Géza országos képviselő és dr. *Révész* Béla fővárosi ügyvéd tulajdona, beleütött a villám a tehéncsorda közé. *Egyszerre husz tehén terült el a földön.* Tizennégy csak föltápászkodott, de hat ott adta ki a páráját.

— **A soproni gyerek-ügy.** A soproni reáliskola becsületsértési ügyét ma szerencsésen befejezték s evvel véget vetettek annak a fogásnak, hogy a diákot jogos felháborodásukban pofozni is lehet. Steiner Miksa tanulót, valami gyerekes megjegyzése miatt arcul ütötte *Veszprémi* János reáliskolai tanár, miért is a gyerek panaszt tett a járásbiróságnál. Csodálatosképpen ma a biróság igazat adott a fiunak s *Veszprémi* tanár urat *tiz forint pénzbüntetésre* itélte. Már most gondolkozzék csak a tanár ur, hogy miféle eszközökkel kell a fiukat megregulázni ugy, hogy a gyerek is megjavuljon s a professzort se büntessék meg. Mert hát, amint látja, pofonnal nem lehet megjavitani az erkölcsöket.

— **Halálos légycsipés.** *Kapus* József szepetki, zalamegyei mezőőrt — mint levelezőnk jelenti — a minap megcsipte egy légy. Ugy látszik, hogy a légy valami hulláról szállt Kapusra, mert a szerencsétlen ember vérét inficiálta a légycsipés s a boldogtalan egy heti iszonyu kinlódás után meghalt.

— **Lucchoni.** A királyasszony gyilkosáról *genfi* tudósitónk a következőket irja: *Luccheni* ma is a 95. számu cellában van, amelybe tavaly november 21-én zárták. Nagyon gyakran kérdezte azóta a fogházigazgatót, hogy mikor mehet át már ő is a közös mühelybe. A fogházigazgató mindig azt felelte, hogy majd, ha az első évét kitöltötte. Luccheninek egészségi okokból megengedték, hogy naponta egy óra hosszat a szabad levegőre mehessen. Holnap is, a gyilkosság évfordulóján, reggel 9-től fél 10-ig s délután 1-től fél 2-ig fog sétálni az udvaron. Máig egyetlenegyszer sem érintkezett a többi fogolylyal. Nagyon vigyáznak rá, hogy ne beszélhessen őrén kivül senkivel. A közös istenitiszteletre és az iskolába sem szabad járnia. Cellája mellett egy kis cellában mühelyt rendeztek be a gyilkosnak. Itt tölti az egész napot. *Papirlemezből dobozokat készit*, ügyetlenül és minden szorgalom, iparkodás nélkül. A *cipészséggel is próbálkozik*, de semmire sem megy vele. A cellája, ahová éjszakára zárják, *mocskos, rendetlen*. A fogházigazgató engedelmével ma bement oda egy hirlapiró, amikor Luccheni a mühelyben volt. Az ágyán olasz könyvek és régi folyóiratok hevernek szanaszét. Az örökös rabságra itélt gyilkos többször megkérdezte az őrét, meg az igazgatót, hogy *beszélnek-e még róla*, de sohasem kapott választ. A legnagyobb vágya, hogy *napilapot olvashasson*. Természetesen, szó sem lehet róla. Az egyetlen, aki meglátogathatja Lucchenit, *Blanchard* abbé. De a lelkésznek sem sikerült a gonosztevőt bünbánásra birni. Csak éppen annyira ment vele, hogy már nem kérkedik többé a gyilkosságával. *Luccheni egészsége meg van támadva.* Arca fakó, ráncos, támolyogva jár és alig táplálkozik.

— **Egészségére!** *Guérin*, a *Chabrol* utcai erőd parancsnoka egy levelet dobott le a járókelők közé, melyben elpanaszolja, hogy a szomszéd házak lakói mérges, arzén tartalmu anyagokat dobnak esőcsatornájába.

— Meg akarnak mérgezni — irja — mert tudják, hogy csak az esővizzel csillapithatom szomjuságomat. A dologról különben már jelentést tettem a rendőrségnek.

És a rendőrség már meg is inditotta a nyomozást.

A legérdekesebb a dologban, hogy a tegnapelőtti óriás zivatar alatt egy csomó esernyős ember verődött össze a *Fort Chabrol* előtt és lelkesen kiáltozta:

Á votre santé, monsieur Guérin!

Egészségére, Guèrin ur!

Vajjon igazán esővizzel koccintottak odaben Guèrinék?

— **Hirlapkiadók gyülése.** A magyar hirlapkiadók országos szövetsége holnap, vasárnap Sopronban tartja ülését. A tárgysorozatot már egybeállitotta *Rábel* László, a szövetség titkára. Az ülés holnap délelőtt lesz a vármegyeház nagytermében. Részvételüket eddig a következők jelentették be:

Zilahi Simon (Budapesti Hirlap) elnök, Hartmann József (Budapesti Napló), Bródy József (Neues Pester Journal), Lenkei Zsigmond (Esti Ujság), Szávay Gyula (Győri Hirlap), Hevesi József (Magyar Szalon), Brájjer Lajos (Torontál), Engel Lajos (Szegedi Napló), Illés József (Nemzet), Herz Adolf (Pester Lloyd), Nagel Ignác (Magyar Vas- és Gép-Ujság), Rádai Gyula (Budapesti Hirlap), Szalmás Arnold (Egyetértés), Sümegi Vilmos (Magyarország), Székely Sámuel (Politikai Hetiszemle), Wolfner József (Uj Idők), Zilahi Dezső (Budapesti Hirlap), Angermayer Károly (Pressburger Zeitung), Betegh Pál (Székely-Udvarhely), Láng József (Nagyvárad), Lévai Mór (Ungvári Közlöny), Makkay J. (Tiszántul), Mayer R. (Torontál), Mártonffy Imre (Ujpesti Közlöny), Nagy Sándor (Pécsi Napló), Somos Árpád (Debreceni Ellenőr), Tiszti Lajos (Arad és Vidéke), Mezey Antal (Divatszalon), Róna Lajos (Kakas Márton), Sugár József (Aradi Közlöny), Gunszt Miklós (Revue de l'Orient), Barta Béla (Magyar Vendéglős- és Kávésipar), Gerő Mór (Háztulajdonosok Lapja), Wachsmann Henrik (Pesti Napló), Dévay Ferenc (Neue Temesvarer Zeitung), Dudás Adolf (Gyöngyösi Ujság), Forster Rezső (Borsodmegyei Lapok), Heim Antal (Temesvarer Zeitung), Kirchner Ernő (Délvidék), Nóbel Adolf (Tata és Tóváros), Spitzer Béla (Komáromi Lapok), Török Jenő Endre (Biztositási és Közgazdasági Lapok), Benkő József (Magyar Figaró). A vendégek, mint látható, az ország legkülönbözőbb vidékeiről érkeznek szombaton Győr felől, az esti vonattal. A győr-sopron-ebenfurti vasut három egész kocsiszakaszt és egy termes kocsit ajánlott föl a vendégek számára és Stramer ellenőr Győrig eléjük utazik, hogy megfelelő elhelyezésükről gondoskodjék.

— **Vasuti balesetek.** Tegnap délután a *Fiumébül Budapestre* érkező 1001. számu gyorsvonat mozdonyának szerkocsija *Dugoselo* és *Sesvete* állomások között kisiklott, ugy hogy a gyorsvonat az akadály elhárítása után csak három órai késéssel folytathatta utját. Az utasoknak nem történt semmi bajuk. — A másik baleset, egy kis vonatösszeütközés, annak a rettenetes viharnak tudható be, amely tegnap délután *Észak-Stájerben* volt. A bécs-trieszti személyvonat *Mürzzuschlag* környékén öt óra után beleütközött egy tehervonatba. A zivataros idő miatt a személyvonat gépésze nem láthatta meg a kellő időben a tehervonatot és bár lehető gyorsan ellengőzt adott, az összeütközés megtörtént. A postakocsi és a személyvonat egy kocsija, továbbá a tehervonat egy kocsija megsérült. *Az utasok közül négy, a vonat személyzete közül kettő megsebesült.*

— **A párisi világkiállitás boycottja.** A mult héten a *londoni* legnagyobb gyárak, iparosok és kereskedők kiadták a jelszót: *Boycott a párisi világkiállitás ellen!* Még aznap száz meg százan megfogadták, hogyha a rennesi haditörvényszék a francia igazságszolgáltatás örök szégyenére elitéli Dreyfust, akkor nem vesznek részt a párisi világkiállitásban, hogy a gazdasági téren torolják meg azt a sérelmet, amelyet egy ártatlan mártir elitélésével a francia katonai törvényszék a köztársaság nevében a müvelt világ jog- és igazságérzésén ejt. A londoni gyárosok és iparosok az itélethirdetésig abbahagyták készülődéseiket. A példa hatott. Másnap már *New Yorkban* is megkezdődött az agitáció. A nagynevü *Stewart* szenátor állott a mozgalom élére. A párisi világkiállitás igazgatóságát megdöbbentette a készülő boycott. *Világ*-kiállitás *London, New York*, tehát *Angolország* és az *Egyesült Államok* rengeteg gyárai, bámulatos fejlettségü ipara nélkül! Ennél nagyobb fiaskó nem érhet *világ*-kiállitást!

Tiz napig szünetelt a munka a kiállitás amerikai és angolország telepein. Holnap már megkezdődik a boycott!

A rennesi itélet megrendítő hatása alatt *Budapesten* is megindult az agitáció a párisi világkiállitás ellen. A nagy gyárak és az iparosok követni akarják London és New York példáját. *Bécsben* pedig már meg is alakult az a bizottság, amely céljának tüzte ki, hogy szövetkezésre szólitsa föl azokat a nagy cégeket, amelyek a rennesi itélet következtében nem akarnak részt venni a világkiállitáson s igy egész Ausztriában általánossá tegye a mozgalmat. A bécsi gyárosokhoz és nagyiparosokhoz szegődött az osztrák főváros sok neves szereplő férfia és ma már az előzetes tanácskozás is megvolt. A konferencián egyhangulag kimondották, hogy:

Franciaország mai viszonyai közepette, amikor másodszor is elitéltek egy ártatlant, az Oceánon innen s tul az egész müvelt világ csak azzal torolhatja meg a rennesi itélettel elkövetett *merényletet*, ha nem megy a párisi világkiállitásra.

A bizottság *aláirási* iveket bocsát ki, amelyeken a gyárosok, az iparosok és Ausztria lakossága általában *becsületszavára* fogadja, hogy sem mint kiállitó, sem mint látogató nem megy el a párisi világkiállitásra.

— **Egy alispán jubileuma.** Alsófehérvármegyének egyik nagy tudományu tisztviselője, *Csató* János alispán szeptember 12-ikén ünnepli meg alispánságának negyedszázados jubileumát. Az ünnepség délelőtt tiz órakor a megyeház terméhen diszközgyüléssel kezdődik és az üdvözlő beszédek után átadják a megyei tisztviselők ajándékát, egy remek albumot, a tisztviselők fényképeivel. Ez után következik a harmadosztályu vaskoronarend átadása, a tisztelgések fogadása, s végül diszlakoma és este fáklyás-zene. *Csató* János 1833-ban született Alsó-Fehérmegyében, Koncán. Mint 18 éves ifju végigküzdötte a szabadságharcot. *Pogány* György főispán megyei főjegyzőnek hivta meg s e hivatalának elfoglalása után hat hónapra már megválasztották alispánnak. Ez év május 27-ikén mult alispánságának negyedszázados évfordulója. Hosszu hivatalnokoskodása alatt nagy tehetségét, bámulatos munkaerejét megyéjének és a magyar tudományosságnak szentelte. *Csató* mint ornitológus és növénygyüjtő páratlan gyüjteménynyel dicsekedhetik. Madárgyüjteményében háromezer és növénygyüjteményében hatvanezer példány van, melyet előre felajánlott a Magyar Nemzeti Muzeumnak, amiért *Wlassics* miniszter egy meleghangu köszönő levelet irt a nagylelkü adományozónak. Madárgyüjteménye az amerikai zenér- és harkályfajtákból páratlanul gazdag és nagyobb a Nemzeti Muzeum gyüjteményénél. Régiségei közt van egy Erdélyben (Borbereken) talált pálmalenyomat a krétakorból. Alsófehérvármegye monografiájához *Növény és Állatvilág* cimmel kitünő tanulmányt irt.

— **Halálozás.** Sasvári *Deák* Vince volt 1848/49-iki honvédfőhadnagy tegnap Darócon 72 éves korában meghalt. Az öreg ur, aki nyugalmazott körjegyző

Szabadalmakat Értékesitő Vállalat
Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. szám.
Kieszközöl szabadalmakat, finanziroz találmányokat és belajstromoz védjegyeket.
Felvilágositás dijtalan.

volt, a forradalom idején tizennégy csatában vett részt s a legvitézebb veres sapkások közé tartozott. Az elhunyt *Damjanich*nak leghivebb embere volt, s csak hosszas bujdosással tudott megmenekülni a bitófától. Temetése holnap délután 3 órakor lesz Darócon.

Ráth Gyula, a Ráth Mór-féle könyvkiadóhivatal egyik főnöke, ma reggel 36 éves korában szivszélhüdésben meghalt.

Iványos Sománé született *Kálmán* Zsófia, Iványos Soma nagyharsányi református lelkész neje e hónap 6-ikán 52 éves korában Nagy-Harsányban meghalt. Az elhunytban *Iványos* Gyula fővárosi államrendőrségi tisztviselő édesanyját gyászolja.

Koromzay József joghallgató, *Koromzay* Viktor késmárki polgár és városi képviselő fia 23 éves korában meghalt Budapesten. A beszentelés után a holttestet Késmárkra szállitották, ahol holnap délután helyezik örök nyugalomra a családi sirboltban.

— **Az elveszett postazsák.** Több lap ma reggeli számában említést tesz arról, hogy az éjjel a keleti pályaudvarból a főpostára indult posta-kocsiról egy zsák elveszett, amelyben 150 ajánlott, ugyanannyi pénzes levél s mintegy 8000 forintnyi készpénz volt. A zsákot azután felbontva megtalálták, de még nem tudni, megkerült-e a tartalma is. *Pál* Imre posta- és távirda-tanácsos, aki *Demény* Károly igazgatót helyettesiti, kijelenti, hogy a dologban annyi a tény, hogy a levélzsák loesett a kocsiról, abban azonban csak levelek voltak, amelyek egytől-egyig megkerültek. A küldeményben sem pénz, sem pénzes-levél egyáltalában nem volt.

— **Házasság.** Elekesi *Czagány* Sándor székesfővárosi tisztviselő eljegyezte *Vagács Rácz* Flóris budapesti ügyvéd leányát, Albinkát.

Ruttkay Ignác e hónap 17-ikén délelőtt 11 órakor vezeti oltár elé *Stern* Gizella kisasszonyt Budapesten.

Roth Adolf Balassa-Gyarmatról eljegyezte *Grosznagy* Ilonka kisasszonyt Budapesten.

Dr. *Nyiri* István fővárosi ügyvéd szeptember 11-ikén délután fél öt órakor tartja esküvőjét a Kálvin-téri református templomban *Schloesser* Marie kisasszonynyal.

Dr. *Krausz* István számtanácsos ma tartotta esküvőjét a kapucinusok vizivárosi templomában *Kemény* Mariska kisasszonynyal. Az esketési szertartást *Gleidura* Géza larskuti apát, a vőlegény volt tanára végezte Nagy Imre barkai plébános asszisztenciája mellett.

Somssich Miklós saárdi földbirtokos, Somssich Andor országgyülési képviselő fiának és *Püspöky* Margit kisasszonynak, *Püspöky* Emil fővárosi ügyvéd leányának esküvője szeptember 12-ikén, kedden, délelőtt 11 órakor lesz az egyetemi templomban.

— **Letartóztatott kerékpártolvaj.** Tegnapelőtt reggel az ujvásártéren a cirkáló rendőr egy rongyos ruháju alvó emberre bukkant. A rendőr kérdésére *Forlán* József szabónak mondotta magát, de olyan gyanusan viselte magát, hogy a rendőr a VIII. kerületi kapitányságra vitte. Ott azután a keresztkérdések annyira zavarba hozták, hogy bevallotta, hogy *Sega* Alajos caprivai születésü 18 éves sütőségéd, akiről a rendőrség távirati megkeresése után megállapitották, hogy Triesztből egy 100 forintos kerékpárt ellopott és megszökött.

— **Megtámadott detektiv.** Dr. *Bak* Illés ügyvéd az éjjel panaszt emelt a főkapitányságnál, hogy neje 300 forint értékü gyémánt- és zafirköves melltüjét valószinüleg az 1190. számu bérkocsiban elvesztette. *Krecsányi* Kálmán kapitány *Dombay* Gyula detektivet bizta meg a nyomozással. A detektiv utnak indult és a nyomozás szálai éjjel két óra tájban a Stefánia-uton levő viztorony mellett vezették el. Amikor a viztoronyhoz ért, a sötétben egyszerre két férfi toppant eléje. Az egyik a detektivet nyakon ragadta, a másik pedig e szavakkal támadt reá:

— Add ide mindenedet!

Dombay erre vasbotjával az egyiket kétszer fejbe vágta, ugy, hogy az elszédült. Ekkor a másik akarta reá vetni magát, de ebben a pillanatban ért oda az 1305. számu rendőr, akinek láttára a támadók megfutottak. A detektiv és a rendőr utánuk eredtek és az egyiket el is fogták, a másik azonban elmenekült. A letartóztatott utonállót a VII. kerületi kapitányságra vitték, ahol az illető *Kitán* Konrád temetkezési vállalati szolgának mondotta magát, ezt az állitását azonban semmiféle irattal sem tudta igazolni. A rendőrség folytatja a nyomozást.

— **Katonazene és cigánymuzsika a Hirmondóban.** Holnap (vasárnap) este 8 órától 11 óráig felváltva *katonazenét* és *cigánymuzsikát* közvetit hallgatói szórakoztatására a *Telefon Hirmondó*.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Lásd *Lichtlau* A. debreceni katona-iskolájának hirdetését.

(x) **Nagyothallás.** Egy gazdag nő, aki a nagyothallásból és fülzugásból dr. *Nicholson* mesterséges dobhártyájának alkalmazása által kigyógyult, 20000 márkat ajándékozott dr. Nicholson intézetének, hogy azok a süketek és nagyothallók, akiknek nincsen módjukban megszerezni a mesterséges dobhártyát, ingyen megkapják azt. Levelek Institut Nicholson *Longcott*, Gunnersbury, London. W. England cimére küldendők.

(x) **Megszünő látványosság.** A *Hódoló diszfelvonulás* óriási körképe immár csak *csütörtök estig* lesz látható, minthogy a szépmüvészeti palota céljaira át kell engedni a telket s ezért a körkép-palotát e hónap 15-én lerombolják. Szinte felesleges hangsulyozni, hogy a gyönyörü óriási festmény, mely egyetlen megörökitése a millennáris ünnepélyek legragyogóbb mozzanatának, különösen azok részéről érdemli meg a megtekintést, akik magát a diszfelvonulást nem látták. A látogatók még mindig és külön belépő dij nélkül megtekinthetik a Dreyfus pörre vonatkozó Rennesben készült eredeti felvételeket és az *Utazást a világ körül 45 perc alatt*, *Lumière szinfényképeit* sat., melyek a társaság nagy angol vetitő gépének segélyével rendkivül érdekes látványosságot nyujtanak. Figyelmeztetjük egyuttal a sárga, zöld és barna jegyek tulajdonosait, hogy e jegyeket szeptember 14-ig használják föl, mert különben azok érvényüket vesztik.

Porladó hamvakról.

— Egy ujságiró jegyzeteiből. —

Budapest, szeptember 9.

Az ember állomásokra osztja a halhatatlanságot. Ime, ezen a szomoru, hüvös őszi napon, első hulló levelek idején elérkeztünk az első állomáshoz. Én megállok a porladó hamvaknál, lerázom magamról a köteles gyász fátyolát és végiggongolom azt, aminek első fordulójánál áll meg a mai napon ez az ország.

* * *

Ma egy éve történt. Egy fiatalember jött be ide a szerkesztőségbe.

— Kérem — mondta — igaz-e, hogy megölték-e a királynét?

Ránéztünk, mint az olyan egyszerü lelkekre szokás nézni, akiket fölültetnek a léhák.

— Nem igaz, kérem — mondtuk teljes meggyőződéssel, mintha nem is lett volna lehetséges, hogy igaz legyen. A szegény ifju elment és mi tovább irtunk. Akkor aztán csöndült egyet a telefon.

— Igaz-e, hogy a királyné. . . .

Már akkor ment Genfbe a kérdezősködő távirat, öt perc mulva jött a félhivatalos jelentés, egy negyed óra mulva nyomták a különkiadást, s akkor már zugott, forrongott az utca, vágtattak a kocsik, tódult ki a szinházból a nép, és lázasan iródott az ujság. Reggelre, amikor a kihordók megindultak az utcán nagy csomagjaikkal, lengő fekete zászlók alatt vitt a kocsi a vasutra. Bécsbe.

* * *

Ott egy közönyös, részben mulató várost találtam. Akkoriban vádaskodásnak látszott volna, talán zavarta volna a gyászt, ha ezt tudomásul veszszük. Ma el lehet mondani. Kinos lassusággal, egyenkint jelentkeztek a lobogók, az Eldoradoban szólt a muzsika, a császárváros mulatott, vagy közömbösen aludt. Ahol az udvar a szive a városnak, ott ostoba dolgokat beszéltek, egyre sajnálták a királyt, a királynéról kevés szó esett. A királynéról irott könyvek nem keltek. A nagy bécsi szerkesztőségek nyugodt, monoton körmöléssel rótták a sorokat, mialatt itthon oly nagy volt az izgalom, hogy az éjszakai telefonálásokon át a lelkembe lüktetett innen, messziről. A telefon-fülkéből kimenet csöndes, hüvös őszi éjszakába jutott az ember, s a lelkében hordta a permanencia izgalmait, az izzó érdeklődést, a rokoni gyász levertségét, amely mind, mind ebből a városból áradt föl Bécsbe, egy száll dróton keresztül. Éreztem a tömegek kifinomult hallóérzékének: az ujságirónak szokatlanul érzékeny érdeklődését, amire ott azt mondták gunyosan:

— Persze, a magyarok!...

* * *

Vitték, vitték a nagy koporsót a tömegek fölött mint valami sötét tenger hullámain, ugy ingott, uszott el a régi habsburgi ceremónia egyszerü fekete bárkája a templom felé. A szomszédaim elővették kis zsámolyaikat, amelyeket papirba csomagolva hoztak magukkal. Egy kövér asszony ráállt és azt mondta, hogy ez az a zsámoly, amelyről ő a cár bevonulását nézte. Megjegyezte, hogy általában minden ilyen látványosságot erről a zsámolyról néz. Ezt papirosba lehet pakkolni, olyan, mint egy skatulya. A rendőr nem veszi észre. Egy boltajtóban tiz forintot kért egy becsületes diszmüárus a helyért. Odaadta ötért és boldognak látszott. A tábornokok nem fogadták a rendőr köszöntését, a tisztek mosolyogtak, a violaszin ruhás papok egymásután robogtak föl. Tiszteletteljes megilletődést — lelkemre mondom — csak egy arcon láttam. Egy kis fiuén, aki nagyra nyitott szemmel nézte gyászkeretes nagy sárga *passe-partout*mat. Az anyjához fordult valami kérdéssel, mire az asszony olyan hangon, amelyből kihangzott szabad közlekedési jogom miatt érzett irigysége, felelt:

— Das ist ein Journalist.

* * *

Negyvennyolc órai utazás után pirostetejü házikós falvak, viaduktok, alagutak után — Genf.

Két nappal volt a Luccheni-tárgyalás előtt. Persze, az első ut a Beau-Rivage-szálló felé vezetett.

— Nagyon szerették a királynét — mondta a hotel tulajdonosának felesége. Akkor az a gondolatom támadt, hogy ennek az asszonynak elegáns sötétkék angol ruhája annak a két szobának az árából telt ki.

— Nagyon szerethették — ismételte — és miránk is felejthetetlen benyomást tett. Jóságos, szelid, nagyszivü *öreg asszony* volt. . . .

Öreg asszony.

Valósággal megdöbbentett ez. Pesten a képes lapok csodálatosan szép, daliás asszonyi arcok alá irták Erzsébet királyné nevét. A vezércikkek megannyi szerelmesen rajongó ditirambus, a költők versei — valahány csak volt — mint ábrándozó fiuk trubaduri hódolatai egy csupaszépség, csupa-hóditás, csupa-fiatalság asszonyhoz.

És ez a francia asszony, aki távol állván eme hatásoktól a rendes emberi számitás szerint beszél egy hatvanesztendős, beteges öreg királyasszonyról. Meglepő volt ezt igy hallani. Ekkor tünt föl csak előttem az a csodálatos szép asszonyi vonás, a természet rendjének ez a mély bölcseségü árnyalata — hogy a szép, nagy, okos, jó asszonyok akkor végzik a nyilvánosság előtt való szereplésüket, amikor a szépségük hervadni kezd. Ez a határtalan imádotta a szépségnek, ez a kiválóan nagy lelki adomány, amely mindent megtagad, ami megszünt szép lenni — még önmagát is.

És elnéztem a csöndesen nyugvó tó felé, a lankásan hajló szelid dombok felé: ahonnan hazatérő nyájak kolompszava szállott át az alkonyatban, amerről izzó gyémántként verte tüzes szilánkjait az égbe a Mont-Blanc ormótlan hófödte csússa — és éreztem, mint száll meg a Szép imádata, s akkor kezdtem — de csak nagyon halványan — megérteni a hatvanesztendős sorsverte asszonyt, aki ide temetkezik, a nagyság, az eredendő Szépség országába.

* * *

Láttam a gyilkost is. Nem szükséges ujból jellemezni. Akkor eleget olvashattak róla. Éjszakákon át dolgoztam hosszu cikkeken, apró részletekkel, ugynevezett „finom megfigyelésekkel“ cicomáztam föl a hasábokat, elkértem Lucchenitől egy rajzát (ki is adtuk a *Budapesti Naplóban*), telegrafáltam, ambicióval, lelkesedéssel a munka iránt — és hazajöttem. A lapok tele voltak a Hentzi-ügygyel. A Luccheni-tárgyalás nem volt elég szenzációs . . . Csupa beismerés! Semmi titok, semmi izgalmas vallatás! Őszintén megvallva nem is kérdezősködtek nagyon Lucchenitől — csak egy iró ember, aki az *uomo delinquentét* tanulmányozza. A többieket az érdekelte, hogy a *Figaro* munkatársa volt a szomszédom a teremben, és hogy annak a sürgönyeit egyenruhás szolgája vitte a táviróhivatalba.

Hja, a *Figaró*!

* * *

És most megint őszre jár az idő. Holnap megint fogom olvasni a szép emlékező cikkeket, amelyekbe belependül a gyászos szimfónia mellett egy szerelmesen forró hang a trubadur lantjáról. S én, aki megvallom, nem tudok ujat mondani a mi szent nagyasszonyunkról ezen az izgalmas napon, amikor ismét a különkiadást nyomja zugva, robogva e rotációs — én megint csak arra az alkonyatra gondolok, amikor a Mont-Blanc felől a Szép revelációja szállta meg

a lelkemet, s egy kis francia asszony komoly tisztelettel, a királyi vér iránt republikánusan naiv hódolattal mondta:

— Nagyszivü öreg asszony volt.

M. F.

Tüntetés az itélet ellen.

(*A francia főkonzulátus előtt.*)

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, szeptember 9.

Poétalélek lehetett, aki *Délibáb*-utcának nevezte el azt a csöndes vidéket, amely lombos fák, pompás kertek között fut le a *Szív*-utcától a ligetig. Az aranykalászos rónaság hangulata környékezi az idegent, aki először tapodja a *Délibáb*-utca kövezetét. Mintha nem is fővárosi utcában járnánk, hanem tündérkertek között, amelyeknek sürü lombjai közül estenden Katalin-bogárként villan ki uri kastélyoknak, fényes palotáknak világa. Csöndesség mindenütt. Sehol semmi nesz. Embert se igen látni, csak elsurranó árnyakat, akik szinte lopva járnak, lábujjhegyen, hogy lépésük se hallják, nehogy zavarják szomszédaik nyugalmát.

Ennek a hangulatos utcának egyik pompás ligetében épült az a palota, amelyben a budapesti francia főkonzulátus helyiségei vannak, Valóságos ideálja a hivatalos épületnek. Csöndes utcában, kert közepén. A hivatalnokok csak délelőtt járnak be, délutánra már üres az épület és senki sem jár be a kapuján. A sarki rendőr sétái közben föl-fölnéz az üres, sötét ablakokra s azután tovább ballag. Rönd van; nincs ott soha jelenteni való.

A délibáb-utcai poszt ma este is sokszor kisétált az Andrássy-utra. Hét óra után nagy volt ott az élénkség. Százával vágtattak a rikkancsok és a skála minden hangján orditották a rennesi tragédia ötödik fölvonását. A rendőr maga is kiváncsi volt az itéletre s a Bajza-utca sarkán olvasta el egy gázlámpa világa mellett a külön kiadást. Revizionista volt testestül-lelkestül; csakhogy össze nem tépte a vékony papirlapot.

De sok ideje nem volt erre, mert hirtelen nagy zsivaj riasztotta fel merengéséből. *Nagy tömeg ember tartott arrafelé* és sietve fordultak be a Bajza-utcán át egyenesen a Délibáb-utca felé. Vagy *kétszáz polgár lehetett*, kezükben a Dreyfus-ügy külön kiadásaival. Szó nélkül engedte a sarki rendőr a tömeget a Délibáb-utcába. Csöndesen viselkedtek s igy akadály nélkül értek a francia főkonzulátus háza elé. Alig értek oda, megeredt a kiáltozás:

— Le vele!

— *Piszkosság*! *Gyalázat*!

— *Gazemberek*!

Mindez a francia konzulnak szólt, akiről a tüntetők azt hitték, hogy ott tartózkodik a Délibáb-utcai házban. A konzul azonban ezalatt kényelmesen és nyugodtan vacsorázott Andrássy-ut 96. szám alatti lakásán és sejtelme sem volt a tüntetésekről.

Mikor a sarki rendőr megértette a helyzetet, telefonon értesitette a VI. kerületi kapitányságot, ahonnan néhány perc mulva harminc rendőrrel ért a Délibáb-utcába *Lickl* Géza rendőrfelügyelő. Nem került nagy fáradságába a rendőröknek és a Délibáb-utca ujra csöndes lett. Mihamar szétverték a tüntetőket s a nyugalom ujra elfoglalta birodalmát a Délibáb-utcában.

Csak a főkonzulátus képe változott meg. Az a kis darab francia terület itt a magyar haza szivében mára védelemre szorult. Legalább látszólag. Egész csomó gyalog és lovasrendőr maradt ott a ház előtt, hogy megakadályozzon minden esetleges ujabb tüntetést.

Szomoru látvány volt ez az igazság-őrizet. Elszorult a szive annak, aki látta; szinte maga elé képzelte azt a szerencsétlen elitéltet, akinek sorsa ma milliók szemeiből sajtolta ki a részvét könnyüjét. Azt is igy őrzik fegyveresen; ott is szuronyok közt tanyáz az igazság . . .

Szerencsére itt nálunk fölösleges volt az óvatosság. Az egész tüntetés csak egy jajkiáltása volt az utcának; egy sóhaja a tömegnek, amely részt kért annak az egynek a fájdalmából, akinek sorsáért ma milliók aggódnak.

A francia konzulnál.

Az Andrássy-ut 96-ik szám alatt levő palotában van a francia főkonzul, gróf *Rifford* magánlakása. A különben csöndes táják ma esti nyolc óra óta nagyon mozgalmas volt. A konzul rögtön értesült arról a tüntetésről, amely a délibáb-utcai konzulátus előtt lefolyt. *Tóth* János rendőrtisztviselő ugyanis jelentést tett az esetről a konzulnak, akit észrevehetőleg nagyon meglepett a dolog és egyszersmind fölajánlotta, hogy a rendőrség őrizet alá veszi a gróf magánlakását és környékét. A konzul nagy örömmel fogadta a rendőrség ajánlatát, mire a VI. kerületi kapitányságtól harminc közrendőrt és több altisztet vezényeltek az Andrássy-ut 96. szám alatt levő palotába.

Az utcán nagy csöndesség volt, talán nagyobb mint egyébkor. A mulatozók sem mulattak ma és alig hallatszott valami kis nesz az Andrássy-uton. A mellékutcák sarkán párosával sétáltak a rendőrök, szinte tulságos is volt az óvóintézkedés.

A konzul magánlakásának lépcsőházában tizenkét rendőr ült székeken és fapadokon. Unatkoztak szörnyen, hát pipára gyujtott egyikmásik, egynehányan pedig kártyáztak. Tiz óra felé inspekciót tartott az őrségnél *Laky* Imre rendőrfelügyelő, aki reggelig készenlétben áll a főkonzul esetleges védelmére.

Gróf *Rifford*, a francia konzul a második emeleten lakik egyedül. A *Budapesti Napló* tudósitója a tüntetés elmultával fölkereste a grófot, aki fél óráig beszélgetett vele és a legnagyobb előzékenységgel mondott véleményt a Dreyfus-afférről, az itéletről és a ma esti tüntetésről.

(A konzul az itéletről.)

A *Budapesti Napló* tudósitója mindenekelőtt a tüntetésről kérdezősködött a főkonzulnál.

— Én csak hallomásból tudom, mi történt, — szólt a gróf — meglepett a hir, hogy a konzulátus előtt tüntetnek, de veszedelemtől a legelső pillanatban sem tartottam. Személyemet nem is érte semmi bántódás. A rendőrség valóban elismerésre méltó előzékenységgel és buzgósággal sietett a védelmemre, amiért nagy köszönettel tartozom a magyar kormánynak.

A *Budapesti Napló* tudósitójának arra a kérdésére, hogy mikor tudta meg a Dreyfus-ügyben hozott itéletet, igy válaszolt a konzul:

— Hivatalosan nincs tudomásom az itéletről, csak hallomásból. Nem is fog a francia kormány hivatalosan értesiteni az itéletről.

— És mit tart ön az itéletről? — kérdezte tudósitónk.

— Az itélet birálatába nem bocsátkozhatom. Ami Franciaországot, a francia nemzetet illeti, azt hiszem, a közvélemény meg fog nyugodni az itéletben és a kedélyek le fognak csillapulni. *Le kell csillapulniok*. És ez igy van rendjén. Mert *mi egyébre való lenne az igazságszolgáltatás, ha nem az igazság kideritésére?*

(Háromszor is hangsulyozta a *justice* szót.)

Hogy Dreyfus katonai rangjára milyen befolyással lesz az itélet, arra nézve igy nyilatkozott:

— A kapitányt le fogják fokozni. Egyébként az itélet minéműségével még nem is vagyok egészen tisztában.

A ma esti tüntetés kellemetlenül érintette a főkonzult, de ugy látszik, nem akar belőle nagy dolgot csinálni.

— A tüntetésről tesz főkonzul ur hivatalos jelentést a francia kormánynak? — kérdezte munkatársunk.

— Igen is, a tüntetésről hivatalos uton számolok be majd a francia kormánynak. Nem fogom azonban a dolgot érdeménél többre becsülni, tudom, hogy a tüntetés nem volt más, mint az utca hangulatának spontán megnyilatkozása; az utca itélete a Dreyfus-itélet fölött. Meg fogom azonban emliteni jelentésemben, hogy a hatóság teljes erejével sietett védelmemre. Higyje el, egész nyugodt vagyok és tudom, hogy nincs itt és nem is lesz itt semmi baj.

Szives szavakkal vett ezután bucsut a főkonzul munkatársunktól, akit egész a lépcsőig lekisért.

A rendőrök lent a lépcsőházban igyekeztek valamivel agyonütni az unalmat. Dolguk nem akadt éjfélig és reggelre bizvást elhagyhatják valamennyien a konzul lakását. Dreyfus sorsa a szíveket foglalkoztatja, lármás visszhangot aligha kelt már.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyülése.** A szeptember 12-ére, keddre kitüzött közgyülés főbb tárgyai a következők: A pesti izr. hitközség ajánlata a VII. ker. Wesselényi-utca 5268. hr. sz. a fekvő telek megvétele ügyében. — A Mária Dorothea-egyesület kérvénye, a főváros részéről átengedett telekre az épitő költség egy részének zálogjogi bekebelezhetése iránt. — A székesfőváros összes hivatalos helyiségeiben az Auer-féle égők alkalmazása. — Előterjesztés az uj sertés közvágóhidhoz tervezett közuti vasutvonal tárgyában. — Jelentéstétel a vizmüveknek 1899. évi julius havi állapotáról. — A közuti vaspálya-társaság tőketörlesztési terve ügyében érkezett kereskedelemügyi miniszteri leirat. — Előterjesztés az 1900-ik évi közmunkaprogrammban fölvett közmunkák terveinek és költségvetéseinek beterjesztésére halasztás adása és ideiglenes munkaerők engedélyezése iránt. Előterjesztés az Erzsébet királyné-utja megszélesitése céljára szükséges területek megszerzése ügyében. — A Kisfaludy-Szinház segélyezésének az ügye. — A IV. kerületi sütő-utcai községi elemi iskola megszüntetése. — A tanács előterjesztése a bibornok hercegprimás leiratára, a kőbányai római katolikus plébánosi állás betöltése ügyében kiirt pályázat eredményéről. — A császár és királyi XVI. számu helyőrségi barakkórház épületeinek a megváltása. — A tiszti főorvosi hivatalba két ideiglenes tiszti orvos alkalmazása.

(*) **A közegészségügyi bizottság ülése.** A közegészségügyi bizottság ma délután ülést tartott, *Matuska* Alajos alpolgármester elnöklése mellett. Az üresedésben levő X. kerületi orvosi állásra tizenegy pályázó jelentkezett. A bizottság ezeket, három kivételével, képesitettnek találta. Hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy a tiszti főorvosi hivatalban két uj főorvosi állást szervezzenek s hogy a kerületi orvosok számát a kerületi viszonyokhoz képest szaporitsák.

(*) **Szabályrendelet a borbély-iparról.** A borbély-ipar müvelésére vonatkozólag előkészitett szabályrendelet-tervezetet a tanács elfogadta s a közgyülés elé terjeszti.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Népszinház.** A *Népszinház*ban ma este *Lecoq*-nak egy régibb operettjét, a *Nap és Hold*at elevenitették fel a két cimszerepben *Hegyi* Arankával és *Küry* Klárával. Szivesen fogadjuk az évad elején ezt a reprizt, amely alkalmat nyujtott nekünk arra, hogy az *Angot asszony* még életében halhatatlan szerzőjének, ez után a chef d'oeure-je után kétségtelenül legbájosabb zenéjü operettjét ujra hallhassuk. Ugy hangzottak ma este a fülünkbe a *Nap és Hold* egyes zeneszámai, mint egy letünt klasszikus operettkorszaknak az emlékei.

A „*Már az igaz, kellemes az . . .*“ (*Hegyi* Aranka belépője), *Mint a kis galamb . . .* (*Küry* Klára belépője), és azután sorban egymásután a *Báróné vagyok a javából . . .*, a *Szent-Mihály terzett*, a *Puskapor kuplé*, a *Ripipi-duett*, mind egytől-egyig abból a nemesebb fajtáju operett-zenéből valók, amelyek *Lecoq* mesternek a magasan szárnyaló izlésére, igazi költői invenciójára és hangszerelésükben az ő nagy tudására vallanak. Szép, letünt korszak, amelyben még olyan kevés volt az operett-zenében a Csinadratta és a — lopás!

S a *Nap és Hold* reprize ezenfelül bennünket, akik még visszaemlékezünk az operettmüvészet — aranykorára, még egy kis szentimentális hangulatba is beleringatott, visszaemlékezvén azokra a fényes, nagy estékre, amelyeket ez a *Lecoq*-operett a *Népszinház*ban látott, mikor két olyan egyenrangu, nagy müvésznő játszotta Manolát és Beatricét, mint *Pálmay* Ilka és *Hegyi* Aranka. Micsoda tapsfergetegek zugtak végig azokon az estéken a házon s micsoda elragadtatása szivnek és szemnek egyaránt, pedig egyik müvésznőnek sem jutott eszébe, hogy a játék hevében a — meztelen keblére csattintson a kezével! Hja, akkor még óriási nagy távolság választotta el az operett-szinpadot az orfeumok podiumától és akkor még nem igen gondoltuk, hogy ezt a távolságot éppen az operett-müvészet leghivatottabb talentumai fogják áthidalni segiteni . . .

Ami a reprizt magát illeti, szerencsés gondolatnak tartjuk a *Nap és Hold* felelevenitését s a zsufolt ház valóságos premier-számba vette az estét. *Hegyi* Aranka Beatricéje megmaradt annak a klasszikusan szép alakitásnak, amely ezt az alakját is feledhetetlenné tette mindazokra nézve, akik az operett-szinpadon is az igazi müvészetet keresik. A müvésznő előkelő és distingvált volt s a könnyed operett-mókán keresztül is átragyogott az igazi müvészet fénye.

Manolát *Küry* Klára játszotta. Mint minden uj szerepében, ebben is minden rendelkezésére álló, előkelő kvalitását sorra felvonultatta: édesen csicseregve beszélt, még édesebben mosolygott és érzékingerlően árasztotta szét testének gömbölyü harmóniáját. Mindezeken felül néhol finom komikai vonásokkal rajzolta meg a báróné szerepébe belepottyant kis Manolát s egy-egy jelenésben ugy állt előttünk, mint akit nemesebb müvészi célok vezetnek. Aztán a második felvonás kuplejában, a *Puskapor-kuplé*ban egyszerre csak egy játékgesztust használt, aminőt... magyar szinpadon, magyar müvésznőtől még nem látunk. Szemkápráztatóan fehér decolletage-án egy — csattanás hangzott fel. Szinházi gourmandokra nézve örökre felejthetetlen pillanat!... A többire nézve fentebb már érintettük s a fentebb mondottakhoz, a történeti hüség okáért még csak azt kell hozzáadnunk, hogy erre a csattanásra nagy tapsvihar következett s kupléját háromszor meg kellett ismételnie.

Raskó Géza, a szinház széphangu, fiatal baritonistája, Don Brazeroban ismét olyan szerephez jutott, amelyben teljesen érvényesiti magát. *Kovács* Mihály Calabazas hercegből egyikét csinálta azoknak a groteszkül mulatságos figuráknak, amelyek megteremtésében ez a rutinált komikus kifogyhatatlan. *Kenedich* ügyes volt, mint Miguel.

A szereplők sok tapsot s a primadonnák virágokat is kaptak. (*M—s.*)

** **Magyar Szinház.** *L. Komáromi* Mariska ma este lépett fel először nyári szünete után a *Gésák* Mimozájában. Fellépése előtt háromszor is el kellett halasztani a müvésznő bemutatkozását rekedtsége miatt, de ennek a rekedtségnek nagy örömünkre, nyomát sem találtak a müvésznő énekében. Hangja tisztán és erősen csengett, akár csak hangjának fénykorában. A közönség nagyon melegen tapsolta minden énekszámát. *Ledofszky* Gizella, mint rendesen, zseniális Molly volt. *Sziklay* mókás Wuncsiját ma este sokat kacagták.

** **Fővárosi Nyári Szinház.** A budai szinkörben ma este *Szakács* Andor jutalomjátékául a *Lear király* került szinre. Szakács Lear szerepében kiváló alakitást nyujtott. A közönség elhalmozta tetszésnyilvánitásával, amiből kijutott a többi szereplőnek is.

** **Hensohel fuvaros.** A Városligeti Szinkörben ma bemutatták Gerhart *Hauptmann* szenzációs drámáját a *Henschel fuvarost*, A cimszerepet *Keszler* Ede, ez a kiváló talentummal megáldott fiatal színész játszotta, akinek folyton fejlődő tehetsége hatalmas arányokban bontakozott ki ma este. Nagy sikere volt még *Feld* Irénnek is. A darabot *Molnár* Ferenc forditotta.

** **Gyászünnepek a királynéért.** A *Fővárosi Nyári Szinház* holnap, vasárnap este, Erzsébet királyasszony halálának évfordulója alkalmával gyászünnepet rendez. Az ünnep programmja a következő:

I. kép. A kapucinusok sirboltjában. II. kép. Magyarország szentasszonya. Gyászdal, Tekints le reánk az égből. Irta: Rosner Vilmos, énekli az összes személyzet. Ezt megelőzi Glóriás asszonyunk, költemény, irta Makai Emil. Szavalja: Jeskó Ariadne. Végül IV. László.

** **A Vigszinház premierje.** A *Vigszinház*ban az utolsó próbák folynak *Hennequin*nek *Utazás a válás körül* (Voyage autour du code) cimü bohózatából, amelynek kedden, szeptember tizenkettedikén lesz a bemutatója. Az uj darabból, amely a *Vigszinház* egész jövő heti müsorát betölti, hétfőn délelőtt féltizenegy órakor tartják meg a főpróbát a sajtó meghivott képviselői jelenlétében.

** **Délutáni előadások a Magyar Szinházban.** A *Magyar Szinház*ban jövő vasárnap, szeptember tizenhetedikén kezdik meg a délutáni előadásokat. Az előadások fél háromkor kezdődnek.

** **Tudós professzor Hatvani.** *Makai* Emil háromfelvonásos, uj verses vigjátékát, *Tudós professzor Hatvani*t szerzője ma délután olvasta fel a *Vigszinház*ban. A darab, mint értesülünk, első eredeti ujdonsága lesz a *Vigszinház*nak ebben az évadban.

** **A Városligeti Szinkörben** holnap, vasárnap délután fél 4 órakor *Angyal Bandi, a puszták királya* cimü népszinmüvet adják félárakkal. Este fél 8 órakor rendes helyárakkal a királyné halálának évfordulója alkalmából gyászünnepet rendeznek, utána *Henschel fuvaros*-t adják. A jövő héten *Balázs-Bauer* Olga, a szinmüvészeti akadémia végzett növendéke lép föl vendégképp az *Elektra* cimszerepében.

A Városligeti Szinkörben Balla Miklós *Erzsébet királyné* cimü alkalmi költeményét szavalja el *F. Hadrik* Anna. Ezután *Henschel fuvaros*-t, *Hauptmann* Gerhard drámáját adják elő.

** **Sullivan uj operettje.** *Sullivan* Arthurnak, a *Mikado* szerzőjének uj operettje a londoni *Savoy*-szinházban fog bemutatóra kerülni, ahol már megkezdték az érdekes operett próbáit. Szövegét *Sullivan*nak nem eddigi librettistája, *Gilbert*, hanem *Hood* Bazil kapitány irta s cselekménye Perzsiában játszik. Az operett, mint hirlik, a modern jóslásokat gunyolja ki.

** **Hirek a Népszinházból.** *Krecsányi* Sarolta, akinek népszinházi vendégszerepléséről már adtunk hirt, csütörtökön fog fellépni először a *Bibliás asszony* cimü operettben. — *Blaha* Lujza nyári szabadsága után először vasárnap este fog fellépni a *Falu rossza* Finum Rózsi szerepében. — *Toledad*, Audran operettje, szombaton fog először szinre kerülni ebben az évadban.

** **A nemzeti zenedéből.** A nemzeti zenede igazgató-választmányának tegnap *Gerlóczy* Károly elnöklése alatt tartott ülésében *Hubay* Jenő helyébe a hegedü tanszak kimüvelési osztályaihoz *Arányi* Frigyest választották meg, *Bloch* József tanár osztályait pedig *Kladivkó* Vilmos és *Kálmán* Adolf tanárok közt osztották meg. A lithurgiai tanszakot is ujból felélesztették, s vezetését *Erney* József tanárra bizták. *Bodó* Alajos segédtanárt ideiglenes minőségü tanárrá választották. Igazgató-segéd a folyó tanévre *Mészáros* Imre tanár lett. A tanári kar részéről az igazgató-választmányba választatták: *Aggházy* Károly és *Megyery* Károly. Alapitványokat tettek: *Langer* István, *Langer* Ignác, *Vajdatu* Béla és *Vidosfalvy* Bódog. Uj pártolótagokul beléptek: *Suda* János, *Steiner* Jenő és *Perger* József.

** **A Magyar Szinház premierje.** A *Magyar Szinház*ban szeptember tizenhatodikán, szombaton, lesz a bemutatója *Courteline A barack* cimü egyfelvonásos bohózatának és *Boucheron Ágnes néni* cimü kétfelvonásos operettjének, amelynek zenéjét *Toulmouche* irta. Az operett szereposztása a következő lesz:

Ágnes néni — Láng Etel, Tricotet — Boross, Juliette, neje — Margó Zelma, Badinard — Ráthonyi, Zoé, szobalány — Fenyvessy Erna, Marguerite de la Touraine — Rózsa Lili.

A barack férfiszerepeit Sziklai, Boross, Rózsahegyi, Szilágyi, Giróth és Kardos játszszák.

** **Barnay visszavonulása.** *Barnay* Lajos, a német szinpad magyar származásu nagy drámai müvésze, végleg visszalépett a szinpadtól. A müvésznek, mint a *Ferliner Börsencourir* irja, egy szinházi ügynökség száz estére százezer márka fellépési dijat biztositott, de ez a fényes dij sem birta rá, hogy ujra szinpadra lépjen.

** **Népünnepély Ós-Budavárában.** Vasárnap délután 3 órakor Ós-Budavárában nagy népünnepélyt rendeznek. Belépő-dij délután 6 óráig 20 krajcár, azután 30 krajcár. A nyilt szinpadokon nyolc különféle előadást tartanak. A fél 5 órai előadáshoz ugy a páholy-, mint a zártszék üléseket ingyen adják ki az idejekorán érkezőknek, sorrend szerint. A többi előadásokhoz páholyülések 30 krajcár, zártszék 15 krajcár. A 10 órai nagy nemzetközi varieté előadást kiválóan érdekes müsorral rendes helyárak mellett tartják meg.

** **Szinházak müsora.** *Nemzeti Szinház.* Vasárnap: *A dolovai nábob.*

Vigszinház. Vasárnap: *A férj vadászni jár.* Hétfőn: *A férj vadászni jár.* Kedden: *Utazás a válás körül* először. Szerdán: *Utazás a válás körül* másodszor. Csütörtökön: *Utazás a válás körül* harmadszor. Pénteken: *Utazás a válás körül.* Szombaton: *Utazás a válás körül.* Vasárnap: *Utazás a válás körül.*

Népszinház. Vasárnap délután: *Próbaházasság.* Este: *Nap és Hold.* Hétfőn: *Nap és Hold.* Kedden: *Görög rabszolga.* Szerdán: *Nap és Hold.* Csütörtökön: *Bibliás asszony.* Péntek: *Nap és Hold.* Szombaton: *Toledad.* Vasárnap délután: *Görög rabszolga.* Este: *Falu rossza.*

Magyar Szinház. Vasárnap: *Tilos a bemenet.* Hétfőn: *A Gyurkovics-lányok.* Kedden: *Tilos a bemenet.* Szerdán: *A Gésák.* Csütörtökön: *Tilos a bemenet.* Pénteken: *A bolond.* Szombaton: *A barack. Ágnes néni* (először). Vasárnap délután: *Aranylakodalom.* Este: *A barack. Ágnes néni* (másodszor).

Fővárosi Nyári Szinkör. Vasárnap délután: *Doktor Szeleburdi.* Este: *Gyászünnep* a királyné halálának évfordulóján. Hétfőn: *Utazás Magyarország körül.* Kedden: *Utazás Magyarország körül.* Szerdán: *Magdolna.* Csütörtökön: *Sarah grófné.* Pénteken: *Angot.* Szombaton: *Angot.* Vasárnap délután: *Kaméliás hölgy.* Este: *Angot.*

** **Uj zenemüvek.** Megjelent és kapható *Bárd Ferenc és testvére* zenemükereskedésében IV. Kossuth Lajos-utca 17. szám. Sulamith keleti opera ének és zongorára 2 füzetben, füzetje 1 frt 50 kr, Elise Leslie induló 1 frt. Ich bin keine English Lady Leslie kupléja 1 frt. Honeymoon Mézeshetek induló 90 kr. Ja so ein Sehleicher keringő 80 kr. Monte Cristo keringő 1 frt. Gésa gymnázium Chrysanthème keringő 1 frt 30 kr. Kiss József, A bün. Melodráma 1 frt. Bloch I. magyar rhapsodia hegedüre, zongora kisérettel I. fekvésben 1 frt 20 kr. Dóczy 3 uj magyar dal. Panaszkodik a furulyám, Magas a kaszárnya és Barna kislány levelet irt. Papp Z. Arad felett a csillagok szomoruan reszketnek 60 kr. A fonóba szól a nóta és szerelmes a nap a holdba 30 kr; Mért is szeretlek oly nagyon tégedet és Nem szabad a leánynak legény után járni 30 kr.

MÜVÉSZET.

☐ **Velasquez-kiállitás az országos képtárban.** Az országos képtárban dr. *Térey* Gábor megkezdte a Velasquez-kiállitás rendezését. A kiállitás nagyon érdekes lesz, mert körülbelül százötven eredeti fényképfelvételben és az eredeti olajfestmények után készült müvészi olajfestmény másolatokban mutatják be a nagy spanyol mester hires müveit. A másolatokat, melyek jól sikerültek, *Hegedüs* László, *Baló* Ede és *Tornai* Gyula készitették. A szép kiállitáshoz a mester életrajzával ellátott kimerítő katalógus készül, mely laikus közönségnek igen nagy hasznára lesz. A kiállitás, mely iránt különösen müvészi körökben igen nagy az érdeklődés, a jövő hónap vége felé nyilik meg.

☐ **Az iparmüvészeti muzeum olasz terme.** Az iparmüvészeti muzeumban, mint már emlitettük, uj kiállitási termet rendeznek be az olasz renaissance idejéből származó müvészi emlékek számára. Az uj kiállitási termet közbejött akadályok folytán nem szeptember 15-én, hanem szeptember végén nyitják meg a közönség számára.

☐ **Kozma Sándor siremléke.** A *Kozma* Sándor-emlékbizottság felkéri a siremlékre hirdetett és e hónap 15-én lejáró pályázaton résztvevő szobrászokat, hogy pályázati mintáikat sziveskedjenek a városligeti mücsarnokba szállitani, ahol azokat a rendes hivatalos órák alatt átveszik.

SPORT.

*** **Cid, a vadászló.** *Andrássy* Gézát, a kedvelt főurat és sportsmant nagy szerencse érte néhány nappal ezelőtt. Más sportsmannek kellemetlen, ha a legjobb lova letörik s nem nyerhet több versenyt, ő azonban bizonyosan örömmel fogadta a hirét *Cid* letörésének, a mi trainerjének nagy szomoruságára négy nappal ezelőtt történt Alagon. Régóta várja már ezt a pillanatot gróf *Andrássy* Géza, aki már a Király-dij startja előtt mondogatta barátainak:

— Bár letörne már ez a szürke, ő lesz az én legkedvesebb vadászlovam.

Cid, a Király-dij egykori, a Jubileumdijnak pedig még pár nappal ezelőtt is első favoritja ezek után nem sokára ott fog vadászgatni főuri gazdájával a gömöri hegyekben.

*** **Fogadások a Jubileum-dijra.** *Pardon, Galifard*, legujabban pedig *Cid* kiválása a startolók sorából nagyon megváltoztatta a bécsi Jubileum-dij fogadó listáját. *Cromwell* lett most igen erős favorit 2½-szeres pénzzel, utána következik *Per Butters* és *Komámasszony* 4—4, *Zászlós* 5, *Iró* 6, *Bonvivant* és *Rio Tinto* 8—8-szoros pénzzel.

*** **Tizenkét méteres ugrás.** Hallatlan rekordot ért el tegnap Szegeden *Hoffmann* őrnagynak, a nyilvános lovaglástól ugyan visszavonult, de a futtatásban még mindig aktiv lelkes sportsmannek egy *Rózsika* nevü félvér kancája. A rekord ugrásban történt és pedig pusztán véletlenségből. *Rózsika* ugyanis, mialatt tegnap reggel próbát ugratott a délutáni dijlovaglásra, mint a *Sportélet* jelenti, egy vizes árroknál véletlenül a kelleténél korábban ugrott el, hatalmasan röpülve az árok felé. Lovasa, *Prónay* főhadnagy azt hitte, hogy az árokba esik lovastól, annál nagyobb volt ugy az ő, mint a jelenvolt tisztek meglepetése, amikor a ló nemcsak hogy keresztül jutott az árkon, hanem jóval tul is haladta azt. A meglepetésükből felocsudott tisztek *Jóny* Ferdinánd huszárkapitánynyal élükön végre megmérték a hatalmas ugrást s ekkor kiderült, hogy *Rózsika* 11 méter és 90 centiméter széleset ugrott. Ez tudtunkkal a legnagyobb rekord, amelyet ezen a téren valaha elértek, s hogy ennélfogva *Rózsika* tegnap délután megnyerte *Hoffmann* őrnagynak a dijugratás első dijat, több a természetesnél. A pompás kancát, lovasát és tulajdonosát nagy ovációban részesitették a dijugratás után.

*** **Alag.** Amint az alagi meeting a végéhez ért, ugy megnőtt egy kissé a programmja is; holnap már van remény, hogy hat-hét ló is fut egy-egy versenyért, ez pedig nagy szó a mostani urlovas viszonyok közt. A legszebb futás a *Conjuror*-akadályverseny lesz, habár valószinü, hogy a nagy *Conjuror*-hoz abszolute nem méltó epigonok állnak itt ki sikra, melyek közt egy *President*, *Ohó* vagy *Bendeguz* valóságos korifeusok. A verseny alkalmasint ezek közt is fog eldőlni, legelől *President*tel, mely az alagi steeplerek közt mostanában külön klasszist látszik képviselni. A többi versenyben szintén az alagi pályán megszokott nevek szerepelnek; ugyanazok küzdenek most is ugyanazokkal, amelyekkel az első napokon s hogy az eredmény is ugyanaz lesz, az is több a valószinünél. Mert a papir sehol sem dolgozik olyan pontosan, mint Alagon. A holnapi tipek ezek:

I. *Galambom—Kékes.*
II. *President—Ohó.*
III. *Geiszt-istálló—Plaisirchen.*
IV. *Erély—Geiszt-istálló.*
V. *Borostyán—Des Grieux.*
VI. *Geiszt-istálló—Corvinus.*

*** **Bécsi lóversenyek.** A Freudenau zajos, sport-eseményekkel teli napjaihoz méltóan csatlakozik a holnapi versenynap is, melyen a nagy freudenaui handikap dől el, a jobbnál-jobb handikap-lovak egész tömegének részvételével. Sőt akad a handikap-lovak közt egy-két klasszis ló is, mint amilyen *Komámasszony*, *Napfény*, *Rose of Kildare* s *Lulu* és *Gagerl* leverése után a gátakon futott *Sehr möglich* is a jó lovak közé sorozható. A 3200 méteres verseny startolóinak listája a következő:

Komámasszony 62½	lov. Adams.
Rose of Kildare 57½	„ Smith.
Sehr möglich 57½	„ Barker.
Pharao 54	„ Sharpe.
Napfény 52½	„ Rumbold.
Highest time 51½	„ Kapusek.
Longchamps 51	„ Cleminson.
L'Eclaireur 51	„ Poole.
Dalffy 51	„ Gilchrist.
Virginie 50	„ Bulford.
Casque 46	„ Milne.
Triole 45½	„ Slack.
Dráva 44	„ Sands.
Kamukhero 50	„ Lovász.

Csupa olyan ló, amelynek kedves a hosszu távolság, egyik-másiknak pedig sebessége is van.

elég ahhoz, hogy szerepet játszszék a versenyben. A kisterhüek közül talán *Dráva* lesz még képes leginkább érvényesülni, máskülönben azt hiszszük, hogy a hosszu távolság dacára is a nagyterhüek lesznek elől. *Komámasszony*nak 62½ kilójával is elsőrangu a chancea, *Sehr möglich* is egyesiti magában a kitartást a speeddel, a kitartás és a sebesség azonban, hozzászámitva még igen előnyös terhét is, *Napfény*ben egyesül leginkább; azt hiszszük, ő lesz a holnapi verseny győztese. *Komámasszony* és *Sehr möglich* erős riválisai lesznek, ha pedig meglepetés esik, ez még leginkább *Drává*tól telhetik ki.

Érdekes száma a holnapi programmnak az őszi kancadij is, itt *Kisasszony*, *Néni* és *Jablanica* a legkomolyabb ellenfelek.

A holnapi nap tipjei egyébként ezek:

I. *Mumus—Quóta.*
II. *Kisasszony—Néni.*
III. *Trifelan—Goldenlock.*
IV. *Napfény—Komámasszony—Sehr möglich.*
V. *Incroyable—Antonius.*
VI. *Chryseis—Remete.*
VII. *Albatros—Timár.*

*** **A beszélő ujság a béosi és alagi lóversonyekről.** A *Telefon-Hirmondó* tudósitóinak telefonjelentései alapján holnap (vasárnap) már *délután 4 órától* 1/45-*ig*, *5 órától* 1/46-*ig és este* 1/27-*től 7-ig* részletes tudósitást fog felolvastatni. Azok tehát, akiket e versenyek érdekelnek, a *Hirmondó* révén elégithetik ki leggyorsabban kivánságukat.

EGYESÜLETEK.

(**Nyugdij pályázat.**) A magyarországi kereskedelmi utazók egyesülete, miután a belügyminiszter most már jóváhagyta módositott alapszabályait, az idén megkezdi a keresetképtelenné vált egyesületi tagok nyugdijazását. Egyelőre két keresetképtelen kereskedelmi utazó kaphat október 1-étől kezdve havi 50—50 korona segitséget. Erre a két nyugdijas helyre minden elaggott kereskedő, vagy utazó pályázhat, aki legalább hat éve tagja az utazók egyesületének. A folyamodványokat legkésőbb szeptember 25-ikéig az egyesület irodájához kell cimezni, mert nyomban a pályázat lejárta után meg fogja állapitani az igazgatóság, hogy a jelentkezők közül kiket kiván ebben az évben segélyezni.

Nyilttér.

Egyéves önkéntesek elegánsan, izléssel és olcsón felszereltetnek. **Árjegyzék bérmentve küldetik.**

Sorozókötelesek *díjmentesen kapnak oly könyvecskét, mely az egyéves önkéntesi év elnyerésére vonatkozó magyar-német szövegü védtörvénycikkeket, utasitásokat és folyamodvány-mintákat tartalmazza.*

WEINER és GRÜNBAUM
cs. és kir. udvari szabók.
II. Vilmos német császár udvari szállitói, portug. kir. udvari szabók. József főherceg udv. szállitói. József Ágost főh. kamarai szállitói
BUDAPEST, IV., Váci-utca 27. sz.

KLEINO-SCHEG **ELYSÉE** A LEGJOBB PEZSGŐ

Szt. Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely **BUDAPESTEN.** Nagy kénes iszapfürdő, melynek 520□ méter nagyságu természetes forrásmedencéiben a forrásviz naponként négyszer megujul. Mindennemü gyógy és üditő fürdők. Kitünő szállodák. Vendéglő saját üzemben. Olcsó árak. Prospektust ingyen küld **az igazgatóság**

Royal Vivóterem Erzsébet-körut 45—47., mely a mai kornak megfelelően van berendezve, megnyilt. **Oktatás kitünő szakférfiak által. Tiszta olasz módszer. Kényelmes öltözők, angol fürdőszobák.**
POTYE, vivómester.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáér nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Rózsa Sándorék.** *Rózsa* Sándor, *Cseri* József *Kerékgyártó* Sándor és *Kerékgyártó* József keverték a kártyát. A bank minden fordulónál megtelt négyszer két krajcárral, mindaddig mig Rózsa Sándor egyszer azt veszi észre, hogy a „bank" hiányos.

— Két vassal kevesebb van. Hé! — kiált rá Kerékgyártó Sándorra. Te csalsz!

— Csalok?! — vág vissza amaz haragosan.

— Ne feleselj, mert ugy ütlek kupán, hogy sohse kelsz fel többé.

Kerékgyártó még replikázni akart, de Rózsa Sándor olyat ütött botjával a fejére, hogy az sohse szólt többé egy szót sem.

Cseri Józsefet ezenközben szintén megszállta a harcias kedv s neki támadt *Kerékgyártó* Józsefnek s ugy elverte, hogy tizenkét napig nyomta az ágyat.

Ebben a keresztül-kasul verekedési ügyben tárgyalt ma a pestvidéki királyi törvényszék. Cséri József azon buzgólkodott, hogy az ügyet *Rózsa* Sándor nyakába varrja, viszont Rózsa Sándor Cseri Józsefet szerette volna bemártani.

Szerencsére dr. *Kovács* Jenő és dr. *Kétly* István védők tisztára mosták az ügyet és kiderült, hogy Rózsa a nagyobbik bünös. A törvényszék *Rózsa* Sándort öt évi fegyházra, *Cseri* Józsefet pedig csak két hónapi fogházra itélte.

§§ **Gagicser itthon.** A kilyukasztott kuponok nagymesterét, aki olyan ügyesen tudta a régi kuponokat kitatarozni, hogy azokért pénzt is adtak, ma a rendőrség Grácban elfogta. A Gagicser kiadatása iránti eljárás megindult s a szelvényhamisító ma Budapestre érkezett. A pályaudvarról egyenesen az ügyészség fogházába kisérték.

§§ **Az asszonyok ellensége.** *Plósz* Sándor igazságügyminiszter ugy látszik nem nagy hive a nőknek, amikor irodákban foglalatoskodnak. A *kassai* itélőtábla több nőt alkalmazott napidijasnak s ámbátor a kis diurnjának lelkiismeretesen teljesitették a kötelességeiket, a miniszter leiratot intézett a táblai elnökhöz, amelyben utasitja, hogy a most szolgálatban levőket ne bocsássa ugyan el, de a jövőben női-diurnistát ne fogadjon.

Lapunk zártakor érkezett.

— Félhivatalos jelentés. —

Rennes, szeptember 9.

Az *Ördögszigeten töltött öt évet beszámitják Dreyfus büntetésébe.*

Az ujabb elitélést *Labori* hozta Dreyfusnek tudomására. *Demange* sokkal izgatottabb volt és védőbeszéde kimeritette, miért is annak a kinos feladatnak a teljesitését Laborira hagyta. *Labori* megölelte Dreyfust és azt sugta neki:

— *Ön el van itélve, fogságra itélték, de nem viszik vissza az Ördögszigetre.*

Dreyfus kibontakozott védője karjaiból, megszoritotta kezét és minden észrevehető izgalom nélkül egyszerüen azt mondta:

— *Vigasztalja feleségemet.*

Néhány perccel később a jegyző felolvasta az itéletet.

Dreyfusné férje elitélésének hirét megadással és bátran fogadta.

Páris, szeptember 9.

Eddig nem volt utcai tüntetés. Radikális körökben igen élesen kritizálják az itéletet. A birák az enyhitő körülmények alkalmazásával beismerték, hogy Dreyfust ártatlannak tartják és csak azért itélték el, hogy a tábornokokat fedezzék.

TÁVIRATOK.

Athen, szeptember 9. A montenegrói fejedelmi párt a királyi család fogadta.

Statisztikai kongresszus Budapesten.

Krisztiánia, szeptember 9. *Inamo-Sternegg* osztályfőnököt a nemzetközi statisztikai intézet elnökévé választották. Az intézet legközelebbi ülése 1901-ben *Budapesten* lesz.

Vilmos császár tósztja.

Karlsruhe, szeptember 9. A nagyhercegi kastélyban adott tegnapi diszlakomán a *nagyherceg* pohárköszöntőt mondott, amelyben örömmel üdvözölte a császárt s megemlékezett nagyatyjáról, akinek a hadsereg annyit köszönhet. A *császár* viszont a nagyherceget köszöntötte föl.

Megemlékezett ugyanennek a hadtestnek husz év előtt tartott diszszemléjéről, amelyben részt vett a nagy császár és a császár boldogult atyja, a jövő fényétől körülsugározva, valamint a nuitsi-i győző. Ami kötelességünk, mondta a császár, *megtartani, amit ők ránk hagytak.* Ebből a szempontból a mai disszemle méltán csatlakozik amahhoz, büszkeségül a népnek és országnak, *intelmül a külföldnek.* Mert akár aranypiros, akár zöld-fehér, akár feketepiros a zászló, a birodalom aranylobogójának védőpáncélja a zászlók összesége. De hogy igy van a dolog, azt annak köszönhetjük, hogy a nagy császárnak megadatott sok évi keresés és készülődés után megtalálnia azokat a német fejedelmeket, akik a nagy ügyért lelkesedve azonnal melléje állottak. A haza összetartásának legbiztosabb kaposa fejedelmeink helyesen lölfogott együttmüködése és a csatatéren közösen ontott vér. Vajha a XX. század ugyanabban az állapotban találná a fiatal birodalmat, a hogy a nagy császár ránk hagyta. Legyünk mindig tudatában annak, hogy gondoskodnunk kell a *vallás megvédéséről*, hogy az a nép számára megtartassa és hogy küzdenünk kell az erkölcsért és a rendért. A nép az uj században is, minden uj szellem és eszme dacára, viharedzetten, például minden más országnak meg fogja őrizni a régi monarkikus hüséget. A bádeni fejedelmi pár példaképe lett ezeknek az eszméknek.

Tüntetések Égerben.

Eger, szeptember 9. Ma este 1000-nél több szociáldemokrata, keresztényszociálista és aggharcos a Stadtparktól a vásártéren át rendezett sorokban az *Egerer Nachrichten* szerkesztősége elé vonult, ahol viharos pfuj-kiáltásokat hallattak Schönerer, Iro és Hofer képviselőkre. A tüntetők azután a városháza elé majd több utcán át német nemzeti párti városi tanácsosok lakásai elé vonultak és mindenütt pfujkiáltásokba törtek ki. Végül az Oberes-Thor mellett levő iskolához mentek. Ott egy vezérük rövid beszédet mondott, mire csöndben szétoszlottak.

Sárgaláz.

New York, szeptember 9. *Key-Westben* a legutóbbi huszonnégy óra alatt harminc sárgaláz-megbetegedés fordult elő. Eddig összesen 127 megbetegedés és két haláleset fordult elő. Az időjárás kedvez a betegség terjedésének. Mississippi-Cityből is jelentenek egy sárgaláz-megbetegodést.

A pestis.

Pétervár, szeptember 9. A pestis-bizottság előbbi közleményei kiegészitésül azt jelenti, hogy Kolobovka faluban augusztus 22-ike (uj-naptár) óta ujabb pestises megbetegedés nem fordult elő.

Közgazdasági táviratok.

London, szeptember 9. (Gabonapiac.) Tartózkodó kinálat mellett az irányzat szilárd volt. A buza és rozs szállitási ára 1/4—1/2 márkával emelkedett. Zab változatlan. Az idő borus.

Frankfurt, szeptember 9. Árfolyamok szeptemberre. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 235.90. Osztrák-magyar államvasut —.—. Déli vasut 32.60. Osztrák aranyjáradék —.—. Olasz járadék 92.50. Laura-kohó —.—. Harpeni 192.10. Discont 192.50. Alpesi —.—. Bécsi bankegyesület —.—.

Berlin, szeptember 9. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyszázalékos magyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék —.—. Osztrák hitelrészvény 235.75. Osztrák-magyar államvasut 146.80. Déli vasut 32.80. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 217.—. Buschtiehradi —.— Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

New York, szeptember 9. *Liszt* helyben 2.80. *Buza* szeptemberre ——, októberre 73.—, májusra 76.—, *Tengeri* szeptemberre 37.8/8.

Chicago, szeptember 9. *Buza* szeptemberre 70.8/8. *Tengeri* szeptemberre 31.2/8.

Napirend.

Naptár. Vasárnap, szeptember 10. — Római katolikus A 16 Mária sz. — Protestáns: A 15 Jodok. — Görögorosz: (augusztus 29.) C 12 Iván f. — Zsidó: Tischri 6. — A nap kél reggel 5 óra 16 perckor. — Nyugszik este 6 óra 5 perckor. — A hold kél délelőtt 10 óra 59 perckor. — Nyugszik este 7 óra 58 perckor.

A miniszterek nem fogadnak.

A hivatalszolgák betegsegitő egyletének közgyülése délután 4 órakor a lipót-utcai uj városháza társalgójában.

Az ó-budai tornaegyesület országos atletikai viadala délután fél 4 órakor saját tornaterén (Kálvin-utca 4.)

A csizmadia segédek munkaközvetitő egyletének nyári ünnepélye délután 3 órakor a néplieti nagysörcsarnokban.

A magyar turistaegyesület kirándulása Dömösre. Indulás reggel 8 óra 30 perckor a nyugati pályaudvarról.

Nemzeti Muzeum: Képtára, nyitva délelőtt 9 órától délután 1-ig.

Iparmüvészeti muzeum és az iparmüvészeti társulat állandó bazárja nyitva délelőtt 9—1-ig

Technologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig.

Közlekedési Muzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva délelőtt 9—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8 óráig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Állandó kiállitás, kereskedelemtörténeti muzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelőtt 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár, Kerepesi-ut 22. I. emelet délelőtt 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakkönyvtár, Kerepesi-ut 20. szám alatt, délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9 órától 12-ig.

Szórakozó helyek.

A Hódoló diszfelvonulás. Eisenhut Ferenc óriási körképe, látható Városliget, Andrássy-ut végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépő dij 50 krajcár, gyermekjegy 20 krajcár.

Állatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész uj szenzációs müsor.

Folies Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes müsor.

Ós-Budavára. Uj szeptemberi variété müsor.

Circus Henry. Naponta változatos müsor.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávóház. Látványosság: Bachus-pince.

Fehérló szálloda. Kerepesi-ut 15. Kitünő konyha. Naponta zene.

MÓKA BÁCSI MESÉI.

A leányfejü kigyó.

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is tul volt, volt egyszer egy királyfi. Mikor ez a királyfi husz esztendős lett, azt gondolta magában, hogy ő bizony nem marad tovább otthon az apja mellett, hanem elmegy egy kicsit országot-világot próbálni.

Busult az öreg király, mikor meghallotta a fia szándékát, próbálta, hogyan verhetné ki a fejiből ezt a bolondságot, de hiába. Utoljára mit volt neki mit tenni, elereszlette és nagy keserves könnyhullajtások között elbucsuzott tőle.

A királyfi csak ugy gyalogszerrel vágott neki a világnak. Ment, mendegélt három nap, meg három éjjel, akkor se az országuton, hanem hegyen-völgyön, tüskén-bokron keresztül, egyszerre csak elejbe áll egy öreg ember.

— Jaj, édes fiam, mit keresel te erre, ahol még a madár se jár? Jobb lesz, ha mindjárt visszamész, mert életeddel játszol.

— Oh, azt mondja a királyfi, ha már enynyire jöttem, dehogy megyek vissza. Én se bántok senkit, ki bántana engem?

— De csak menj vissza, édes fiam, mert ide nem messze van egy kastély; aki csak arra tévedt, az mind halál fia lett.

— No már most csak azért is odamegyek, azt mondta a királyfi. Majd megtudom én, mi van abban a kastélyban.

Avval tovább akart menni, de az öreg ember megállitotta:

— Várj egy kicsit, édes fiam. Ha már minden áron oda akarsz menni, fogd ezt a csutorát. Tedd el jól, aztán ha ott leszel a kastély körül, az első nap ne igyál belőle, a második nap idd ki félig, a harmadik nap fenékig.

Megköszönte a királyfi az öreg embernek a csutorát, jól eltette és tovább indult. Ment, mendegélt jó sokáig, egyszerre csak ott volt előtte egy gyönyörü szép kastély.

Nagyon fáradt volt hát, nem is sokáig gondolkodott, hanem bement. Nézte, merre talál valami ágyat, ahol lefektethetnék, ment egyik szobából a másikba s amint javában nézgelődik, hirtelen akkorát csattant az udvarban, hogy a mennydörgés kismiska hozzá képest.

A királyfi bátor legény volt, de azért mégis megdöbbent. Hát még mikor kitekintett az ablakon és látta, hogy jön ám be hat óriás és mindegyik akkora mint egy torony.

Mit csináljon egymagában evvel a hat óriással? Legjobb lesz elbujni. Szerencséjére éppen olyan szobában volt, ahol ágy volt és hirtelen alája bujt.

Az óriások meg ezalatt nagy tappogással jöttek föl a kastélyba. Már messziről kiáltotta az egyik:

— Emberszagot érzek!

Aztán a másik, aztán a harmadik, aztán mind a hat:

— Emberszagot érzek! Emberszagot érzek!

Keresték a királyfit, keresték, addig keresték, mig megtalálták az ágy alatt, előhuzkodták, ezer diribre-darabra szaggatták és a sok diribet-darabot kidobálták az ablakon éppen egy rózsabokor tövébe.

Ott feküdt szegény királyfi halva.

Másnap reggel elmentek hazulról az óriások. Alighogy elmentek, bujik ám ki a rózsabokorból egy furcsa kigyó. Mindene kigyó volt, csak a feje volt gyönyörü leányfej. Odamászik a királyfihoz, szépen összeszedte, összerakosgatta minden porcikáját, aztán hozott forrasztó füvet, élet vizét, az egyikkel a sok darabot megkenegette, a másikkal meglocsolgatta.

Addig-addig kenegette, locsolgatta, mig utoljára fölébredt a királyfi és azt mondta:

— Ejnye, de jó izüet aludtam!

Mire a királyfi fölébredt, a leányfejü kigyó hónaljig kibujt a kigyóbőrből és azt mondta:

— Aludhattál volna, mig a világ, ha én nem vagyok.

A királyfi egyszerre talpra ugrott, mikor meglátta a csudálatos teremtést és azt kérdezte:

— Hát te ki vagy?

— Majd megtudod, azt mondta a kigyó, csak maradj itt még két nap a kastélyban.

Avval eltünt.

A királyfi azt se tudta, hová legyen a nagy csudálkozástól. Váltig kereste a kigyót, de sehol se találta, hanem a helyett megtalálta a földön azt a kulacsot, akit az öreg ember adott neki. Hirtelen eszibe jutott, mit mondott és félig kiitta.

Hát amint félig kiitta, mit érzett? Mintha hétszer erősebb lett volna, mint azelőtt. Ott lógott a kastély kapuján egy rémitő nagy kard, lekapta, megemelte, egyet-kettőt suhintott is vele, de tovább nem birta.

Aztán fölment a kastélyba. Egy darabig ide-oda járkált benne, egyszerre csak megint hallja a szörnyü nagy csattanást.

— No jönnek az óriások!

Most már nem várta meg őket a szobában, hanem leszaladt elejbük az udvarra, lekapta a kardot a kapuról és elkezdett velük viaskodni.

Nem sokáig viaskodhatott szegény királyfi. Az óriások hamar leteperték, ezer diribre-darabra szaggatták és a sok diribet darabot kihajigálták a kapu elé.

Megint meg volt szegény királyfi halva.

Másnap reggel az óriások elmentek hazulról és alighogy elmentek, már meg bujik ám ki a rózsabokorból a leányfejü kigyó. Odamászott a királyfihoz, összeszedte, összerakosgatta minden porcikáját, megkente megint forrasztó füvel, meglocsolta megint az élet vizével s ha eddig is szép volt a királyfi, most még hetvenhétszer szebb lett.

Addig kenegette, locsolgatta a királyfit, mig utoljára fölébredt és azt mondta:

— Ejnye, de jóizüt aludtam!

A leányfejü kigyó ekkorra már derékig kibujt a kigyóbőrből és azt mondta:

— Aludhattál volna, mig a világ, ha én nem vagyok.

A királyfi megint nagyon csodálkozott és azt kérdezte:

— Oh te gyönyörü teremtés, ki vagy te?

— Majd megtudod, csak még egy nap maradj a kastélyban.

Azzal eltünt.

A királyfi mindenfelé kereste a leányfejü kigyót, de sehol se találta, hanem a helyett megtalálta a földön a csutorát. Eszébe jutott, mit mondott neki az öreg ember, fölhajtotta és ami benne volt, egy cseppig mind megitta.

Hej micsoda erőt érzett most a testiben! Még száz óriástól se félt volna. Lekapta a kardot a kastély kapujáról és olyan könnyen forgatta, mintha könnyü pehely lett volna.

— No most gyertek, óriások!

Este csakugyan jöttek is. A föld szinte döbögött a lépésük alatt. A királyfi ekkorra már kint volt a kapu előtt és elejbük kiáltotta:

— Megöltetek kétszer, ugy-e szeretnétek harmadszor is megölni?

— Meg is ölünk!

— Abból ugyan nem esztek! Gyertek csak birokra!

Avval rárontott a hat óriás. Egyik erről, másik arról kerülgette, de nem férhettek hozzá. Hanem bezzeg a királyfi, az ugyancsak hozzájuk férhetett. Akkorákat suhintott a kardjával, hogy minden suhintásra egy-egy óriást vágott agyon. Mind a hatot kipusztitotta a világból.

Alig hogy ez történt, ki volt ott előtte? Egy gyönyörü, gyönyörü lány, hogy szebbet már a világon találni se lehet. Odament a királyfihoz, megölelte, megcsókolta és azt mondta:

— Most már megmondom, ki vagyok. Én vagyok a zöld királynak a lánya. Az anyámat megölték, az apámat elkergették ezek az óriások és elfoglalták az országgt, én pedig ugy maradtam életben, hogy egy régi, hü cselédünk kigyóvá változtatott. Azt mondta, akkor kapjam vissza a fejemet, ha a szabaditóm megérkezik, akkor legyek hónaljig ember, ha egyszer meghalt értem, akkor legyek derékig lány, ha kétszer meghalt értem és akkor kapjam vissza a régi formámat, ha az ellenségeimet kipusztitotta a világból. Jaj, de köszönöm, hogy ezt cselekedted értem!

— Hát én neked hogyan köszönjem, hogy kétszer is visszaadtad az életemet?

Aztán nagy örömben voltak. Mikor legjobban örvendeztek, odajött hozzájuk egy öreg ember:

— Adjon Isten jó estét, édes cselédjeim!

A királyfi mindjárt megismerte, hogy ez az az öreg ember, aki neki a csutorát adta. De bezzeg megismerte a királylány is. Ez volt az édes apja, a zöld király, aki az óriások miatt az erdőkben bujdosott. Nyakába borult, sirt, nevetett

REGÉNY.

Grubbe Mária.

(29) — Dán regény. —

Irta: **JACOBSEN J. P.**

De Frederik Ulrik nem vette ezt észre, egy kissé pityókos volt, amit nem lehet tőle rossz néven venni, ha meggondoljuk hogy az éjszaka hidegsége ellen nem volt egyéb orvosság valami jóféle szeszes italnál.

Mária ellenkezése mitsem használt. Frederik Ulrik hevesen szoritotta magához és vadul csókolta meg, mig Mária erővel ki nem szabaditotta magát öleléséből s égő arccal, zihálo kebellel át nem szaladt a szomszéd szobába. Egy percig volt csak távol, azt gondolta, hogy talán még sem egészen illő fogadtatás az ilyen s sietve ment át Frederik Ulrikhoz.

Frederik Ulrik még mindig egy helyen állott. Elképedt ezen a furcsaságon s látszott rajta, hogy küzködik magával s pityókos fejével meg akarta érteni a történteket. Közben azzal vesződött, hogy valamiképpen levegye a nyakából a hosszu galléros köpönyeget.

De gondolatai épp oly tehetetlenek voltak, mint kezei. Mikor Mária visszatért s köpenyét lesegitette válláról, Frederiknek az jutott eszébe, hogy talán csak tréfált az imént s harsogó kacagásba tört ki, ide-oda tántorgott, hamiskásan megfenyegette Máriát, valami bohóságot akart neki mondani, de sehogysem tudta sorba szedni a szókat s végre kimerülten roskadt egy székbe s majd megfuladt a szörnyü nevetéstől.

Lassanként aztán valami álmos komolyság ült ki arcára, felállt s hallgatagon, rosszkedvüen sétált fel s alá a szobában, végre megállt Mária előtt s miközben hol a jobb lábára, hol a ballábára állt, igy akarván megőrizni teste egyensulyát — gondolkodva nézett Máriára.

Most beszélni kezdett. Fellengős, tuláradó szavakban dicsőitette saját nagyságát, előhuzakodott azoknak a megtiszteltetéseknek történetével, melyeknek hőse volt Spanyolországban s kiemelte azt a nagy szerencsét, amely Máriának jutott, mikor közönséges köznemesi lány létére ilyen emberhez ment nőül. Ilyen emberhez, aki minden különösebb megerőltetés nélkül minden ujjára kapott volna tiz fejedelmi vérből támadt feleséget. Aztán minden ok nélkül, minden átmenet nélkül orditani kezdett s azt mondta, hogy ő ur akar lenni a saját házában s megfenyegette Máriát, hogy büntetni is tud, ha nem engedelmeskedik minden parancsának. Hogy ő nem tür semmiféle okoskodást, semmiféle halogatást, feltétlen engedelmességet követel. Mert ha felemelte is őt, azért mégis csak rabszolgája marad, édes rabszolgája, kicsi rabszolgája. Mikor ezt mondta Frederik Ulrik, ujra megszelidült, mosolygott is sirt is s avval az erőszakossággal, amely a részeg embert jellemzi, minden áron meg akarta csókolni, megölelni s alig tudta végét vetni a sok hizelgő, becéző szónak.

— — — — — — — — — — — —

Másnap reggel Mária elébb ébredt fel, mint Frederik Ulrik.

Gyülölettel nézett a mellette alvó alakra. Csuklója megdagadt, fájdalmat okozott s egyre arra emlékeztette, ami tegnap, a viszontlátás után történt. S most itt feküdt, hajjal benőtt nyakát a tenyerébe fogta s kidagadtak a karján lévő hatalmas izmok; ugy feküdt ott, gondtalanul, széles mellе minden lélekzetvételnél emelkedett s valami álmos, jóllakott mosolygás ült piros, nedves ajkain.

Mária elpirult, amint megpillantotta.

A hosszu távollét után ugy jött most haza, mint akinek valami kizárólagos joga van valamire, erőszakosan, követelőn. Szinte gőggel eltelve a miatt, hogy senki sincs a világon, aki Mária szerelmét elnyerhetné. Ugy tett, mint aki természetes dolognak találja, hogy mikor hosszu távollét után hazatér, butorait a régi helyen találja. Biztos abban, hogy valaki vágyakozva gondolt reá, amig a messze országban bolyongott, hogy valakinek egyetlen vágya és egyetlen reménye az volt, hogy vissza fog térni.

Mire Frederik Ulrik felébredt, addigra Mária a kék szobában ült már. Halovány volt, vonásai kuszáltak, szemeit lesütötte s fájó kezét az ölében nyugtatta. Közben a kötést igazgatta a kézcsuklóján. Frederik Ulrik meg akarta fogni a kezét. de Mária balkezét nyujtotta feléje s fájdalmas mosolygással forditotta félre arcát.

Frederik Ulrik nevetve csókolta meg a feléje nyujtott kezét, egynéhány tréfás megjegyzést tett tegnapi viselkedéséről s avval mentegetőzött, hogy spanyolországi tartózkodása alatt egyetlen-egyszer sem volt becsipve. Ah! — mondta — a spanyolok nem értenek az iváshoz s ha meg kell vallanom az igazat, hát azt mondom kedvesem, hogy inkább iszom Lehn János koresmájában hamisitott malagát vagy alicantet, mint azt az édes, émelygős kotyvalékot, amit odalent mérnek a koresmárosok.

Mária hallgatott.

Az asztal meg volt teritve s Frederik Ulrik azt kérdezte Máriától, hogy nem akar-e reggelizni.

Mária bocsánatot kért tőle, hogy nem reggelizhetik vele, de most nincs étvágya s a keze is ugy fáj, hogy alig birja.

Frederik Ulrik megtudta, hogy ő a bünös a dologban s jóvá akarván tenni hibáját, meg akarta csókolni a beteg kezet, de Mária ruhája redői közé rejtette s ugy nézett rá, mint a nőstény tigris, amely a kölykét védi. Fréderik Ulrik könyörgésre fogta a dolgot, de amikor belátta, hogy ezuttal mitsem ér a beszéd, nevetve ült az asztalhoz s mohón fogyasztotta az eléje rakott ételeket.

(Folytatása következik.)

és se vége, se hossza nem volt köztük a nagy örvendezésnek.

Mikor egy kicsikét megcsöndesedtek, a zöld király összehítta a katonáit, odajött a sok nép is és mind hálálkodtak a királyfinak, hogy megmentette őket az óriásoktól.

Elhítták a királyfi apját is, aztán megvolt a hetedhét országra szóló lakadalom. Három hétig ettek, ittak, táncoltak, mulattak és olyan jó kedve volt az egész országnak, hogy majd a csillagokat is lerugták az égről.

Aztán éltek, haltak és ha meg nem haltak, most is élnek.

KÜLÖNFÉLÉK.

Visszavárlak.

I.

Mint költöző madár, ha ősz közelget
Búcsuzva száll erdők, mezők felett
S tört hangon zeng a haldokló világnak
A mult időkről búcsú éneket,
Úgy sírok én a mult időkbe vissza.
Isten veled!

Virágos erdőm volt a te szerelmed,
Lombja sovárgó szívem fészke lett.
Hozzád röpültem pihenőt keresni,
Hiába súgod reszketőn: — Feledd!
Ha tudsz, feledj el... Én sohasem feledlek!
Isten veled!

II.

Többé nem várlak este,
Nem járok már veled.
Ami elém varázsol:
Könnyelmü képzelet.

És mintha kacagásod
Zenéjét hallanám,
A szívem összerezzen.
Még visszajösz talán!

Valami súgja, mondja,
Hogy visszatérsz megint,
Hogy sovárgó szemembe
Vágyó szemed tekint.

Hogy beledőlsz karomba
És köny, kacaj között,
Szerelmünk tépett fátylát
Lágyan tovább szövöd.

Pásztor Árpád.

+ **Egy okos asszony beszédje.** A Southamptonban jelenleg ülésező egészségügyi kongresszusnak női osztályában Haberton grófnő figyelemreméltó beszédet tartott a ruházkodás higieniájáról. Az angol nők tudvalevőleg szaktekintélyek az öltözködésben, talán lesz hatása az ilyen beszédnek.

Az emberek — igy szólt a grófnő — eredetileg meleg klima alatt éltek, a ruházat eleinte tehát ugyszólván csak ékességül szolgált. Amikor később az emberiség az egész földön elterjedt, akkor már a hasznosság szempontját is tekintetbe kellett venni a ruházkodásnál. De a két elvet, a szépség és a hasznosság elvét nem igen lehetett jól összeegyeztetni. Ennek következtében megtörtént a különválasztás olyan módon, hogy a férfi ruházatánál első sorban a hasznosság elve, a női ruházatnál pedig a szépségé érvényesült. Igy aztán a női ruha nem hogy védelmet adna a viselőjének, hanem ellenkezőleg ártalmára van. Az utcán fárasztó teher, s a hosszu aljakkal piszkot, port és bacillusokat cipelnek haza a hölgyek. A mostani öltözködésnek egy másik nagy hibája a füzés, ami nemcsak belső szervekre káros, hanem még a női test természetes arányait is meghamisitja. Füzőt csakis olyan nőknek kellene hordani, akiknek a testalkata abnormális és nekik is csak azért, hogy testalkatuk eredeti arányait visszaszerezzék. Az egészségtelen lakásokról egyre beszélnek, de egészségtelen ruházatról alig esik szó. Már rég kellett volna reformokat teremteni. Az, hogy a mostani szabástól eltérő, uj ruházat nem volna szép, téves nézet. A szövetekben és a szinek összeválogatásában épp ugy kielégithető a jövőre nézve a szépérzék, mint most a formák utján. De a nőket ebben a tekintetben a szokás vakassággal sujtja. A makacsság, amelylyel a nők a ruházat minden elvi ujitásától irtóznak, főképpen a nők jelenlegi helyzetével magyarázható meg. A nők helyzete most átmeneti stádiumban van. A nőietlenséggel való vádtól jelenleg inkább félnek, mint valaha. Pedig egy olyan ruházathoz való ragaszkodás, amely alapjában véve a test természetes formáival ellenkezik, nem nőies, hanem ostoba. A nők megtanulhatnák már, hogy ne szégyenljék a bőkezü természet adta szép formáikat, egészséges ruházatot teremthetnének maguknak a mostani terhes és az egészségre káros monstrum helyett, amely a tizenkilencedik században annyira feltolakodott.

*

+ **Rendkivüli hőségek.** Az idén még olyan országokban is, ahol máskor türhető, rettenetes hőségek voltak. De a krónikások följegyzései szerint a multban is történtek ilyen nagy rendellenességek. Igy például az 588-ik esztendőben olyan nagy volt a forróság, hogy még decemberben is virultak a rózsák olyan helyeken, ahol más decemberekben a jégvirágok szoktak nyilni. A 995-ik esztendőben a fákat a mezőn meggyujtotta a nap izzó heve: az ezredik esztendőben pedig olyan természetellenesen meleg volt, hogy az emberek azt hitték, vége a világnak. Az ujabb korban nagy hőséget mutatott az 1793-ik, 1800-ik és az 1811-iki esztendő. Mig 1793-ban májusban a termométer 0-on állott és juniusban még elviselhetetlen volt a hideg, julius hónapjában a hőmérséklet hirtelen harmincnyolc fokra emelkedett. Tavaly augusztusban is óriás volt a meleg, az idei állapotot pedig legjobban jellemzi, hogy a londoniak nagy kinokat szenvednek a hőségtől. És még most sincs vége a kinlódásnak. A mult szerdán a hőmérséklet harmincegy Celsius fokra emelkedett. Husz nap alatt Londonban egy csepp eső sem volt. Vizben is nagy a hiánya, ugy hogy London nyugati részében eltitkolták az utcai és kerti locsolást. A déli grófságok még többet szenvednek a hőségtől, mint London, az erdőégések gyakoriak. Egy helyen négyezer fiatal fenyő égett le. Pembrokshireből a juhokat mértföldekre hajtják el itatásra, ugy, hogy a juhoknak nincs erejük a visszatérésre. Londonban naponkint kétezer tonnára emelkedett a jégszükséglet.

*

+ **A láz.** Loubet elnök a napokban egy régi jó barátjával hosszasan elbeszélgetett Franciaország mostani helyzetéről. Amikor elbucsuztak egymástól, Laubet elnök melegen megszoritotta barátja kezét és igy szólt:

— Semmiféle szervezet sem birja el örökösen a lázat. Abból vagy kigyógyulunk, vagy belehalunk. De Franciaország nem halhat meg!... Tehát meg fogunk gyógyulni!

Bölcs mondás, nagy önérzet. A jövő majd dönt a lázteória fölött.

*

+ **Hajókról.** A világ kereskedelmi hajói az egyes országok szerint a következőképpen oszlanak meg:

	Gőzhajó	Vitorlás	Összesen
Angol	7837	3161	10998
Amerikai . . .	821	2189	3010
Norvég . . .	779	1749	2528
Német	1133	543	1676
Orosz	456	762	1218
Francia	639	543	1182
Japán	477	364	811
Dán	360	436	796
Spanyol . . .	438	263	701

Görögországnak száznégy kereskedelmi hajója van, Braziliának 347, Hollandiának 381, Törökországnak 313, Ausztria-Magyarországnak 277, Argentinának 198, Chilenek 137. Azonkivül tizenkét különböző nemzetnek van 28.180 kereskedelmi hajója száz tonnán felül, amelyek közül 15.324 gőzhajó és 12.856 vitorlás. A gőzhajók tonnatartalma együtt 20,877.746 tonna, a vitorlásoké 6,795.782 tonna.

*

+ **Sötétben.** Párisban a minapi vihar sok kár mellett sok mulatságos zavart is idézett elő. Sötétség lepte el a középületeket, igy különösen a szinkázakat és mulatóhelyeket. Az Operában a hőstenor jelent meg egy kis lámpával, hogy bátorságot öntsön a megijedt közönségbe. A Columbia szinházban nagyobb baj történt. Ott a szél ugy megrongálta a szinpad tetejét, hogy a viz a hiányosan öltözött táncosnők nyakába ömlött. Az öltözőkből sikoltozva szaladtak ki a hölgyek, magukkal cipelve ruházatjukat. Tiz percnyi őrült összevisszaság után itt is helyreállt a rend és mindenki nagyobb baj nélkül távozhatott. A Parisiana mulatóban egészen másképpen intézték el a világitás kérdését. A rendezőség gyertyákat osztott ki a közönség között, gyertyákat adott az énekesnők kezébe és az előadás még vigabban folyt tovább. A bulevardokon szintén kialudtak a villamos lámpák, de — hogy mi történt — azt nem lehet tudni — a sötétség miatt.

*

+ **A világ aranytermelése.** A már eddig ismert számadatokat alapul véve, konstatálható, hogy az 1898. év aranytermelése még nagyobb arányu emelkedést fog mutatni a mult évvel szemben, mint az 1898. év mutatott az 1897. évvel szemben. Az Egyesült Államok termelése előre láthatólag hét—tiz millió dollárral lesz magasabb a tavalyinál. Délafrika aranytermelése minden valószinüség szerint tul fogja haladni a száz millió dollárt, ami kerekszámban huszonöt millió dollár növekedést fog eredményezni. Ausztrália termelése pedig tiz-tizenkét millió dollárral lesz nagyobb az 1898-ik évi termelésnél.

KÖZGAZDASÁG.

Hetiszemle.

Budapest, szeptember 9.

Értéküzlet. Az elmult hét egy részét az ünnepnapok foglalták le. A hangulat azokon a napokon, amikor forgalom volt, bágyadt maradt és az értékek erősen hanyatlottak. Az értéküzletre nyomasztó hatással voltak a külpolitikai események: a transvaali háborus hirek, a rennesi tárgyalás, a venezuelai forradalom. A helyi piacon a járadékokat elhanyagolták és egyetlen papirnak sem volt kereslete. Általános ellanyhulás volt a héten a tőzsde hangulatának a képe.

Gabnaüzlet. (*Goldman* és *Engel*-cég jelentése a *Budapesti Napló* számára.) Az időjárás a hét első felében borus és esős volt, a bekövetkezett csapadék azonban csak nagyon rövid ideig tartott; később teljesen kiderült az égboltozat és tikasztó meleg időjárás következett be. Bőségesebb esőzés az egész országban csak szórványosan fordult elő és a tengeri növény állapota a tartós szárazság folytán nagyobbára rosszabbra fordult. Helyenként elszáradt vagy szükségérés állott be és rovarok is károkat okoznak. A termés a közepesen aluliinak igérkezik. A repcevetések ugyancsak gyengén keltek ki. Külföldön az időjárás nagyobbára kedvező és a terméseredmény is kielégitő. A vizállás tartósan alacsony. A külföldi piacok üzletmenetében alig van említésre méltó változás, az üzleti tevékenység kis körre szoritkozik és a fogyasztás éppugy mint a spekuláció továbbra is tartózkodó. Amerikában állandóan erősek a termelők hozatalai és a kiviteli forgalom dacára erősebb árcsökkenést eredményeztek, melyet azonban később fedezési vételek folytán pótoltak. A mult héthez viszonyitva egyenlegképp alig van változás. Tengeri inkább szilárd maradt. A „Bradstreets" becslése szerint a látható készletek buzában 1.121,000 bush., tengeriben 151,000 bush. gyarapodtak. Anglia ugyancsak csendes hangulatot jelent, gyenge forgalom mellett, az árak valamivel csökkentek. A francia piacok üzlete is szerény maradt, a kinálat jobb lett, a nélkül, hogy a kereslet is kedvezőbbre fordult volna és igy liszt éppugy mint buza csökkenőek. A többi kontinentális piacokon sem bir a forgalom fellendülni és az irányzat nagyobbára változatlan árak mellett csendes. Nálunk a különböző ünnepek a forgalom kifejlődését megakasztották és az üzlet összesen 3 napra szoritkozik, melynél kenyérmagvak jól voltak kinálva és az árak nehezen bár, de inkább tartottak. Takarmánycikkekben a kinálat gyenge és ezek szilárdak, részben emelkedőek is voltak.

Az üzlet részleteiről következőket jelenthetjük:

Buza kezdetben lanyha volt. A tulajdonosok különösen waggonárut sürgősen kináltak, mig a malmok mult heti nagyobb bevásárlásaik folytán tartózkodóbbak voltak. Az árakban igy kisebb csökkenés állott be, melyet azonban a következő üzletnapon — amikor a malmoknak, melyekhez privátvevők is csatlakoztak — jobb vételkedve folytán részben pótolhatták. A hozatalok továbbra is bővebbek, a kinálat azonban már nem oly sürgető és a vidéki piacok nagyobb részéről a felől tudósitanak, hogy a termelők által követelt árak állandóan magasak, ugy, hogy a bevásárlás a helybeli árak viszonylatában meg van nehezitve. A hét végével a hangulat csendesebbre fordult és az árak egyenlegképp néhány krajczárral csökkentek. A három napi összforgalmat 120,000 métermázsa, a hethozatalokat 357,000 métermázsára teszszük.

Rozs csak mérsékelten volt forgalomban és elszállitási- ugy mint fogyasztási célokra csupán kisebb tételekben került eladásra. Az árak alig változtak, a hét végével azonban ugyancsak lanyhábbak és helybeli paritásra 6.40—6.45, helyben 6.50 forintig jegyeznek. Nyirvidéki rozs iránt az érdeklődés ugyancsak gyengült és Debrecen távolságában átvéve 5.80—5.85 forintig fizettek.

Árpa (takarm. és hántolási célokra) különösen gyárosoknál talált jó keresletre és mig merkantil áru teljes mult heti árakat ért el, addig jobb minőségü áruért 10—15 krral magasabb árakat is fizettek. A kinálat mérsékelt lévén, a forgalom nem öltött nagyobb terjedelmet. Minőség szerint 5.80—6.15 frt között jegyzünk helyben. Állomásokon átvéve a kereslet tiszavidéki származékok iránt jobb volt és a forgalom is némileg élénkebb. Jegyzéseink: Déli vasut és a buda-pécsi vonal mentén: merkantil 5.75—6.—, jobb 6.——6.25, prima 6.50 frtig. Urasági áru 6.25—6.50, jobb és prima 6.50—7.50 frtig. Tiszavidéki állomásokon 5.50—5.75, jobb és prima 6.—— 6.50 frtig. Felvidéki áru, melyben csak gyenge volt a forgalom, merkantil 6.——6.50, jobb 7.— és prima 7.75 frtig kelt el.

Zab bőven van kinálva, mig a kereslet aránytalanul gyenge. Az irányzat igy tehát csendesebbre

fordult és az árak multheti jegyzéseikből körülbelül 10 krt vesztettek. Merkantil áru 5.10—5.30, jobb 5.40 frtig értékesithető helyben. Ó zab alig kerül a piacra és 5.60 frtot jegyez helyben.

Tengeri az emelkedő határidőárakkal egyetemben szilárduló irányt követett és az árak fokozatosan 15 krajcárral emelkedtek. A hét végével a hangulat valamivel csendesebb. Nagyobbára elszállitási célokra helyben kocsiba téve 5.15 forintig fizettek.

Olajmagvak: Káposztarepce. A forgalom egész kismérvü. Egészséges jó áru alig kerül a piacra és ilyen áruért 11.50—12.— forint érhető el, mig gyenge és alárendelt repce 10.——11.— forint között értékesithető. Vadrepce 5.50—6.— forint. Gomborka hiányzik 10.——10.50 forint. Lenmag 11.——12.— forintot jegyez.

Hüvelyesek: Bab (uj) valamivel jobb volt a forgalom, habár ez általánosságban is csak mérsékelt. Trieurt aprószemü babot Gyöngyösön—Félegyházán 7.10 forint, nagy 6.75 forint, dunamenti babot Baja-Zomborban gömbölyü 6.75 forinton. Barna bab Kalocsán 6.75 forinton jegyzünk. Uj köles (hazai áru) 4.75 forinton jegyez helyben.

A határidőüzlet képe a mult hetihez képest alig változott s mondhatnók, hogy az üzlet stagnál, mert a létrejött kötések száma oly csekély, hogy ez időszakban, amikor a realizáció legerősebb szokott lenni, valósággal meglepő. Általában véve nagymérvü tartózkodás észlelhető, miben a mult heti miniszteri jelentésnek a világ gabonatermését illetőleg nem kevés része van.

Az heti üzlet részletei a következők:

Buza októberre 8·41 frt, 8·50 frt, 8·41 frt árfolyamok után 8·43—8·44 forinton zárul.

Buza áprilisra 8.71 frt, 8.81 frt, 8.77 frt, 8.75 frt jegyzések után 8·75—8.76 frton zárul.

Rozs októberre 6·61 frt, 6·63 frt, 6.64 frt árfolyamok után 6·56—6.58 frton zárul.

Rozs áprilisra 6.92 frt, 6.94 frt, 6.93 frt után 6.85—6.86 frton zárul.

Tengeri szeptemberre 4.91 frt, 5.03 frt után 5.04—5.03 frton zárul.

Tengeri májusra 5.12 frt, 5.10 frt, 5.21 frt, 5.18 frt, 5.24 frt, 5.22 frt után 5.21—5.22 frton zárul.

Zab októberre 5·23 frt, 5·16 frt után 5·15—5.16 frton zárul.

Zab áprilisra 5.59 frt, 5.51 frt, 5.54 frt árfolyamok után 5.52—5.54 frton zárul.

Szeszüzlet. (A *Budapesti Napló* tudósitójától.) Az uj termelési évadnak üzleti hete minden nevezetes mozzanat nélkül folyt le. A szeszgyárosok nagy reményeket füznek a szeszüzlet jövő alakulása elé és a mainál magasabb árakat reménlek. A vevő erről, természetesen, mitsem akar hallani; az utolsó 10 év alatt — egyes megszakitásoktól eltekintve — szeszt oly olcsón lehetett kapni, hogy a vevő a mai árakat is tulmagasaknak tartja. Hogy pedig ennél is drágább lehessen a szesz, ma még lehetetlenségszámba megy előtte. Érthető tehát a vevő tartózkodása, minthelyt azonban a szükséglet ideje bekövetkezik, megtörik az ellenszenv és akarva, nem akarva, kénytelen lesz a magasabb árakba beletörődni.

Jegyeztek: nyersszesz finomitók részére nagyban: 19.25—19.75 forinton, finomitott szesz nagyban: 56.75—57.— forinton, kisebb mennyiségben 57.25—57.50 forinton, denaturált szesz nagyban 18.——18.50 forinton, egyes barellekben hordókban 19 forinton, egyenhordókban.

Petroleum. (*Hesz Izidor és Társa* jelentése a *Budapesti Napló* részére.) Az árak ismét emelkedtek. Jegyzéseink: Amerikai 1 csillagos petroleum 20.— forint, orosz három csillagos petroleum 21.25 forint, fiumei két csillagos petroleum 20.— forint, pari három keresztes petroleum 21.25 forint, első rendü standard petroleum 20.— forint, amerikai csőrolaj ottani finomitás 30.— forint, amerikai csőrolaj belföldi finomitás 26.— forint. Az árak 100 kilonkint készpénzfizetés mellett hordóval együtt 10 százalék göngysuly az itteni állomáshoz szállitva értendők. Kékgálic I-ső rendü vasmentes 34.— frt. Földalic 4.— forint, carbolineum I-ső rendü 10.— frt, carbolineum II-od rendü 9.— forint.

Ipar és kereskedelem.

Az államvasutak áruforgalma. Az államvasutak áruforgalma augusztusban tetemesen emelkedett. A gabona az összes feladásnak majdnem hatodrészét tette ki, szén 12 és fanemüek 10%-kal szerepeltek. Az év eleje óta augusztus végéig az összes feladás 2360.005 kocsirakomány fizető áru volt, 2·4%-kal több mint a mult év megfelelő időszakában. E mennyiségben a gabona 119.339, a liszt 50.046, a szén 162.745, a fanemüek 171.689 és az élő állatok 13.706 kocsival szerepeltek. E forgalom lebonyolitására az államvasutaknak 51.928 kocsi (ebből 5057 üresönkocsi) állott rendelkezésére, amelyeknek azonban alig 5% részét vette igénybe az államvasut.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 19.25 frt, áruban 19.75 frt, Bécsben nyersszesz ára pénzben 20.— frt, áruban 20.40 frt.

Lóvásár. A Tattersall igazgatósága közhirré teszi, hogy a jövő heti lóvásár a zsidó ünnepek miatt nem csütörtökön, hanem már e hó 13-án, szerdán lesz.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi vágóhid-rakodónál lévő székes-fővárosi sertéskonzumvásár árjegyzése 1899. szeptember 7-én. Készlet 70 darab. Érkezett 883 darab. Összesen: 961 darab. Eladatott 799 darab. Maradt 162 darab. — *Napi árak*: 120—180 kgr. sulyban 43——44 krajcárig, 100—280 kgr. sulyban 42—44 krajcárig, 320—380 kgr. sulyban 41—44 krig. Öreg nehéz páronkint 500—600 kilos 41—43 krajcárig. Malacok 41—43 krajcár kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, szeptember 9.

Nagy felhozatal és sürgős kinálat mellett a malmok jó vételkedvet tanusitottak. Az irányzat nyugodt volt. Összesen 45.000 métermázsa buza került forgalomba, amelyekért egynehány krajcárral alacsonyabb árakat fizettek. Árpának 5—10 krajcárral magasabb ára volt. A forgalom 12.000 métermázsa volt 5.80—6.05 forinton.

Egyéb gabonanemüekben gyenge volt a forgalom.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 82 k. 8 frt 80 kr, 1000 mm. 82 k. 8 frt 75 kr, 700 mm. 81 k. 8 frt 85 kr, 250 mm. 81 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 81 k. 8 frt 75 kr, 250 mm. 81 k. 8 frt 80 kr, 250 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 200 mm. 81 k. 8 frt 80 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 80 kr, 500 mm. 80·5 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 80·5 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 67½ kr, 500 mm. 80 k. 8 frt 60 kr, 1000 mm. 79·5 k. 8 frt 75 kr, 400 mm. 79·5 k. 8 frt 75 kr, 400 mm. 80 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 70 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 200 mm. 79·5 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 79·5 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 79·3 k. 8 frt 60 kr, 150 mm. 79·5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 400 mm. 78·5 k. 8 frt 70 kr, 100 mm. 78·5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79·5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 78·5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78·8 k. 8 frt 55 kr, 200 mm. 78 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78·5 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 78·6 k. 8 frt 65 kr, 300 mm. 78·5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 78·5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 77·5 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 60 kr, 100 mm. 76·5 k. 8 frt 55 kr, 300 mm. 76·5 k. 7 frt 90 kr, 100 mm. 75·3 k. 8 frt 05 kr.

Pestmegyei: 900 mm. 80 k. 8 frt 75 kr, 300 mm. 80·5 k. 8 frt 67½ kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 67½ kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 67½ kr, 100 mm. 80 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 80·3 k. 8 frt 40 kr, 100 mm. 80·3 k. 8 frt 46 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 300 mm. 79 k. 8 frt 65 kr, 300 mm. 79 k. 8 frt 55 kr, 200 mm. 78 k. 8 frt 60 kr, 150 mm. 79·5 k. 8 frt 55 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 45 kr, 200 mm. 79 k. 8 frt 55 kr, 250 mm. 79·5 k. 8 frt 62½ kr, 1000 mm. 78·5 k. 8 frt 47½ kr, 200 mm. 77 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 78 k. 8 frt 30 kr, 200 mm. 77·3 k. 8 frt 65 kr, 800 mm. 77 k. 8 frt 65 kr, 100 mm. 77·5 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 40 kr, 200 mm. 76 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 42½ kr.

Felsőmagyarvidéki: 200 mm. 76 k. 8 frt 45 kr.

Ujvidéki: 2300 mm. 74 k. 8 frt 45 kr, 200 mm. 74 k. 8 frt 45 kr, 2600 mm. 74 k. 8 frt 35 kr.

Becskereki: 6000 mm. 76 k. 8 frt 40 kr.

Jászberényi: 1000 mm. 78·5 k. 8 frt 47½ kr.

Bihari: 100 mm. 79·5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 77·5 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 77 k. 8 frt 49 kr.

Szerbiai: 1000 mm. 76·3 k. 7 frt 37½ kr. *Mind 3 hónapra.*

Rozs: 100 mm. 6 frt 37½ kr, 100 mm. 6 frt 47 kr.

Árpa: 4300 mm. 5 frt 80 kr, 2000 mm. 5 frt 80 kr, 2300 mm. 5 frt 80 kr, 100 mm. 5 frt 75 kr, 100 mm. 6 frt — kr, 1000 mm. 6 frt 05 kr, 200 mm. 6 frt 05 kr.

Zab: 100 mm. 5 frt 22½ kr, 100 mm. 5 frt 20 kr, 150 mm. 5 frt 10 kr.

Tengeri: 400 mm. 5 frt 10 kr.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza (6)							
bánsági	75 k.	8.30—8.35	76 k.	8.35—8.40	77 k.	8.40—8.50	
	78 k.	8.50—8.60	79 k.	8.55—8.70	80 k.	8.70—8.75	
tiszavidéki	75 k.	8.30—8.35	76 k.	8.35—8.45	77 k.	8.45—8.55	
	78 k.	8.55—8.65	79 k.	8.60—8.75	80 k.	8.75—8.80	
pestvidéki	75 k.	8.25—8.30	76 k.	8.30—8.40	77 k.	8.40—8.50	
	78 k.	8.50—8.60	79 k.	8.55—8.70	80 k.	8.70—8.75	
fejérmegyei	75 k.	8.30—8.35	76 k.	8.35—8.45	77 k.	8.45—8.55	
	78 k.	8.55—8.65	79 k.	8.60—8.75	80 k.	8.75—8.80	
bácskai	73 k.	8.10—8.30	74 k.	8.35—8.50	75 k.	8.50—8.60	
	76 k.	8.60—8.65	77 k.	8.65—8.75	78 k.	—.—.—.	
román	— k.	—.—.—.	— k.	—.—.—.	— k.	—.—.—.	
	— k.	—.—.—.	— k.	—.—.—.	— k.	—.—.—.	
szerb	74 k.	—.—.—.	75 k.	—.—.—.	76 k.	7.40—7.60	
	77 k.	—.—.—.	78 k.	—.—.—.	79 k.	—.—.—.	
bolgár	73 k.	—.—.—.	76 k.	—.—.—.	77 k.	—.—.—.	
	79 k.	—.—.—.	81 k.	—.—.—.	80 k.	—.—.—.	
Rozs (6)	I. r.	70—72 k.	6.55—6.65	II. r.	—.—.	k.	6.45—6.55
Árpa (6)	tak.	60—62 k.	6.55—6.65	ögetnil	62—64 k.		6.45—6.55
„ (6)	sörtöz.	64—66 k.	6.60—7.—	való			7.—8.25
Zab (6)		39—41 k.	5.15—5.65	(6)			5.30—5.50
Tengeri (uj)	bánsági	— k.	4.85—5.—	(6)			
Repce	káposzta		11.20—11.80	másn.	— k.	—.—.—.	
Köles (6)			4.15—4.45	(uj) bánsági		—.—.—.	

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza októb.	8.48	8.45	8.42—8.44
Buza (1900.) áprilisra	8.78	8.74	8.76
Rozs októb.			6.60—6.57
Zab októberre			5.18—5.17—5.16
Tengeri szept.			5.05
Tengeri 1900. májusra			4.20—4.22—4.23
Repce augusztusra			—.—.—.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	8.43	„	8.44 „
Buza (1900.) áprilisra	8.75	„	8.76 „
Rozs októberre	6.57	„	6.58 „
Rozs áprilisra	6.88	„	6.89 „
Tengeri szeptemberre	5.04	„	5.05 „
Tengeri (1900.) máj.-ra	5.20	„	5.21 „
Zab októberre	5.15	„	5.16 „
Repce szeptemberre	11.80	„	11.90 „

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza októberre	8.43—	8.44
Buza áprilisra (1900.)	8.76—	8.77
Rozs októberre	6.56—	6.57
Zab októberre	5.21—	5.22
Tengeri májusra 1900.	5.14—	5.15
Tengeri szeptemberre	5.05—	—.—
Repce augusztusra	—.—	—.—

A budapesti értéktőzsde.

A mai értéktőzsde igen izgatott és változó lefolyásu volt. A tegnap esteli külföldi zárlatok gyengék voltak, miután azonban ama hirt kolportálták, amely szerint a Transvaal-konfliktusban az ultimátum még utra nem menesztetett, a hangulat külföldön kedvezőbbre fordult s nálunk is javult az irányzat. Később bécsi exekutiv eladások és ennek folytán itteni arbitrage realizációk lanyha hangulatot teremtettek, amelyek az összes értékek árait leszoritották. Később ismét javulás állott be s a zárlat szilárd volt.

A helyi piac teljesen forgalomnélküli és inkább gyenge maradt.

A déli tőzsdén Berlin és Bécs ismét javulást eredményeztek, később a Dreyfus-ügyben várható fejlemény jobb megitélést talált s az irányzat kedvezőbb lett s az árfolyamok emelkedtek. A zárlat nyugodt volt.

Valuták és érvváltók változatlanok.

Az *előtőzsde* változatos lefolyás után nyugodtabb.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 382.25—383.75. Osztrák hitelrészvény 368.10—370.10. Osztrák-magyar államvasut részvény 344.——345.—. Rimamurányi vasmü 331.50—335.25. Közuti villamos vasut 363.——363.50 forinton.

A *déli tőzsde* változó, végül szilárd.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 383.25—384.25. Osztrák hitelrészvény 369.30—371.20. Osztrák-magyar államvasuti részvény 344.25—345.10. Jelzálogbank 241.—. Leszámitoló bank 254.50—255.50. Rimamurányi vasmü 334.——336.50. Déli vasut 73.—. Közuti villamos vasut 363.25—365.— forinton.

Az *utótőzsde* irányzata nyugodt volt.

Zárul: Osztrák hitelrészvény 371.—. Magyar hitelrészvény 384. Osztrák-magyar államvasut 344.50. Rimamurányi vasmü részvény 336.50 forinton.

Leszámitoló árfolyamok:

Magyar általános hitelbank	391.—
Osztrák hitelintézet	385.—
Pesti m. kereskedelmi bank	1436.—
Pannonia viszontbizt. részv.	800.—
Magyar keramiai gyár r.-t.	140.—
Salgótarjáni kőszénbánya r. társaság	317.—

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.

a) Magyar Államadósság.

Aranyjáradék 4%	118.—	118.50	Magyar nyereménykölcsön (50 frt)	161.50	162.50
Koronajárad. 4%	95.40	95.80	Magyar regálekötvény 4½%	99.75	100.75
Keleti vasuti kötvények 5%	120.—	121.—	Horv.-szlav. regálekötvény 4½%	100.—	100.50
Államvasuti aranykölcsön 4½%	120.25	121.25	Magyar földtehermentm. 4%	93.50	94.50
Államvasuti czüstkölcsön 4½%	100.50	101.50	Horv.-szlav. földtehermentm. 4%	96.—	97.75
Vaskanukölcsön 5%	81.—	82.—	Tiszai sorsjegy 4%	140.—	141.—
Magyar nyereménykölcsön (100 frt)	161.75	162.75			

b) Osztrák Államadósság.

Egyes. papirjáradék 4%/5%	99.75	100.25	Koronajáradék 4%	110.—	110.—
Egyes. ezüstjáradék 4%/5%	99.75	100.25	1854-es sorsjegy 4%	171.40	172.25
Aranyjáradék 4%	118.—	118.50	1860-as sorsjegy (100 frt) 5%	156.50	157.50
			1864-es sorsjegy	195.—	196.—

c) Idegen Államadósság.

Bolgár vasuti kölcsön 6%	108.—	109.—	Szerb 100 frankos sorsjegy 2%	34.—	35.—

Más kölcsönök.

Bosnyák kölcsön 4%	95.—	96.—	Budapest fővárosi kölcsön 4%	96.25	97.25
Budapest fővárosi kölcsön 4½%	93.75	95.25	Temes-bégavölgyi kölcsön 5%	94.50	95.50

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Belvárosi takarékp. zálogl. 4½%	100.—	101.—	Jelzálogbank nyer. kötvény 4%	120.50	121.50
Egyes. föv. takarékp. zálogl. 4½%	99.75	100.75	Jelzálogbank nyer. jegy	—.—	—.—
Egyes. föv. takarékp. zálogl. 4%	94.25	94.50	Jelzálogbank nyer. kötv. 3%	103.50	104.50
Kisbirtokosok zálogl. 5%	102.75	103.75	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4½%	99.75	100.75
Kisbirtokosok zálogl. 4½%	102.—	103.—	Orsz. közp. takarékp. zálogl. 4%	95.—	96.—
Földhitelintézet zálogl. 4½%	99.75	100.75	Közp. jelzálogbank zálogl. 4½%	99.50	100.50
Földhitelintézet (5 éves) 4%	93.70	94.—	Közp. jelzálogbank zálogl. 4%	93.50	94.50
Földhitelintézet (33 éves) 3½%	84.40	85.40	Közp. jelzálogbank kötvény 4½%	99.—	100.—
Helyi érdekü vasuti kötvény 4½%	97.50	98.50	Közp. jelzálogbank kötvény 4%	94.75	95.75
Helyi érdekü vasuti kötvény 4%	93.—	94.—	Osztrák-magy. bank zálogl. 4%	99.70	100.70
Helyi érdekü vasuti (vt. 105%) 4%	97.—	98.—	Hazai takp. közs. kötv. 4%	95.—	95.50
Jelzálogbank záloglevél 5%	101.—	102.—	Hazai takp. záloglevél 4%	96.75	97.75
Jelzálogbank záloglevél 4½%	100.—	101.—	Kereskedelmi bank zálogl. 4½%	100.—	101.—
Jelzálogbank záloglevél 4%	97.75	98.75	Kereskedelmi bank zálogl. 4%	96.75	97.75
Jelzálogb. közs. köt. (vt. 110%) 4%	100.—	101.—	Kereskedelmi bank (vt. 110 frt) közs. kötvény 4½%	103.50	104.50
Jelzálogbank közs. kötvény 4½%	97.25	98.25	Kereskedelmi bank (vt. 210 frt) közs. kötvény 4%	98.75	99.75
Jelzálogbank közs. kötvény 4%	99.—	100.—			

Elsőbbségi kötvények.

Adria elsőbbségi kötvény 4½%	100.—	100.50	Folyamhajózási és tengerhajózási 4½%	100.—	101.—
Közuti vasut 4%	97.—	98.—	Magyar-galiczi I. kibocs. 5%	107.—	108.—
Budapest-pecsi vasut 4%	94.—	95.—	Bernhárdi kölcsön ar. 4½%	118.50	119.50
Kassa-oderbergi 1888. ezüst 4%	97.50	98.50			
Kassa-oderbergi 1891. ezüst 4%	96.50	97.50			

Bankok részvényei.

Magyar jelzálog	—	—	Kereskedelmi részvénytársaság	195.—	198.—
Első ált. takarbank	170.—	172.—	Magyar takp. közp. jelzálogbank	—	—
Pesti kereskedelmi	89.—	90.—		600.—	605.—
Pénzintézeti bank r. t.	68.—	70.—	Osztrák-magyar bank	905.—	910.—
Hazai bank	109.—	110.—	Kereskedelmi bank	1430.—	1435.—
Horvát-szlavon jelzálogbank	114.—	116.—			

Takarékpénztárak részvényei.

Belvárosi	103.—	104.—	Egyes. fővárosi	1190.—	1195.—
III. kerületi	119.—	122.—	Magyar általános	298.—	300.—
Erzsébetvárosi	83.—	88.—	Országos központi	775.—	778.—
Budapesti takp. és zálogk. r. társ.	225.—	226.—	Pesti hazai	8375.—	8425.—

Gőzmalmok.

Concordia	250.—	260.—	Hengermalom	565.—	575.—
Első budapesti	650.—	655.—	Molnárok és sütők	227.—	230.—
Erzsébet	256	258.—	Viktória	139.—	140.—
Lajos	160.—	162.—			

Bányák és téglagyárak részvényei.

Brassói bánya	—	—.—	Kőbányai gőztég.	595.—	600.—
Budapesti tégla és mészég.	100.—	101.—	Kőszénb. és tégla (Draschc)	254.—	256.—
Egyesült tégla és cement	78.—	79.—	Asvaltgyár	214.—	216.—
Északmagy. kőszén.	140.—	142.—	Általános kőszénb.	92.—	93.—
Felsőmagy. bánya	102.50	103.—	Keramiai gyár	183.—	140.—
István téglagyár	68.—	70.—	Salgótarjáni	333.—	335.—
Kassa-somodi	19.50	21.50	Ujlaki téglagyár	176.—	178.—

Biztositó társaságok részvényei.

Bécsi biztosító int.	200.—	210.—	Fonciere	100.—	102.—
Bécsi élet- és járdék-biztosítási intézet	—	—	Lloyd viszontbiat.	80.—	85.—
			M. jég- és viszontb.	112.—	114.—
	270.—	280.—	Nemzeti balese	115.—	117.—
Első magy. által.	3250.—	3300.—	Pannonia viszontb.	795.—	810.—

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Gazdasági gépgy.	140.—	145.—	Nicholson	102.—	111.—
Danubius	92.—	93.—	Schlick	203.—	205.—
Ganz	1840.—	1850.—	Weitmerwaggon	204.—	206.—

Könyvnyomdák részvényei.

Athenaeum	370.—	375.—	Pallas	190.—	195.—
Franklin	265.—	267.—	Pesti könyvnyomda	1430.—	1450.—
Kosmos	90.—	95.—			

Különféle vállalatok részvényei.

Ált. wagg.-kölcs.	571.—	575.—	Király serfőzde	40.—	42.—
Epesti villamos.	124.75	127.75	Polgári serfőzde	89.—	90.—
Első magyar serfőzde	1290.—	1300.—	Magyar cukoripar r. t. B. sor. elsőj.	1051.—	1065.—
Első magyar sertéshisl. részv.	270.—	280.—	Magyar villamos.	146.50	147.50
Első magy. szál.	225.—	228.—	Nemzetközi vill.	303.—	5.—
Első magy. spódium	145.—	150.—	Nemzetközi wagonkölcsönző	650.—	660.—
Geschwindt szeszgy.	478.—	481.—		—.—	—.—

Közlekedési vállalatok részvényei.

Adria tengerhaj.	231.—	238.—	Ujpest-rákospalotai villamos	70.—	71.—
Epesti közúti vas.	—.—	—.—	Kassa-oderbergi	184.—	185.—
„ ideigl. részv.	—.—	—.—	Magyar-galiciai	209.50	210.50
„ élv. jegy	255.—	260.—	„ nyugoti	212.—	214.—
„ villam. vas.	200.—	201.—			
„ élv. jegy	75.—	85.—			

Sorsjegyek

Basilika	6.—	6.50	Magyar vörös. ker.	9.50	10.—
„ oszir. felülb.	7.—	7.50	Ugyanaz oszir. fib.	10.50	11.—
„ nyer. jegy.	—.—	—.—	„ nyer. jegy.	—.—	—.—
Bécsvárosi	180.50	182.50	Olasz vör. ker.	11.50	12.—
Budavárosi	62.—	64.—	Ugyanaz osztr. felb.	12.75	13.25
„ osztr. felülb.	64.—	66.—	Osztrák vör. ker.	21.—	21.50
Erzsébet	3.40	3.80	Osztrák hitelint.	197.—	199.—
„ osztr. felülb.	3.80	4.20	Pálffy	65.—	66.—

Pénznemek.

Vert arany	5.71	5.72	Német bankjegy	58.90	59.—
10 frkos arany	9.58	9.59	Olasz lira	44.35	44.50
20 márka	11.76	11.80			

Külföldi váltók (látra).

Amsterdam	99.60	99.80	Olasz piac	44.35	44.45
London	120.40	120.55	Páris	47.70	47.80
Német piac	58.95	59.50			

Határidőre kötött értékpapirok.

Aranyjáradék	118.—	118.20	Leszámit. bank	254.75	255.25
Koronajáradék	99.40	99.60	Rimamurányi	385.—	386.50
Magy. hitelbank	283.75	284.25	Osztr. hitelrészvény	371.—	371.25
M. ip. és ker. bank	100.—	100.50	Déli vasut	78.—	78.50
Magy. jelzálogbank	241.—	242.—	Osztr.-m. állam	344.75	345.—

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna 36.——40.— forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 30.——32.— forint. Vörös erdélyi —.——.— Vörös bánsági —.——.— forint. Középszemü 38.—40.—. Nagyszemü 41.—43.—. Disznózsir: budapesti 49.——49.50 forint, vidéki —.——.— frt. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— városi 4 darabos 41.50—42.— forint, 3 darabos 42.50—43.50 forint, füstölt 46.50—47.50 forint. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség —.——.— forint. 120 darabos —.——.— forint, 100 darabos —.——.— forint, 85 darabos —.——.— forint azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség —.——.— forint, 100 darabos —.——.— forint, 85 darabos —.——.— forint. Szilvaiz: szlavóniai 17.75—18.— forint, szerbiai 15.75—16.— forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, szeptember 9. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.)

Jegyzések: Őszi buza 8.51, tavaszi buza 8.85, őszi rozs 6.85, tavaszi rozs 7.20, őszi zab 5.43, tavaszi zab 5.77—5.78, tengeri szeptember—októberre 5.35, tengeri május—juniusra 5.48, repce szeptemberre 12.25—12.35 forinton.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén gyenge volt az irányzat.

A *déli tőzsdén* csendes volt az üzlet.

Zárlatkor azonban Dreyfus fölmentéséről elterjedt hirekre szilárdult.

Bécs, szeptember 9. (*Magyar értékek zárlata.*) 4% aranyjáradék 117.55. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 140 10. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.80. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.30. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 256.50. Rimamurányi vasmürészvény 337.—. Magyar koronajáradék 95.20. 4%-os Magyar földtehermentesitési kötvény 93.65. Magyar hitelbank részvény 384.57. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 162.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 184.—. Magyar kereskedelmi bank 1430.

Bécs, szeptember 9. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·20% papirjáradék 100.05. 4%-os osztrák aranyjáradék 118.—. 1860-iki sorsjegy 137.50. Osztrák hitelsorsjegy 196.75. Angol-osztrák bank 151.50. Bécsi bankegyesület 271.50. Osztrák-magyar bank 904.—. Déli vasut 72.50. Dunagőzhajózási részvény 404.—. Dohányrészvény 138.50. Császári és királyi arany 5.71—. Német bankváltók 58.92. 4·2% ezüst járadék 100.—. Osztrák koronajáradék 100.30. 1864-iki sorsjegy 195.20. Osztrák hitelintézeti részvény 371.20. Unionbank 307.50. Osztrák Länderbank 237.50. Osztrák-magyar államvasut 245.—. Elbavölgyi vasut 253.50. Alpesi bányarészvény 281.—. 20 frankos arany 9.55½. Londoni váltóár 120.60. Bécsi Tramway 4.56. Az irányzat javult.

Bécs, szeptember 9. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése. A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 371.25 Magyar hitelrészvény 385.—. Angol-Osztrák bank 151.— Unionbank 271.50, Länderbank 307.50, bankegyesület 237.25, osztrák-magyar államvasut részvény 344.75, északnyugati vasut részv. 72.50, elbavölgyi vasut 253.—, dunagőzhajós részv. 242.—, alpesi bányarészvény 138.—, májusi járadék 337.50, osztrák koronajáradék 281.—, magyar aranyj. 100.05, magyar koronajáradék 95.25 német birodalmi márka készpénz —.—, ultimóra 59.80, török sorsjegyek 58.95, rimamurányi vasmü —.— déli vasut —.— dohányrészvény —.—. Napoleon d'or —.— Lombard 9.55½.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, szeptember 9. (*Tőzsdei tudósitás.*) Az irányzat szilárdabb volt, mert a transvaali kérdést kedvezőbben itélték meg. Kohó- és bányarészvények tetemesen javultak ruhrvidéki kedvező jelentésekre. A bankértékek piaca is javult. A járadékpiac tartotta magát. Spanyol járadék Párisra emelkedett. A vasuti részvények körülbelül megtartották árfolyamukat. A Prinz Heinrich-vasut és a transvaali vasutak részvényei kissé emelkedtek. Az üzlet tartózkodó volt, a spekuláció szük körben mozog, mert mindenki a Dreyfus-pör végét várta. A második tőzsdeórában a hangulat csendes volt, az árfolyamok kissé ingadoztak. Magánleszámitolási kamatláb 4⅞ százalék.

Berlin, szeptember 9. (*Zárlat.*) 4·20%-os papirjáradék —.—. 4% osztrák aranyjáradék 98.90. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 94.80. Osztrák-magyar államvasut 146.80. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 169.40. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.40. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 202.25. Általános villamossági Edison 254.—. Gelsenkircheni 194.60. Laurakohó 259.—. 4·2% ezüstjáradék 99.40. 4% magyar aranyjáradék 98.75. Osztrák hitelrészvény 235.—. Déli vasut 32.50. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegy 217.—. 4% uj orosz kölcsön —.—. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 92.60. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 159.40. Harpeni 191.80. Az irányzat szilárd.

Hamburg, szeptember 9. (*Zárlat.*) 4.20% ezüstjáradék 99.40. 1860. sorsjegy 143.50. Déli vasut 32.25. 4% osztrák aranyjáradék 99.65. Osztrák hitelrészvény 235.90. Osztrák-magyar államvasut 148.—. Olasz járadék 92.30. 4% magyar aranyjáradék 98.15. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, szeptember 9. (*Zárlat.*) 4·20% papirjáradék 99.90. 4% osztrák aranyjáradék 99.95. Magyar koronajáradék 94.85. Osztrák-magyar bank 150.60. Déli vasut 32.30. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 20.44. Bécsi bankegyesület 135.75. Villamos részvény 154.—. 3½%-os magyar aranykölcsön 82.—. 4·2%-os ezüstjáradék 99.65. 4% magyar aranyjáradék 98.75. Osztrák hitelrészvény 235.10. Osztrák-magyar államvasut 140.30. Északny. vasut —.—. Bécsi váltóár 169.—. Párisi váltóár 80.95. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Az irányzat nyugodt.

Páris, szeptember 9. (*Zárlat.*) 3% francia járadék 100.70. Olasz járadék 92.30. Osztrák-magyar államvasut —.—. Francia törlesztő járadék —.—. 4% magyar aranyjáradék 100.40. Török dohányrészvény 205.—. Osztrák Länderbank —.—. 3½% francia járadék 102.30. Osztrák földhitelintézeti részvény —.— Déli vasut 170.—. 4% osztrák aranyjáradék 101.70. Ottomanbank 568.—. Párisi bankrészvény 1042.— Alpesi bánya részvény —.—. Az irányzat tartott.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 9. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Öreg közép páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban ——— krajcárig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 42——43— krajcárig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban) 43½—44 krajcárig. Fiatal könnyü páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 44½—45 krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 220—280 kilogramm sulyban ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— krajcárig. — Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——.— krajcárig. — Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 42½—43 krajcárig. — Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 43—43½— krajcárig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 43½——44 krajcárig.

Sertéslétszám: 1899. szept. 7. napján volt készlet 40.082 darab, 1899. szeptember hó 8. napján felhajtatott 469 darab, 1899. évi szeptember 8. napján elszállittatott 1214 darab, 1899. szeptember 9. napjára maradt készletben 393.37 darab.

UTMUTATÓ.

Sternberg Ármin és Testvére hangszergyár, cs. és kir. udv. szállitók Budapest, VII., Kerepesi-ut 36. Zoogora-termek Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-körut sark) Zenepalota. Megjelent! MAGYAR-TILINKÓ-ISKOLA, melynek segélyével a tilinkón, tökéletességgel és alaposan meg lehet tanulni játszani, — minden további magyarázat nélkül. Egyszersmind 65 legszebb magyar s más kedvelt darab. Ára 1 frt 50 kr.

Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság BUDAPEST, V., József-tér 8. Befizetett részvénytőke 2 millió forint. Elvállal takarékpénztári betéteket 4%-os kamatozás és a legkulánsabb visszafizetési feltételek mellett.

Első Leánykiházasitási Egylet Budapesten, VI. ker., Teréz-körut 40—42. szám. Alapittatott 1863. évben. Kifizetett nászjutalékok 1892. december hó 31-ig 1.600,000 frt. Legelőnyösebb feltételek kiházasitási biztositásokra 300 frttól 10,00 frtig.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság. Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Tolnay Lajos, vezérigazgató: Benkő Gyula. VI., Andrássy-ut 5.

Pannonia szálloda, Budapest, Kerepesi-ut a Nemzeti Szinház és Népszinház között. *Százharminc szoba és terem. Nagy étkező termek és kávéház. Olvasó- és társalgó-terem. Elektromos felhuzó (Lift). Villamos világitás. Központi fütés. Fürdők.*

Vadászkürt szálloda Kishid-utca 5. sz. Első-rangu szálloda a város központján. Mérsékelt árak. Világitás és kiszolgálás a szobaárakba betudva. Ifj. Kommer Ferenc tulajdonos.

Időjelzés.

— *A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése.* —

Budapest, szeptember 9.

Mialatt a magasabb légnyomás befelé törekszik a kontinensre, az alacsony nyomás ma is északi és keleti Európa felett tartózkodik.

Az idő, főleg az Alpesek és Kárpátok vidékén esős, a hőmérséklet eloszlása nagyjában a tegnapihoz hasonló.

Hazánk északi felében az idő általánosan zivatarok és nagymértékben esős volt, mig déli felében megtartotta száraz jellegét.

Hevesebb zivatarokat jelentenek: Német-Szent-Mihály, Szombathely-, Herény- és Nyiregyházáról, hol a jég, eső és egyébként a zivatarok dacára is alig változott.

Kilátás: Észak-nyugati légáramlással hüvösebb idő várható helyenkint esővel.

TÁJÉKOZTATÓ.

Kapható mindenütt. Vidékre csomagolás önköltségen számittatik. Szt. Lukácsfürdő Kutvállalat részv.-társ. Telefon 43—90.

Vizállás.

		szept. 9. méter	szept. 8. méter			szept. 9. méter	szept. méter
nn	Schärding	1.40	1.35	Tisza	M.-Sziget	0.47	—
Duna	Passau	2.02	2.07	„	Tokaj	0.—	—
„	Linz	0.47	0.43	„	V.-Namény	0.39	—
„	Becs	0.54	0.64	„	Tokaj	0.31	—
„	Pozsony	1.57	1.71	„	Tisza-Füred	0.10	—
„	Komárom	2.16	2.23	„	Szolnok	0.38	—
„	Budapest	1.80	1.76	„	Csongrád	0.53	—
„	Paks	1.18	1.03	„	Szeged	0.08	—
„	Mohács	1.83	1.73	„	Török-Becse	0.13	—
„	Gombos	2.14	2.10	„	Titel	1.12	—
„	Ujvidék	1.30	1.27	Ondova	Bártfa	0.30	—
„	Pancsova	0.37	0.38	Topolya	Hoór	0.40	—
„	Orsova	1.37	1.36	Bodrog	Zemplén	1.15	—
Morva	Magyarfalva	0.50	0.50	Sajó	Szolca	1.44	—
Vág	Zsolna	0.73	0.62	Hernád	H.-Németi	0.—	—
„	Trencsén	0.46	0.42	Berettyó	Margita	0.34	—
„	Szered	0.79	0.70	„	B.-Ujfalu	0.28	—
Rába	Sz.-Gotthárd	0.30	0.30	Körös	Csucsa	0.—	—
„	Sárvár	0.11	0.06	„	N.-Várad	0.08	—
„	Győr	1.92	1.94	„	Belényes	0.38	—
Dráva	Pettau	0.—	0.—	„	Tenke	0.02	—
„	Zákány	0.22	0.24	„	Gurahonc	0.15	—
„	Barcs	0.01	0.—	„	Borosjenő	0.10	—
„	Eszék	1.02	1.10	„	Békés	0.24	—
Mura	M.-Szerdah.	0.30	0.35	„	Gyoma	0.08	—
Száva	Zágráb	0.04	0.05	Maros	Gy.-Fehérvár	0.14	—
„	Szisszek	0.65	0.65	„	Branyicska	0.—	—
„	Mitrovica	1.11	1.17	„	Soborsin	0.—	—
Szamos	Deés	0.23	0.24	„	Arad	1.06	—
„	Szatmár	0.60	0.54	„	Makó	0.18	—
Kraszna	N.-Majtény	0.—	0.—	Temes	K.-Kostély	0.60	—
Laborca	Munkács	0.02	0.10	Béga	Kinzotó	0.08	—
Laborca	Homonna	0.12	0.—	„	Temesvár	0.16	—
Ung	Ungvár	0.—	0.—	„	Becskerek		—

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szünet.

NEMZETI SZINHÁZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
A dolovai nábob leánya.
Szinmü 5 felvonásban. Irta Herczeg Ferenc.
Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHAZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
Délután 2½ órakor bérleten kivül, mérsékelt helyárakkal
Próba-házasság.
Eredeti szinmü 3 felvonásban.
Irta Gerő Károly.
Személyek:

Szikora	Sólymossy,	Rozália	Csatai Zs.
Kanóc	Tollagi	Czira Klára	Vidorné
Birike	Bárdy	Rákóci	Németh
Hajdu István	Horváth	Cili néni	Izsóné
Hajdu Berci	Szirmai	Egy káplár	Ternyei
Zsuzsánna	Siposné	Levélhordó	Marton
Patonay	Kiss	Pincér	Karádi

Este:
Másodszor.
Nap és hold.
Vig operette 3 felvonásban. Irták A. Vanloo és E. Leterrier. Forditották Evva Lajos és Fáy J. Béla. Zenéjét szerzette Charles Lecoq.
Kezdete 7½ orakor.

VIGSZINHÁZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
Mozgó fényképek.
Bohózat 3 felvonásban. Irta Blumenthal Oszkár és Kadelburg Gusztáv. Magyarositotta Heltai Jenő.
Személyek:

Kapor Kálmán	Tapolczai	Kázár Vilma	Kalmár
Mariska, a felesége	Varsányi	Kaján Tóbiás	Gál
Göncs Bálint	Balassa	Menszky Boris	Góth
Rózsa, Göncs felesége	Nikó	Ladányi Gombos	Szerémy
		Julis	Szőke Munkácsi

Kezdete 7½ órakor.

DALOS SZINHÁZ.
Vasárnap, 1899. szeptember hó 10-én.
Először:
Eszter.
Bibliai melodráma 3 képben.
Irta Zöldi Márton, a zenésitett bibliai dalokat irta Mérei Andor, a zenét szerezte és összeállitotta Singer Nándor.
Kezdete 6 és fél órakor.

Ős-Budavára.
Ma vasárnap, 1899. szeptember hó 10-én.
Nagy népünnepély
verseny zsákfutás, póznamászás, kalács evés és hasonló mulatságok.
8 előadás a nyilt szinpadokon 8
még pedig délutáni ½5 órától éjfélig.
20 és 30 krajcáros nap.
Confetti és szerpentin.
Belépődij d. u. 6 óráig 20 kr., azután 30 kr.
Mérsékelt áru belépőjegyek a dohánytőzsdében kaphatók.
Ingyen! Páholy és zártszékek a délutáni ½5 órai előadásokhoz. Ingyen!

Somossy Mulató
Albrecht Ferenc, bérlő.
A mulató 16 fokra szellőztetve van.
Kezdete ½9 órakor, vége 12 órakor.
Ma fellépte a hires amerikai ének és táncosnőnek
La belle Miss Deyo
az ő uj szenzációs jelenetében
„A lepkeébredés.“
Mr. Fred Hermann
Jongleur akrobata a legjobb a maga nemében. Az eredeti Barrison nővérek (Inga és Gertrud) angol énekes táncosnők a Koldusnők duettben, továbbá „Eine Künstlerche“ bohózat énekkel. Kutschera Alajostól.
ugymint a kitünő szeptemberi müsor.
A mulató összes villanyos világitása saját gépei által eszközöltetik. A gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok készitették.
Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagy dohánytőzsdéjében Károly-körut 26.

Kávéházi megnyitás!
Van szerencsénk a nagyérdemü közönséget értesiteni, hogy a mai napon az
Európa kávéházat V. kerület, Ferenc József-tér 5.
megvettük és minden kényelemmel berendezve ma megnyitottuk. Naponta a most Párisból haza érkezett
Farkas Pista és fiai
hires zenekara hangversenyez. Mély tisztelettel
Barna Ferenc üzletvezető. Landauer és Szomory kávéházi tulajdonosok.
!! Egész éjjel nyitva !!

Abbazia.
Habsburg-penzió.
I. rangu ház.
Teljes komfort. — Abbazia kellő közepén. — Finom konyha. — Villamos világitás.

A Köbányai Király Sörfőző
részvénytársaság
tekintetes igazgatóságának
BUDAPEST-KŐBÁNYÁN.
Tisztelettel felkérem a tek. igazgatóságot, hogy a „Góliát malátasörből“ ujabb 30 kis üveget sziveskedjék küldeni. Szeszes italokkal ugyan nem élek, — sör, bor asztalomra nem kerül, — de ebből a gyártmányból, szinte orvosságképpen, szivesen fogyasztunk naponkint két kis üveggel. Budapesten, 1899. szeptember hó 3-án.
Tisztelettel
Dr. Romy Béla,
miniszteri osztálytanácsos.

Katona-ügyekben
legjobban, leggyorsabban és legolcsóbban eljárás elintéz
reklamációkat,
megszerez **utlevelet, idő előtti nősülésre engedélyeket,** eljár a **tisztorok** és **önkéntesek összes személyes ügyeiben** stb. a **Dominke János** v. csász. és kir. százados tulajdonát képező
KATONAÜGYI IRODA
Budapest, VII., Kerepesi-ut 6. sz.

Homlokzat-festék-gyár
Első cs. és kir. osztrák-magy. kizárólag szab.
KRONSTEINER KÁROLY
Bécs, III., Hauptstrasse 120.
(Saját házában.)
Kitüntetve aranyérmekkel.
Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari, bánya és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. — E homlokzatfestékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban, poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak és ami a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel.
Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Altenburger János
m. kir. operaházi tag
budapesti zeneconservatoriumában
Erzsébet-körut 4. szám.
A beiratások augusztus hó 26-tól naponta 10—12 és délután 3—6 óráig eszközölhetők, zongora, hegedü, cimbalom, citera és az összes vonós és fuvó hangszerekre.
Beiratási dij 2 frt. Tandij 5 frt.

Őszül a haja ??? Ha igen, akkor használja a
Hair Regenerátor
kitünő szert, mely **nem festi** a hajat, hanem **a haj eredeti szinét** adja vissza. **Üvegje 1 forint.**
Egyedül:
Zoltán Béla udvari szállító gyógyszertárában:
Budapest, V. ker., Nagykorona-utca 23. sz.

Iskolai hegedük
3, 4, 5, 6 frt s feljebb, teljesen felszerelve (tokkal, vonóval és gyantával együtt) 7, 8, 9, 10 frt s feljebb
Iskola-harmoniumok.
Sternberg Ármin és Testv.
cs. és kir. udvari hangszer-gyár,
BUDAPEST,
Kerepesi-ut 36. szám.
Külön zongoratermek Kossuth Lajos-utca 22., (Károly-körut sarkán) Zenepalota.
Illustrált árjegyzék dijtalan.

GŐZEKÉKET,
GŐZHENGEREKET
és
GŐZUTIMOZDONYOKAT
minden czélszerű nagyságban és a legjutányosabb árak mellett épitenek
JOHN FOWLER & Co.
Budapest-Kelenföldön
a vasutállomással szemben.

Magyar ember magyar irótollal irjon!
Aki jó magyar irótollal és tollszárral akar irni, az használjon Schuler József-féle magyar acélirótollat.

Felülmulhatatlan, angol gyártmányokkal minden tekintetben versenyképes.
Különösen ajánlhatók a következők:
Dániel Ernőné 532, 403, 450, 155, 554. Dániel Ernő 1893.
Minden papirkereskedésben kapható.

TILLER ÉS TÁRSA
egyenruha szállitók
Budapest, IV., váci-utca 30.

Káros hamisitások miatt nagyon ügyeljünk a SCHAFFER RÓZA névre.
Csakis ezen védjegygyel valódi.
Szépség gazdagság!!

Törvényesen védve.
Szépség hatalom!!
Ezt a legdrágább kincset megszerezhetni eddig csakis a
Mme Rosa Schaffer
szerb kir. udvari és kamarai szállitónő, Bécs, I., Graben 14. által föltalált és használt szépitőszerek által sikerült.
Poudre ravissante cs. kir. kiz. szab. Minden hölgynek, ki egyszer próbálta, nélkülözhetetlen: a bőrt vakitó fehérre varázsolja és pompás zománca alatt a bőrkiütések, anyajegyek és himlőhelyek is eltünnek. — A ráncokat és redőket kisimitja, a káros szépitőszerek által kitágitott likacsokat összehuzza és az arcnak üde, rózsás fiatal szint kölcsönöz. Ez az egyetlen puder, melynek használata után mosakodni lehet a nélkül, hogy szenzációs hatása a bőrről eltünnék. Egy doboz ára 2 frt 50 kr. és 1 frt 50 kr.
Créme ravissante évtizedekkel fiatalit, a bőrt ruganyosan és simán tartja, esténkint minden hölgynek használnia kellene. Egy tégely 1 frt 50 kr.
Eau ravissante megőrzi a bőr üdeségét, erősiti és a legkitünőbb, biztos hatásu toilett-viz. Egy üveg ára 2 frt 50 kr.
A Ravissante créme, puder és viz az 1897. évi párisi és londoni nemzetközi kiállitáson nagy aranyéremmel lett kitüntetve. Minden hölgynek, aki redőtlen, márványfehér homlokot akar, legjobban ajánlható a cs. kir. szab. **homlokkötő** darabonkint 1 frt 50 krért és a **„Savon-Ravissante“** kiváló szépségszappan hölgyek és urak részére, darabonkint 80 krért.
Központi raktár: ROSA SCHAFFER, Bécs, I., Graben 14. szám.

Beniczkyné Bajza Lenke
válogatott regényei
Beniczkyné. Saját kezébe ... —.50
Beniczkyné. Ő az. Regény ... 1.—
Beniczkyné. A hegység tündére ... 1.—
Beniczkyné. Rang és pénz ... 1.—
Beniczkyné. A vér ... —.50
Beniczkyné. Közvélemény ... 1.—
Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában.

Dr. Brehmer gyógyintézete
tüdőbetegeknek
„Görbersdorfban Szilézia.“
Nyári és téli gyógymódban egyaránt világhirü sikerek
Főorvos dr. Schloessig Károly,
ezelőtt Strümpell tanár erlangeni klinikájának segéde.
Prospektusokat ingyen küld
a kezelőség.

Özv. Jonescu Lázárné
operaénekesnő
Marchesi tanitványa
énekoktatást ad
Erzsébet-körut 14. szám.

Szinházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZINHÁZ.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
Tilos a bemenet.
Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta: Mérei (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzette: Huszka Jenő. (Rendező: Szilágyi Vilmos. Karnagy: Fekete József.)
Személyek:

Bogár	Rózsahegyi Viki		Ledovszky
Gál	Dezséri	Mártha	Szilassi
Adél	Bilkei	Boross	Ráthonyi
Eszter	Láng	Vizsga	Kardos

Kezdete 7½ órakor.

FŐVÁROSI NYARI SZINHÁZ.
a Krisztinavárosban.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
Délután 3 órakor félhelyárakkal:
Doktor Szeleburdi.
Énekes bohózat 3 felvonásban.
Este:
Gyászünnepély
a királyné halálának évfordulóján.
Ezt követi:
IV. László.
Trag. 5 felv. Oobsa Lajostól.
Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
Délután ½4 órakor félhelyárakkal:
Angyal Bandi
a puszták királya.
Eredeti énekes népszinmű 3 felv.
Este:
Gyászünnepély ERZSÉBET királyné halálának évfordulója alkalmából.
Erzsébet királyné.
Alkalmi költemény. Irta Balla Miklós.
Ezt követi:
Másodszor.
Henschel fuvaros.
Dráma 5 felvonásban.
Kezdete 7½ órakor.

KISFALUDY SZINHÁZ.
Ó-Budán.
Vasárnap, 1899. évi szeptember hó 10-én.
Délután 3 órakor rendes helyárakkal.
Sulamit, Jeruzsálem leánya.
Keleti opera 4 felvonásban, 7 képben. Irta: Goldfaden Dávid. Zenéjét szerzette: Dávidsohn Emánuel
Személyek:

Monaoch,	Radó S.	Abigail	Kápolnai
Sulamit	Kövessyné	Zigitang	Tukoray
Absolon	Érczkövy	Ezriel	Tarján

Este:
Ugyanez.
Kezdete 7½ órakor.

FOLIES CAPRICE
VI., Révay-utca 18. sz.
Die Champagnernymphe.
Leitner H.-tól.
9 órakor. Ezt megelőzi: 9 órakor.
Csendélet az államfogházban.
Részlet az évszázad legnagyobb komédiájából.
Mlle. Medora
Chanteuse franco-espagnole.

CIRCUS HENRY
Igazgató és tulajdonos Koschke Henrik
a városligeti állatkertben.
Ma vasárnap, szeptember 10-én,
2 nagy fényes előadás 2
délután 4 órakor és este 7 és fél órakor.
A délutáni 4 órai előadásnál 10 éven aluli gyermekek és katonák, őrmestertől lefelé, az összes ülőhelyeken a felét fizetik. Karzat 20 kr. Este ½8 órakor rendes helyárak. Mindkét előadásban
The 4 Noisets 4
a jelenkor legkitünőbb kerékpárosai, — valamint Henry igazg. kitünően idomított lovaival és a csodaelefánttal JONNY-val, és az összes müerők fellépte.
Holnap, hétfőn este fél 8 órakor
JOUR-FIXE.
Először: MAZEPPA,
nagy látványos némajáték 2 szakaszban.

MEIDINGER kályhagyár

Ehrlich J. és H.
Budapest—Bécs.
BUDAPEST, IX., Lónyai-utca 15.
Eredeti Meidinger rendszerü töltő, szabályozó és szellőző, valamint uj szerkezetü, kizáról. fafütési kályhák.
„Ideal" kiz. szab. szabályozó, töltő és főzőkályhák.
Szabad. Siemang-Ehrlich-féle kaszárnyakályhák. Uj szerkezetü Meidinger Calorifères-ek cserépburkolattal.
Központi légfütések és szellőzők.

Zongorák és pianinók

A világ első gyáraiból, valamint saját készitmények, melyek zenemüvészek által a zene gyöngyeinek neveztettek el, ez időben legszolidabban vásárolhatók.
Keresztély mintazongoratermében,
Budapest, Váci-körut 21. sz.
Ócska zongorák becseréltetnek és hangolások, valamint javitások lelkiismeretesen eszközöltetnek.
Váci-körut 21. sz. (Ipar-udvar).

Gazdag köszénbánya eladó.
Krassó-Szörénymegyében, vasuti állomáshoz közel. Nagybirtokosoknak különösen ajánlható gazdag köszénbánya rendkivüli kedvező feltételek mellett olcsón eladó. A bánya vizsgálata bármikor a helyszinén eszközölhető. Bővebb felvilágositást ad
Szelthoffer Mihály
bányaparancsnok
PRIGOR-BERVOVÁN, Krassóm.

Teljes gazdasági- és iparvasutak berendezése, kéz-, ló-, gőz- vagy villamos üzemre.
Sikló-, függő- vagy sodrony-kötélpályák szab. rendszer szerint.
Szab. gőzcsapágyak 50% vonóerő- és kenőanyag megtakaritással.
ROESSEMANN és KÜHNEMANN
KOPPEL ARTHUR-FÉLE VASUTAK.
BUDAPEST, VI., Külső Váci-ut 79.
Mozdonyok, mozdonyjavitások.
Billenő-, tégla-, bánya- és személykocsik.
Váltók, kerékpárok, forditókorongok, sinek, vágányok, sinkapcsoló szerek.
Teljes vasuti berendezések bérbeadása.

Egész könyvtárnyi hasznos ismeret és tudnivaló van
KASSAY ADOLF
legujabb és legteljesebb
„Önügyvéd és Házi Titkár"
cimü könyvében.
Ára füzve 1 frt, kötve 1 frt 20 kr.
Terjedelme több, mint 300 oldal.
Utmutatással szolgál a mindennapi élet ügyes-bajos dolgaiban: okiratok, szerződések, kötelezvények, nyugták, végrendeletek, tudósitványok, váltók, folyamodványok, kérvények mintáit foglalja magában. A közélet és társasélet mindennemü ténykedésében szükséges irásos munkákra: levelekre, meghivásokra, ajánlatokra, kereskedői körlevelekre jól szerkesztett példákat nyujt.
Közli ezenkivül a sommás eljárásról, a fizetési meghagyásról, a polgári házasságról, az öröklési eljárásról, bélyeg- és illetékekről, találmányi szabadalmakról, kamatláb-meghatározásokról, a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről alkotott ujabb törvényeket.
Szóval a tudásnak és ismeretelnek igazi kincsesháza.
Kapható (a pénz előleges beküldése után bérmentve)
a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában, József-körut 18.

Fölülmulhatatlan.
80 kr. minden órajavitás 80 kr.
3 évi jótállás mellett.
Reisz F. műórás
IX. ker., Soroksári-utca 14. szám.
Dus választék órák és ékszerekben.
Vidéki javitások pontosan eszközöltetnek.

Butor
ugy készpénzért, mint részletfizetésre legjutányosabb
Fuchs Bódog-nál
Budapest, VIII., József-körut 26.

Katona puskamüvesek által kipróbált.
REVOLVEREKET és FEGYVEREKET

ajánlunk.
Lefaucheux

7 m/m	9 m/m	12 m/m
2.—	3.—	4.—

Angol bulldog

7 m/m	9 m/m	12 m/m
3.—	4.—	5.—

Revolver bőrtáska 1.— 1·50, 2.—
Vidéki szétküldés naponta utánvét mellett. Képes árjegyzékei revolverek fegyverek, lőszerek és vadász felszerelésekről kivánságra ingyen és bérmentve küldünk.
Tiller Mór és Társa
csász. és kir. udvari egyenruha szállitók
Budapest, Károly-lakta[illegible]

Most jelent meg!
Második bővitett kiadásban, csinos kiállitásban és tetszetős alakban
„MIRJAM"
Irta:
Dr. KISS ARNOLD
veszprémi főrabbi.
Remek nyelvezettel nők számára irott magyar nyelvü zsidó
Imádságos Könyv.
ARA: Vászonkötésben 2 frt 50 kr. Bőrkötés 3 frt 50 kr. Csontutánzatu diszes kötés 5 frt. Legfinomabb bőrkötés 6 frt.
Kapható
a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában,
József-körut 18. szám.

Jó könyvek
mélyen leszállitott áron:

	Frt
Babos közhasznu magyarázó szótár kötve (2 frt)	1.50
Benedek Elek. A szív könyve (1.80)	1.20
Betyárlegendák, az alföldi rablóvilág története I.	—
Karczag Vilmos. Lemondás, regény (1.20) 60 kr., kötve (2 frt)	1.—
Kossutány Géza, nevezetesebb bünesetek I., II., III., IV. egybekötve (4.80)	2.—
Mihályi Imre, Francia zászló alatt. Elmények és kalandok az Aquatoron (2 frt) 1.—, ugyanez kötve (3 frt)	1.50
Mokány Berci viselt dolgai (2 frt) 1.—, ugy anez kötve (2.50)	1.40
Morger Henry, Bohémvilág (1 frt) 50 kr., kötve (150)	—.80
Sztanoj Miklós, Karam, boljáték (2 frt) 1.—, kötve (3 frt)	1.50
Tóvölgyi Titusz, Van-e más világ? (A szellemek országából) (1.50) 1.—, ugyanez kötve (2 frt)	1.40
Zola Emil, Pascal orvos, regény (1.60) 80 kr., kötve (2 frt))	1.20

(A bekeritett árak a volt bolti árakat jelzik!)
Megrendelhetők a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában

A Kőbányai Királysörfőző
Dr. Korányi és Dr. Kétly egyetemi tanár urak által gyógycélokra ajánlott
GOLIÁT MALÁTASÖRE
idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél stb. kiváló sikerrel használtatik és egyuttal
Legkellemesebb üditő ital.
Ára vidékre kőbányai vasuti állomáshoz szállit va: nagy palack 19 kr, kis palack 13 kr, fogyasztási adóval együtt. Vidékre legkisebb szállitmány 30 palack.
Betét: nagy ládáért: 1 frt 60 kr, kis ládáért: 1 frt 20 kr, palackért 6 kr, mely azoknak bérmentes visszaadásakor visszaszolgáltatik.
Megrendelhető: a gyári irodában Kőbányán, a városi irodában VII., Kertész-utca 40. és a vidéki raktárosoknál.
Budapesten kapható minden nagyobb füszerkereskedésben és poharankint a Quisisana automata buffet-kben is.

A Magyar Minta-Tejtelep
Részv.-Társaság
Budapesten, VIII., József-körut 41.
légmentesen
elzárt palackokban házhoz szállit:
Tisztitott és pasteurizált teljes tejet,
Gyermektejet sterilizálva,
Gyomor- és tüdőbetegeknek való tejet,
Cukor nélküli tejet,
Kefirt,
Soxleth-készülékhez való tejet,
Édes savót,
Pasteurizált habtejszint,
Pasteurizált kávétejszint.
A megrendelők pontos elmelt: utca-, ház-, emelet- s ajtószámát kérjük.
Telefon: Dr. Hainiss, Dr. Pécsi.
TELEFON: Dr. Hainiss, Dr. Pécsi.

Villámos fényfürdők. Elektromasszázs. | Az összes gyógymódokra tökéletesen be van rendezve. | *Vízkúrák (Priesnitz, Kneipp és Winternitz szerint)*
Dr. Palócz r. kórh. orvos, k. egészségt. tanár **intézete**
Budapest, **Kerepesi-ut 10.** (félemelet).
Rendelés 10—12-ig, 3—5-ig. Gyógykezelés egész napon át. Díjazás mérsékelt. Prospektus ingyen. Tagas és kényelmes gyógytermek. Külön férfi- és női-osztályok. **Kitünő eredmények még krónikus (idült) betegségeknél is.**
Gyógygimnasztika. Masszázs. Test-egyenesités. | Ugyanitt kapható: „Népszerü orvosi tanácsadó". Irta Dr. Palócz. Ára 3 korona. | *Belégzés (inhalácio). Villamozások minden neme.*

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.
131092/360016 CV. szám.

Hirdetmény,
A kézbesithetlen és fölös szállitmányok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében nyilvános árverés utján d. e. 9 órakor az alább felsorolt állomások teherárukraktáraiban a következő napokon kerülnek eladásra, melyhez a t. közönség ezennel meghivatik.

Kolozsvár	állomáson	1899. szeptember	25
Brassó	„	„	16
Pozsony	„	„	16
Arad	„	„	18
Ujvidék	„	„	18
Miskolc göm.	„	„	18
Pápa	„	„	18
Nagyvárad	„	„	21
Szeged	„	„	21
Budapest Dunapart	„	„	21
Veszprém	„	„	21
Debrecen	„	„	22
Csaba	„	„	22
Szabadka	„	„	22
Fiume	„	„	22
Szatmár	„	„	25
Zágráb	„	„	25
Temesvár József.	„	„	26
Budapest nyug. p. u.	„	„	26
Márnaros-Sziget	„	„	26
N.-Szeben	„	„	28
Győr	„	„	28
Kassa	„	„	28
Kaposvár	„	„	28
Eszék	„	„	29
Nyitra	„	„	29
Budapest Józsefváros	„	„	29
Pécs	„	„	29

Budapest, 1899. szeptember 1.
Az igazgatóság

Magy. kir. államv. igazg. 129886/35291. C. V. szám

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon és következő napokon tartandó nyilvános árverés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

Miskolc állomáson f. évi szeptember 11-én d. e. 9 órakor.

Kolozsvár állomáson f. é. szeptember 15-én d. e. 9 órakor.

Budapest ny. p. u. állomáson f. évi szeptember 29-én d. u. 3 órakor.

Budapest, 1899. évi szept. havában.

Az igazgatóság.

M. kir. államvasutak Igazgatósága.

123025. C. II. 99.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-franciö köteiék.

(Dijkedvezmények az 1900-iki párisi világkiállítás alkalmából:)

F. évi szeptember hó 15-ével „Ausztria és Magyarországból, továbbá azon tul fekvő államokból, valamint Bosznia és Hercegovinából az 1900-ki világkiállításra Párisba, vagy viszont szállitandó tárgyakra nézve engedélyezett szállitási dijkedvezményeket tartalmazó összeállitás" cimü füzet jelenik meg.

Ezen füzet a fel- és leadó vasutak igazgatóságainál példányonkint 10 kr. = 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utánny. nem díjaztatik.)

A m. kir. szab. Osztálysorsjáték

szeptember 13-án kezdődő és október 11-ig tartó

Legnagyobb nyeremény esetleg **Egy millió** **főhuzásához** Legnagyobb nyeremény esetleg **Egy millió**

ajánlok

1/8 **10 frt** 1/4 **20 frt** 1/2 **40 frt** 1/1 **80 frt** eredeti sorsjegyet àrban.

Nyeremények eddig **4 milliónál** nagyobb összeg, közöttük a **legnagyobb főnyeremények** leltek nálam kifizetve.

BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 17.

GAEDICKE A. főelàrusitó.

Vidéki megrendelések azonnal és discrét módon utánvétel mellett is eszközöltetnek.

Nyeremények eddig **4 milliónál** nagyobb összeg, közöttük a **legnagyobb főnyeremények** leltek nálam kifizetve.

Minta szeleneck a gyermekliszből kivánatra ingyen és bérmentve.

Központi raktár Ausztria-Magyarország részére:

BERLYAK F., Bécs, I., Naglergasse 1. szám

Kapható az összes gyógyszertárakban.

Egy szelence Nestlé-féle gyermekliszt 90 kr., Egy szelence Nestlé-féle sürített tej cukor nélkül 60 kr. Viking cimegyü (Ujdonság)

Fontos sérvbajosoknak.

SZENZÁCIÓS TALÁLMÁNY.

Egy magyar találmány sem lett oly általánosan jónak elismerve, mint a Pollitzer által feltalált cs. és kir. szab. *gummisérvkötő*. Ezen sérvkötő előnyei a többi sérvkötők felett a következők: 1. nem gyakorol kellemetlen nyomást. 2. Ugy éjjel, mint nappal hordható. 3. A pelloták oly módon bimulnak a sérvhez, hogy a sérvkapu teljesen elfödik és igy a sérv kicsuszása lehetetlen. 4. A biztonsági öv feltalálásával pedig a sérvkötő lecsuszása meg van gátolva. Célszerűségét nem egy bel- és külföldi orvosi tekintély ismerte el. Használhatóságát bizonyitja továbbá azon számos köszönet és hálanyilatkozat, mely a világ minden tájékáról (Német, Orosz, Francia, Olasz, Török-ország, Amerika, India stb.) hozzánk beérkezett, s melyek a t. vevőinknek mindenkor rendelkezésükre állanak.

Célszerüsége mellett az árak mérsékeltek.

Egyoldalu ára 7 és 10 frt. Kétoldalué 10 és 16 frt.

Gyermekeknek a felével olcsóbb.

Rendelésnél a test bősége köretik centiméterekben, továbbá, hogy a sérv jobb, bal, vagy mindkétoldalu-e.

Nagy raktár továbbá valódi angol és francia acélrugó sérvkötőkben, haskötő, köldökkötő, irrigateur, mindennemü méhfecskendő, görcsérharisnya, hátegyenestartó, lépárna, ágybetét, havibajfelfogók és minden e szakmába vágó cikkekben.

Egyedüli képviselőség valódi angol és francia

***GUMMI*-különlegességekben.**

Postai megbizásokat, rendeléseket pontosan és titoktartás mellett leggondosabban utánvéttel eszközöl

POLLITZER MÓR és FIA

cs. és kir. szabad. orthopediai kötszerészek

Budapest, Deák Ferenc-utca 10. — Alapittatott 1858.

ÁRJEGYZÉK kivánatra zárt borítékban bérmentve küldetik.

A cimre ügyelni tessék.

Csakis a valódi keletindiai Santal-olaj

(Misore Santal) gyakorol nagy hatást uj és idült hólyag-, vese- és főleg cső-bántalmaknál.

A Santal Egger-

capsulák csakis a legtisztább és legértékesebb Misore Santal-olajat tartalmazzák és ennélfogva hatásuk meglepő.

Aki rövid idő alatt akar megszabadulni győtrő bajától, használjon Santal Eggert. Egy eredeti üveg ára 1 frt 50 kr., vidékre a pénz előleges beküldése mellett, postán, bérmentve 1 frt 70 kr.

Főraktár. **Gyógyszertár a „Nádor"-hoz**

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Gyengeségi állapotok

(impotentia) ellen páratlan sikerü gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk

Dr. MITZGER TIVADAR

HIRNEVES

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTÉZETÉT

BUDAPEST,

VI. Teréz-körut 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Rendelés délelőtt 8—1-ig, délután 2—8-ig.

Mai napság a legérdekesebb tudomány a SPIRITIZMUS,

mely egyben legalkalmasabb családi körök folytonos szórakoztatására, mert a folyton meg-megujuló e téren történő felfedezések mindig fogva tartják az érdeklődők figyelmét.

Magyarországon a következő müvek jelentek meg és részben leszállitott áron kaphatók:

TÓVÖLGYI TITUSZ: A lélek mint egyén, 1 frt 50 kr. helyett 1 frt.

" " Van-e másvilág? (A szellemek országából), 1 forint 50 kr. helyett 1 frt.

HAVAS ANDOR: Levelek a tulvilágról. **Ujdonság!!** 50 kr. (Ezen álnév alatt egy hirneves iró rejlik).

NÉREI ÖDÖN: Tájékoztató a spiritizmus történetéből, elméletéből és kisérletezéséről. Ára 30 kr.

ARNOLD JÁNOS: Hogyan kell a spiritualizmussal foglalkozó **családi köröket** megalakitani? Ára 1 frt 20 kr.

Hogyan lett **Dr. Cyriák Bernát** a tudós orvostanár, a legnagyobb szkeptikus spiritualiszta? Közli B. Mikos János. Ara **60 kr.**

Megrendelhetők a pénz előleges utalványozása vagy utánvét mellett

Szilágyi Béla könyvkereskedésében és antiquariumában Budapesten, IV., Károly-körut 26. szám.

Könyvjegyzékek és a „Könyvkedvelők Kalauza", melyből az uj kiadás **sajtó alatt van,** kivánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg.

A társaságban forgó ember nem nélkülözheti

Mélyacsai

Pohárköszöntések (toasztok) könyve

cimü munkáját.

Mindennemü alkalmakra: keresztelésre, menyegzőkre, név- és születésnapokra, összejövetelekre, szóval a társas érintkezésben szükséges minden ünnepélyes vagy rendkivüli alkalomra van benne találó beszéd-forma.

Szinnyomatu boritékba füzve 60 kr., kötve 80 kr. Ugyszintén:

Bácsi József

A kis magyar mint köszöntő

minden rendü fiatalság számára szükséges prózai és verses magyar, német és francia köszöntőket foglal magában, számszerint 300-at. Ára köt. 80 kr.

Megrendelhető (a pénz előleges beküldése esetén bérmentve) a

„BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatalában.

Budapest, VIII., József-körut 18. szám.

Mindazoknak, kik gyors, alapos és biztos gyógyulást óhajtanak, ezen kitünő szakorvost a legmelegebben ajánlhatjuk.

Univ. Med. Dr. Czinczár J.

Bőrgyógyász, bőrápolás, nemi- és hugyszervi bántalmak képesitett szakorvosa.

gyógyit gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon ugy nőknél, mint férfiaknál mindennemü a **nemi betegségek és gyengeségi állapotok** elnevezése alatt összefoglalt bármily régi keletü bántalmakat, továbbá bárminő bőrbetegséget és szépséghibát a külföld által elismert legujabb kitünő módszereivel.

Lakik: **Budapest, VII., Kerepesi-ut 14., I. em.**

Rendel: **délelőtt 10—1-ig, délután 3—7-ig.**

Külön várótermek hölgyek és urak részére.

Levelekre azonnali válasz.

Keleti szőnyegek

I. M. SMYRNA- és PERZSIAI,

a legnagyobb választékban, minden nagyságban.

Függönyök és belföldi szőnyegek

valamint minden e szakmába vágó cikkek gyári raktára.

Kitünő minőség mellett a legjutányosabb árak.

ZACCHIRI N. ÉS G.

IV., Mária Valéria-u. 5. sz.

---

17 frtért egy nagy fuvar, négy teljes méter száraz

kemény tüzifa,

4 méter puhafa 15 frt.

Felaprítva, szállitva és pincébe hordva. Legjobb minőségü **porosz kőszén** zsákokban és fuvarban.

Megrendelések

Freud Lajos (ezelőtt FREUD és DUMA) tüzifa kereskedőhöz

V., Felső rakpart 7. sz. intézendők.

Korunk főnyavalyája az idegesség

és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

vasas china-bor

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco 6 frt.

Ezen bor a saját magam által termelt mélnesi sherryvel van készitve és minden hasonnevü készitmények között a legtöbb chinaaljat és vasat tartalmazza.

Rozsnyai Mátyás gyógysz. müvegyészeti laboratoriuma **Aradon.**

Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerész urnál. **Egger**-féle Nádor-gyógysz., valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Régóta bevált diétét, kozmet szer (bedörzsölés) az emberi test inainak és izmainak erősitésére és növelésére.

Kwizda Fluid-ja

Kigyó jegy. (Turista fluid).

Turisták, kerékpárosok és lovasok sikerrel használják erősödésre és üdítésre nagyobb turák után.

1/1 palack ára 1 frt, 1/2 palack 60 kr.

Valódi minőségben kapható az összes gyógyszertárakban.

Főraktár: Korneuburgi kerületi gyógyszertár

Bécs mellett. G

SPECIALISTA

sérvkötőkben!

Keleti-féle cs. és kir. szab. sérvkötője a legujabb szerkezettel elismerve a legtökéletesebbnek ezen genreben. Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást s megfelel a legmagasabb követelményeknek!

Árak: Egyoldalu 6 frt. Kétoldalu 12 frt.

Meg nem felelő kicseréltetik.

Képes árjegyzéket diskréczióval küld a gyár.

Keleti J.,

BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utcza 17.

OLCSÓ KERITÉSEK! OLCSÓ KERITÉSEK!

Haidekker Sándor

sodronyszövet-, fonat- és kerités-gyára

BUDAPESTEN, VIII. ker., Üllői-ut 48. sz.

Gyárt és szállit: ***gép- és kézi-sodronyfonatokat, tüskés sodronyt, pánthuzalt: erdők, vadaskertek, baromfi-udvarok, gazdasági telkek, kertek, gyümölcsösök, szőllők*** stb. bekeritésére ***olcsó árak*** mellett. ***Nyaraló-, park- és erkélyrácsokat,*** valamint csinos és erős kivitelü ***kapukat*** és ***ajtókat*** vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból; ugyszintén diszes ***virágágy- és gyepkeritéseket*** és ***favédő-kosarakat.*** Továbbá: ***föld-*** és ***kavicsrostákat; szőllőbogyozó rostákat, magtárablakrostélyokat; ökörszájkosarakat, szikrafogókat; gabonaválasztó-hengereket,*** valamint régi választóhengereknek ***uj sodronyköpenynyel*** való ellátását. ***Rostaszöveteket*** és ***fonatokat szelelőrostákba.***

ÁRJEGYZÉKEK és KÖLTSÉGVETÉSEK INGYEN.
Jutányos és pontos kiszolgálás.

Állami felügyelet alatt álló katonaiskola.

KI AKAR egyéves önkéntes LENNI?

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az **egyéves önkéntesi jogot.** Aki már sor alatt állott, elkésett; születési év közlendő.

Programmot ingyen és bérmentve küld

LICHTBLAU ALBERT
a katonai iskola igazgatója Debreczenben.

Felügyelők: eddei DRAUGENTZ JÁNOS m. kir. honvédezredes és MAYER ADOLF cs. és kir. őrnagy.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonaorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

Dr. KAJDACSY,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Váci-körut 4. sz. I. em.

A legelhanyagoltabb hugycsőfolyásokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legujabban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerü

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjukori bünök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményekép létrejött hátgerincbajokat gyógyit a legujabb gyógymód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; esto 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön várótermek.

Levelekre dijtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

RIES és BERKOVITS

Budapest, Kerepesi-ut 66.

Cs. és kir. szab. nickelón-szyfonkupak- és gépgyár.

Szab. szénsav- és kénsav-szikvizgépek.

Vizszürők és sörnyomókészülékek.

UJDONSÁG! UJDONSÁG!

Hygienikus, minden visszaélést kizáró

„UNICUM“ szyfonfejek

Törvényileg védve.

IDEAL

elsőrendü cseh szikvizüvegek.

RIES és BERKOVITS SZABADALMA.

Előnyök:

Sarokelcsorbulás és piszoklerakodás kizárva. Továbbá legnagyobb explosió-ellentállóképességgel birnak.

Legizlésesebb façon.

Csak akkor eredeti és valódi, hogy ha az üveg alja a fent védjegygyel van ellátva.

ÁLLAMI FELÜGYELET ALATT!

GERŐ Ferenc előkészitő-iskolája az

egyéves önkéntességi képesitő vizsgára.

Iroda: Budapest, VI., Nagy János-utca 3. sz.

Ezen iskola előkészit ifjakat, kik tanulmányaikat bármily körülmény miatt abbanhagyták, kiváló főgimnáziumi tanárok közreműködésével az *önkéntességi vizsgára.* Az uj kurzus szeptember 2-án kezdődik és 6 hóra terjed. — *Prospektus ingyen és bérmentve.*

Beiratás naponkint délután 4—7 óra között.

Gyümölcs- és szőllőbor készitési gépek.

Gyümölcs- és szőllősajtók, Szőllő- és gyümölcszuzók

és bogyómorzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőllő- és gyümölcsőrlők, aszaló készülékek gyümölcs- és főzelék aszalásra, *gyümölcsvágó- és hámozógépek,* legujabb szerkezetü szabad. önműködő *„SYPHONIA“ gyümölcs- és szőllőcsszó-permetezők,* gyártatnak és szállittatnak jó állás mellett a legjobb kivitelben

Mayfarth Ph. és Társa

cs. kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyárnak, vasöntöde és gőzhámor. Bécs, II/1., Taborstrasse 71. Kitüntetve 400 arany-, ezüst- és bronzéremmel. — *Árjegyzékek ingyen és bérmentve.* — Képviselők és viszontárusitók felvétetnek.

Sneidig egyenruhákat

készit

BLUM SÁNDOR

Budapest,

Váci-utca 12. szám.

Nagy butor-eladás.

2 szekrény, 2 ajtós, diófa fényezett	34 frt	1 ebédlőszék, ó-német stil	4 frt
2 ágy, diófa, fényezett	22 „	1 iróasztal, 3 fiókos	16 „
1 éjjeli szekrény, diófa, fényezett	8 „	1 hálószoba, matt diófa	125 „
1 mosdó, 2 ajtós, diófa, fényezett	14 „	1 hálószoba, faragott	170 „
2 szekrény, 2 ajtós, diófa, matt	38 „	1 garnitura crépe- vagy bouretteb.	60 „
2 ágy, magas, diófa, matt	38 „	1 garnitura selyem-behuzat	80 „
2 éjjeli szekrény, diófa, márványnyal	22 „	1 garnitura plüss-behuzat	95 „
1 kredenc, 4 ajt. fülkés, faragott, feh. márv.	46 „	1 szalonasztal	10 „
1 diván, magas támla szőnyeggel	40 „	1 consol márványnyal és tükör	26 „
1 ebédlő-asztal, diófa, matt	14 „		

Nagy választék egyszerü, valamint a legdiszesebb kivitelü butorokban.

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelepe

Budapest, Erzsébettér és Sas-utca sarok, I. emelet.

Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

LINOLEUM *egész helyiségek padlózására, Linoleum-szőnyeg, Linoleum-futó*

Szőnyeg-raktár: MILDNER H Budapest, IV., Váci-utca 3

LINOLEUM

az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadékmentes és tartósabb, mint bármely más padlozat.

DITRICHSTEIN MÓR

Lakás- és ablaktisztitási

v. padlóbeeresztési vállalat

VII., Nyár-utca 34. • Telefon 14—59. sz.

Poloskák, sváb és **orosz férgek gőzgéppel** alaposan kiirtatnak akár tapetás, akár festett lakásokban. Főraktára a cs. és kir. szabad. **Ditrichstein-féle poloskairtószernek** üvegenkint **15, 40, 75, 1.50** és **3** forint. Kitünő rovarpor sváb és oroszférgek ellen csomagonkint **20, 40, 1** frt.

Biztos nyereménykilátás

van e számoknál: 2680, 9884, 16.900, 36.011, 54.833, 64.272

a IV. magy. kir. szab. osztálysorsjátéknak már szeptember hó 13-án kezdődő és október 11-ig tartó **fő- és záróhuzásában, és pedig azért, mert** ezek a számok ugy a II-ik, mint a III-ik sorsjátékban, tehát **két** egymásután következő **sorsjátékban huzva nem lettek.**

Minthogy a magy. kir. szab. osztálysorsjátéknál a sorsjegyek felének nyernie kell, észszerü számitás szerint **majdnem biztos,** hogy a megnevezett számok most nagyobb nyereménynyel lesznek kisorsolva. Ezen számok mindegyikéből még 4/8-dal rendelkezem.

A VI. osztály eredeti vételsorsjegyek ára: 1/1 80 frt, 1/2 40 frt, 1/4 20 frt, 1/8 10 frt.

LUKÁCS VILMOS főelárusitó

Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 10. szám.

A sorsjegyek az összeg előleges utalványozása vagy utánvétel mellett is megrendelhetők.

Szenzáció! 40%-kal olcsóbb mint máskor! Szenzáció!

Butor-eladás.

Nagyobb mennyiségü kizárólag szolid és száraz fából készült butorok előnyös vétele utján azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy háló-, ebédlő-, szalon- és uriszoba berendezéseket barock, ó-német, renaissance és angol stylusban minden versenyt kizáró áron adhatok és pedig:

Hálószoba, fekete márvány matt vagy félmatt ... ... 120 frt
Hálószoba fekete márvány faragott ... ... 150 frt
Hálószoba fekete márvány oszlopos ... ... 190 frt
Hálószoba fekete márvány angol stylben... ... ... 175 frt
Hálószoba fekete márvány barock stylben ... ... 330 frt
Kredenz matt vagy félmatt fekete márvány ... ... 45 frt
Kredenz matt, faragott, fekete márvány ... ... 50 frt
Kredenz matt faragott nyitott középpel... ... ... 65 frt
Kredenz oszlopos nyitott középpel fekete márvány 80 frt
Kredenz 3 ajtós oszlopos... 110 frt

Ebédlő-asztal, iróasztal, trumeau, szalonasztal, varróasztal, ottomának stb. Nagy választék kész szalon, boudoir és uriszoba berendezésekben a legegyszerübb francia selyemszövet, peluche, velours de Génes és más szövetektől kezdve a legfinomabbig

GÖMÖRI SÁNDOR

Budapest, IV., Váci-utca 11.

Kivánatra üzletvezetőm uj rajz- és szövetmintákkal, ugy helyben mint vidéken megjelen a feleknél.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. ○ ○ ○ Két évi jótállás.

Magyar ipar.

Fütőkályhákat, takaréktüzhelyeket

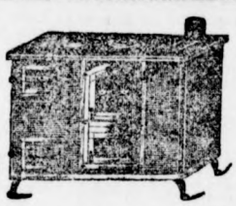

szállít a legjobb minőségben jótállás mellett

EHRLICH G. GUSZTÁV

magyar kályhagyára Budapesten.

Meidinger-kályhákat,
Fekete fényezett acéllemez köpenynyel vagy különféle szinre zománczozott köpenynyel, ólanyozott alapzattal a legdiszesebb kivitelben.

Szabályozó tüzkályhákat
acél vaslemez-burkolattal és tüzszilárd betéttel, jótállással.

Szabályozható kályhákat faftütésre.
„Ehrlich-féle" kávéház és vendéglő részére alkalmazható kályhákat.

Gyár: VII., Fogarasi-ut 6.
Telefon 62—21.

Asztaltüzhelyeket
a legtartósabb és el nem pusztitható zománcburkolattal minden szinben és szép kivitelben. — „Ehrlich-féle" uj

Asztaltüzhelyeket
rocés oldalfalakkal vaslemezből.

Takaréktüzhelyeket
erős anyagból készitve, szép kivitelben és olcsó árak mellett.

Szelelő-rácsokat.

Mintaraktár: VII., Dohány-u. 1.2
Telefon 60—08.

„PALAIS ROYAL"

Orlay Sándor perzsa császári, spanyol királyi udvari szállító

Budapest, 8. szám Koronaherceg-utca 8. szám.

Gyémántutánzat, ékszerek, párisi legyezők, nászajándékok, bronce, chinai ezüstáruk és diszmüáruk

gyári áron.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, hiteles köszönyet folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugyesőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idültek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor, volt csász. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Dijazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető **NÉPSZERÜ UTMUTATÓ** (már a 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és ezek észszerü gyógykezeléséhez cimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., **most csak 90 kr.** A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. — IV. Hugyesőtakár (tripper) és hugycsőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtényezője a prostitució.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

PAPlan PAPlan PAPlan

1 összehajtható vaságy 3 matráccal	10.—	1 acél sodrony ágybetét	5.—
1 drb rouge paplan	1.70	1 tengerifü fejvánkos	1.—
1 „ cachmir paplan	2.50	1 levarott szalmazsák	2.20
1 „ satin cachmir paplan	3.50	1 „ matrác	3.80
1 „ atlasz cachmir paplan	4.80	1 Crinde Afrique matrác	4.50
1 „ atlasz selyem paplan	7.50	1 lószőr „	12.—
1 „ fodros atl. selyp. paplan	12.—	1 párnázott ruganyos matrác	16.—
1 „ jó vászon ágylepedő varrás nélkül	1.20	1 nagy szoba szőnyeg 200/300	2.50
1 drb jó vászon chiffon paplan lepedő	1.80	1 ablak tunis függöny	1.50
1 drb flanel takaró pokróc	1.80	1 boureł ágyteritő	2.20
1 drb jó lópokróc	1.50	Futószőnyeg méterenkint krtól 4 frtig.	25

GICHNER JANOS és TÁRSA

paplan, matrác és kárpitosáru gyárosok, szőnyeg, függöny-, ágy- és asztalteritő stb. nagy vál szlékban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 20. szám.

Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Nem tetsző árukat kicserélünk, vagy a pénzt visszaadjuk

Hirdetés.

A Földmivelésügyi m. kir. minisztérium

50006. VIII/I. rendelete alapján

„Attila"

filloxera fecskendők

következő állami szénkénegraktárakban árusittatnak.

Balatonfüreden	a községi előljáróság
Bihardiószegen	a vincelériskola igazgatósága
Bonyhádon	a községi előljáróság
Budán	a III. k. szőlőmivesek egyesül.
Budafokon	a község előljáróság
Dicső-Szt.-Mártonban	a kisküllőm. gazdabizottsága
Dunaföldváron	szőlősgazd. védekező egylete
Egerben	a városi tanács
Esztergomban	a városi tanács
Gödöllőn	a gödöllői borászati egyesület
Kaposváron	a somogymegyei gazdasági egyesület
Kővágóörsön	a község előljárósága
Keszthelyen	a keszthelyi gazdakör
Ménesen	a ménesi vincelériskola igazg.
Medgyesen (Erdély)	a városi tanács
Moóron	a községi előljáróság
Pápán	a városi tanács
Pécsett	a városi tanács
Siklóson	a község előljárósága
Simontornyán	a községi előljáróság
Sümegen	a sümegvidéki gazdakör
Sopronban	a megyei gazd. egyesület
Szegzárdon	Tolnam. filloxera bizottsága
Székesfehérvárott	a városi tanács
Tapolcán	a balatonvidéki filloxera ellen védekező bizottságnál
Tarcalon	a vincelériskola igazgatós.
Tatán	a komáromm. gazd. egyesül.
Tokajon	a községi előljáróság
Ujvidéken	a városi tanács
Vácon	a városi tanács
Veszprémben	a veszprémm. gazd. egyesül.
Viliányban	a községi előljáróság
Vörösmarton(Baranya)	a községi előljáróság
Zala-Szt.-Gróthon	a járási mezőgazdasági bizottság

és a gyárosnál

Szigeti Sándornál

Kecskeméten.

HEIM-féle Meidinger-kályhák.

A feltaláló Dr. Meidinger tanár ur által kizárólag jogositott

HEIM H., Budapest és Bécs

cs. és kir. udvari szállító.

Legjobb hirnevü cs. és kir. kiz. szab.

KÁLYHÁINK

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

eredeti minőségben csak gyári raktárunkban

BUDAPESTEN, THONET-udvarban kaphatók.

Ajánljuk továbbá a mi „HESTIA" szabályozható-, töltő- és ventilációs kályhánkat kettős köpennyel.

FÜSTEMÉSZTŐ KANDALLÓKAT.

Központi légfütést egész épületek számára.

Szárító-készületek ipar- és gazdasági célokra.

Prospektusok és árjegyzékek ingyen.

gy. kir. államvasutak Igazgatóság. 130219/99. CI. szám.

Magyar—boszniai vasuti forgalom. Dijszabási pótlék kiadása.

A magyar—boszniai forgalomban 1897. évi december 1-je óta érvényes rész 1. dijszabási füzetéhez f. évi október hó 1-én az **I. sz. pótlék** lép be, mely az osztályozási dijszabás és a kivételes dijszabások kiegészitését módositását tartalmazza.

A dijszabási pótlék a részes vasutaknál megszerezhető.

Budapest, 1899. szeptember hóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága, egyszersmind a többi részes vasutak nevében is.

(Hánnyomás nem dijaztatik.)

Emke Daloskönyvek.

Szerkesztette: Deák Gerő.

Négyszólamu vegyes karok gyüjteménye.

Tartalma: Imák és fohászok, 16 dal. Gyászhangok, 5 dal. Nemzeti dalok, 13 dal. Népdal-egyvelegek, 12 dal. Vegyes dalok 18 dal. Indulók, 7 dal. — Összesen tehát 71 négyszól. (hangjegyes) oly dalszerzemény, melyek legtöbbje e gyüjteményben jelenik meg először.

Ára füzve 1 frt 20 kr., diszkötésb. 2 frt.

Két és háromszólamu komoly és vig dalok gyüjteménye.

Tartalma: Imák és fohászok, 19 dal. Nemzeti dalok, 18 dal. Népdalok, 121 dal. Bordalok, 20 dal. Vegyes dalok 13 dal. Indulók, 8 dal.

Ára füzve 80 kr., diszkötésb. 1 frt 50 kr.

Kaphatók:

a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában. Budapest, József-körut 18. szám.

További különlegességek:

iró- és másoló-tinták.

Visszamentesitő

börkenőcs.

Szab. talpóvószer

„Vandol"

Fémtisztitó paszta és ezüst- és arany-tisztitó szappan.

Börlakk.

Lószerszám-paszta.

Fegyver- és pata-zsir.

A világ legjobb FÉNYMÁZA!

Aki lábbeliját szép fényesen és tartósan akarja gondozni, vegyen csak

Fernolendt-féle cipőfénymázat

világos lábbelinek csak

Fernolendt-féle természetes bőrkrémet.

Mindenütt kapható. Ca. k. szab. gyár alap. 1830. Décsben. Gyári raktár:

Bécs I. Schnierstr. 21.

A sok értéktelen utánzat kikerülésére tessék gondosan ügyelni a nevemre:

St. Fernolendt.

Minden szó egyszeri beiktatása petit betükből 2 kr. Cimmel ellátott hirdetésekért külön 30 kr. kincstári bélyegdij jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

APRÓ HIRDETÉSEK és **ELŐFIZETÉSEK** felvételnek a **BUDAPESTI NAPLÓ** részére **a kiadóhivatalban József-körut 18.,** *valamint a következő dohánytőzsdékben:*

Breuer nővérek, Teréz-körut és Podmaniczky-utca sarok.

Nemecsek-féle tőzsde Petőfi-tér.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 59.

Schwartz hirdetési iroda Marokkói-utca 2.

Sopronyi V., dohány-nagytőzsde, Kerepesi-ut 1.

Ágenor 1.!!

Megtaláltalak a pusztulásban, a láz mely, távollétedben kinzott, ismét gyötör. — — Megtaláltalak és isten tudja talán utoljára beszéltünk együtt. A menekvés egyetlen módját meg sem akarod kisérleni. — Jó, nekem már mindez jó. — Borzasztó mód szenvedtem és ma bevallottad jogosan, mert el voltál határozva lemongani. Ezt még magyarázd meg valahogy, mint lehet ezt összeegyeztetni mai esküddel — — Vége — — jó. De éreztesd velem szeretelmedet. 4903

2 csinos baba

(szininövendékek) szórakozás céljából 2 elegáns fiatal ember ismeretségét óhajtja. Leveleket „Babák" cimen továbbit a kiadóhivatal. 4906

„Faust"

Hétfőn irok ajánlva, irj aztán rögtön, kérlek Istenem. 4906

Drága kis anyám!

Fogadd legjobb kivánataimat a messze távolból. Az Isten éltessen soká, egészségben, jólétben és velem együtt. Gondolj sokat és sokszor reám. Október előtt ne gyere, de akkor már itt lesz az ősz s igéreted lejár. Irj többet magadról és irj többször, mert nagyon szeretlek. Tehát még egyszer minden jót kivánok. Ölel és csókol 2519

Kis apád.

Csinos,

fiatal urhölgy ismeretséget óhajtja szórakozni vágyó fiatal ember. Levél „Anyagi érdek nélkül" cimre kéretik. 4899

Földbirtokért

elcserélendő bérház 3000 frt tiszta jövedelemmel, 40000 frt értékben. Cim a kiadóhivatalban. 4896

Butor

faragott hálószoba, ebédlő, kredenc, divány, asztal, székek olcsón eladó. Kertész-utca 18. ajtó 2. 4895

Igen csendes

tiszta, különbejáratu szobát keres fiatal hivatalnok. Esetleg ellátással. Levél „Nyugalom" cimen kéretik. 4900

100 frt kölcsönt

keresek havi 10 frtos törlesztésre. Cim a kiadóhivatalban. 2518

Koszoru-utcában

négyszobás utcai sarok-lakás azonnal, esetleg november elsejére jutányosan kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 4905

Egy jó házból

való fiu tanoncul Stern József női divat és vászon üzletébe, Kálvin-tér 1., azonnal felvétetik. 8359

Cimbalom

pedálos kevéssé használt olcsón eladó. Cim a kiadóban. 4901

Érettségire,

közép- és polgári iskolai magánvizsgálatra készülők szakszerü oktatásban részesülhetnek. Bővebbet József-körut 7. III. 23. — Levelek fenti cimre „Magántanulók előkészitése" cimen küldendők. 4691

Mindennemü

áruk beraktározását a legkedvezőbb feltételek mellett elvállalják Ringwald Adolf és Henrik butorszállitók, Budapest. Teréz-körut 1/b. 4902

Házgondnok

5000 frttal és egy tisztességes házfelügyelő 1000 frt készpénzbiztositékkal állandó jövedelmező állásra kerestetnek. Ajánlatokat „Szolid és Erélyes" jelige alatt e lap kiadóhivatala továbbit. 4904

Gimnáziumi *és reáliskolai tantárgyakból: magyarul, németül, franciául, latinul, görögül elismert legjobb módszer szerint tanit kitünő philologus és mathematikus. Elfogad magántanulókat (penzióval vagy a nélkül). Előkészit pótvizsgára, egyéves önkéntességi szolgálatra jogosito vizsgára és érettségire.*

Goitein Henrik

Budapest, VI., Teréz-körut 32. II. emelet 14. 4400

Azonnali átvételre keresek

800 hold körüli bérletet,

teljesen fölszereléssel, lehetőleg állomáshoz közel, **Heves, Borsod vagy Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyében.** Csak tulajdonosoktól kérek komoly ajánlatot. Cim a kiadóhivatalban megtudható. 4855

Jóforgalmu

kifőzés nagy munkás forgalommal, jutányos árért azonnal átvehető. Cim a kiadóhivatalban. 4689

Segéd orvos

kerestetik okt. hó 1-ére egy nagy gyári betegsegélyző pénztárhoz 800 frt évi fizetéssel és egy butorozott szobás természetbeni lakkással, orvostudosi oklevél, tót vagy német nyelv ismerete megkivántatik. Cim a kiadóhivatalban. 4893

Elveszett

egy Sipos Gyuláné nevére kiállitott cselédkönyv és két bizonyitvány a Károly-körutnak kaszárnyafelőli oldalán. Tulajdonosa kéri azok megtalálóját, hogy adja le e lap kiadóhivatalába. 2517

Női kereskedelmi

iskolát jó sikerrel végzett leány irodai alkalmazást keres. Szives ajánlatok a kiadóba „Szorgalmas" cimen kéretnek. 2512

Koser husfüstölde

a legélénkebb helyen, bor és sör engedélylyel, hol intelligens urak délben és este étkeznek, azonnal eladó. Levelek „jó üzlet" jelige alatt a kiadóba kéretnek. 2515

Varrónő

ajánlkozik uri házakhoz szerény napidij mellett, vagy bármily elegáns ruha elkészitésére olcsó áron. Cim a kiadóhivatalban megtudható. 2511

4000 □-öl telkek, □-öle 3 forintjával a kelenföldi vasuti állomás közvetlen közelében remek fekvéssel beállott anyagi **viszonyok folytán eladók.** Venni szándékozók ajánlatait „Br. V." jelige alatt e lap kiadóhivatala továbbit.

Köhögésnél,

rekedségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemetefücukorkát.

Sztraka-Tannin-csokoládéja mindenféle **hasmenést** rögtön megszüntet. Kapható gyógytárakban.

Ménesi csemege

szőlő nemesfaju rózsa, valamint legfinomabb kevert arad-hegy aljai csemegefajok 5 kigrmos postakosarankint bérmetve bármely állomáshoz — 2 frt 30 krért kapható — utánvét mellett **Ring Zsigmondnál Aradon.**

70 frttal

1000 frt gyorsan elérhető. Tessék prospectusért és felvilágositásért Blockner I. hirdetési irodájába irni. Budapest, Sütő-utca 6.

Megay

Bohéme-tortája a legjobb torta! 1 frt 25 kr. beküldése után Megay Róbert cukrász Miskolcon, megküldi önnek bérmentesen.

Kapható Budapesten: Szenes Ede cs. és kir. udvari szállító és Szimon István uraknál. Budán: Gaizler Béla, udvari szállító. Aradon: Ring Zsigmond, Fejér Gyula. Nyitrán: Aitner Ferenc. Szombathelyen: Kikaker Kálmán. Fehértemplomon: Stefánovic János. Nagyváradon: Kádár János. Debrecenben: Geréby utódai uraknál.

Nagy kereset

kinálkozik tevékeny, ügyes beszédü s reprezentálni tudó uraknak minden risico nélkül mint mellékkereset is.

Ajánlatok „Erwerb" jelige alatt Schalek hirdetési irodájának Bécs, I., cimzendők.

Zálogházi

cédulákat veszek.

Eladok

13 latos ezüst evőkészletket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, haltálakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleteket 138 frttól kezdve, dus választék mindennemü ezüst mütvös tárgyakban, arany férfiláncok kölögóval, grammja 85 kr., massziv arany gyürük 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt.

Grünberger Armin Béla

örökösei Budapesten, **IV., Városház-tér 9., I. em. 23** Harisbazár.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Hölgyeim.

Sajnálatos, hogy a t. hölgyek nem idejében látnak az arc ápolásához, mielőtt a napsugarak v. szél káros hatást idéznek elő, pedig mily kicsiny dologból áll **szép fehér, tiszta arccal birni.** Nem csodálom, ha a t. hölgyek, a sok hirdetett és ajánlott arccrémekből nem birnak választani. Legyenek teljes **bizalommal hozzám,** kisértsék meg csak **egyszer Mille Fleurs-Crémet,** meg vagyok győződve, hogy céljukat elérik. — **Mille-Fleurs-Créme** próbatégely 50 kr. könyvvel; **Mille-Fleurs-poudre,** fehér, rózsa v. creol (barnáknak), 1 doboz 60 kr., szappan 40 kr. Főraktár: Török József gyógytára, Király-utca 12. — Továbbá csakis nálam kapható a Mille Fleurs-hajvíz, mely bármily ősz hajnak ½ óra alatt eredeti szinét visszaadja, 2 üveg 3 frt utasitással (2 hóig elegendő), fekete, barna és aranyszőkébe kapható. **Nem elégé ajánlhatom a t. hölgyeknek a homlokkötőt,** mely rövid idei használat után **a redőket végképp kisimitja,** a homlokot fehér, szép formásra változtatja. Egy ily kötő évekig eltart, drbja 1 frt 50 kr. utasitással. Mily kellemetlen és rut a **szőr az arcban** vagy **ajk körül,** ezt fájdalom nélkül egy pillanat alatt eltávolithatják az általam küldött próba üveggel 60 kr. utasitással. **Vörös kezeket** v. ha még oly elhanyagoltak is, **kézpasztám** által gyönyörü fehér puhává változik, 1 próbatégely 35 kr. utasitással. **Számos ellismerő levelekkel bizonyithatom** felsorolt cikkeim bámulatos hatását, melyekért és biztos **eredményért kezeskedem.** — Utánvéttellel titoktartás mellett **akár itt Budapesten,** vagy **bárhová** küldöm. MANDL IDA, Budapest, VII. ker., Bethlen-utca 12. sz./No.

Cs emege szőllő

5 kgros posta kosarakban. **A szegedi kiállitáson** kitüntetett szőllőtelep termését megvettem.

Legfinomabb csemege s gyógyszőllőt 1.70 Oportót 1.26 krért szállitok.

Kávé különlegességek

4½ kgros posta csomagban: **Cuba, Jáva, Gyöngy, Mocca** vegyesen is rendelhető **6 frt 16 krért.**

Cseléd kávé 5 forintért.

Tomcsányi Gyulánál Bpest, József-körut 41. Telefon 60—77.

10 frttal

½ millió korona nyerhető a m. kir. szabad. osztálysorsjáték szeptember 13-ától okt. 11-ig megejtendő huzásnál. **30.000 nyeremény 9 millió 550.000 korona készpénzben sorsoltatik ki.**

1/8 sorsjegy ára 10 frt,
1/4 „ „ 20 „
1/2 „ „ 40 „
1/1 „ „ 80 „

A sorsjegyek megrendelhetők vagy a pénz előzetes beküldése, vagy utánvétel mellett **Beifeld József** főelárusitónál Budapest, Károly-körut Alapitatott l. 1874.

Készpénz kölcsön birtokokra és házakra

valódi becsérték háromnegyed részéig. II. helyre is 20—60 évi örlesztésre. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet ellenben nem.

Lebonyolitás 14 nap alatt. Konvertálás bélyeg- és illetékmentes. Semmi előleges költség. Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat, valamint kataszteri birtokiv másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI., Váci-körut 39.

Kávét

rendkivül olcsón 4½ kilós postacsomagokban

Cuba kávé . 6.50
Mocca kávé . 6.50
Jáva kávé . 6.50
Gyöngy kávé 6.80

bérmentve küld egy kávé importcég. Cimet és felvilágositást a kiadóhivatal által.

Szabadalmakat

kieszközöl **világ összes államaiban**

KALMÁR J.

mérnök és hites szabadalmi ügyvivő **ezelőtt Pompéry** (Benedek L. és tsa) BUDAPEST, VII., Kerepesi-ut 44. Alapittatott 1885-ben. (Eddig **10,000** szabadalom eszközöltetett ki ezen iroda által.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE és ÉRTÉKPAPIROKRA (visszafizethető tetszés szerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad

KÖVÁRY ÁRMIN

bank- és váltóüzlete osztálysorsjáték-főelárusitó. IV. ker. Ferencick-tere Gróf Dzirásky-palota.

COPYING OFFICE.

Bárminemü irásmunkákat, leirásokat, sokszorositásokat és forditásokat minden nyelven, ugy mint gyorsirói v. fonograf felvételeket elvállal a „YOST" irógép r. t. Erzsébet-körut 9—11. New-York palota.

Grötzner-féle Tarolin capsulák.

Specificum:

hólyagbántalmaknál, hugyesőfolyásnál.

Könnyü kényelmes, biztos gyógymód, minden fecskendezés nélkül. **1 doboz ára 3 korona.**

Kapható minden gyógyszertárakban

Főraktár Budapesten: Városi gyógyszertár, Városháztér

Az országos magyar gyorsiró egyesület

Báthori Dezső

középiskolai tanár ur vezetése alatt

uj magyar és németnyelvü gép- és gyorsirászati

tanfolyamot nyit. Jelentkezőket felvesz a

„YOST" irógép

részvénytársaság

Erzsébet-körut 9—11.

New-York palota.

85 százalék

pénzelőleg mindenféle **sorsjegyre:**

Józsiv, Bazilika, magyar, osztrák olasz vöröskereszt sorsjegyekre olcsó kamatokra 3—6 hónapra.

WOHL, banküzletben osztálysorsjegyfőelárusító Budapest, V., Dianafürdő.

Kávé

behozatal Fiuméból.

Szétküldés közvetlen a tengeri hajóról.

I zsák 4 kgr. Rió kávé jó izü ... 4.60
I zsák 4 krg. Caracas-kávé jó izü 5.40
I zsák 4 kgr. Kuba kávé erős és zamatos 5.65
I zsák 4 kgr. Sultán Mocca-kávé 5.80
I zsák 4 kgr. Arany Jáva kávé ór. sz. 5.80
I zsák 4 kgr. Portórikó gyöngykávé 6.12
I zsák 4 kgr. kék Jáva gyöngykávé 6.80

elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül.

Meg nem felelő árut készséggel kicserélünk.

Fratelli Deisinger

Fiume.

A magyarországi kávések bevásárlási forrása.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

4½ K.-Kávé

bérmentve.

Cuba kávé . 6.50
Mocca kávé . 6.50
Jáva kávé . 6.50
Gyöngy kávé 6.80

Belák István

Budapest,

Rottenbiller-utca 4.

Telefon 61—75.

Nevelőnők

Két német nevelőnő tökélylyel birják az angol és francia nyelvet és kitünő zongoristák, azonnali alkalmazást keresnek keresztény uriházaknál. Oklevelesmagyar tanitónőket zene és nyelvismerettel vagy a nélkül sürgősen keresek.

Szegheőné S. Lujza

most

Budapest, Erzsébet-körut 30.

BÁRANY DEZSŐ

műhangszer-készitő

Bpest, VIII., Kerepesi-ut 57.

(Luther-uránál.)

Vonós hangszerek és vonók különleges készitője. Dus raktárvonós-, fuvós- és ütőhangszerekben, kelléktekben. Iskolai és hangversenyhegedük 3 forinttól 1000 forintig. Saját készitményü hegedük. Legjobb olasz és német hangverseny hurok. Árjegyzék kivánatra küldetik.

Orvosilag megvizsgálva.

ORIGINAL PRAGER SCHWEINEN

PRAG HEITLER & Co KATOLINENTHAL

Védjegy.

Legelőnyösebb napi árak.

Naponta szétküldés postacsomagokban is

Fodrásznőt

keresek ki a Csömöri-i külső részén fésül. Cim a kiadóban. 250

Remington-irógép- és gyorsiró iskola

„Az Országos Magyar Gyorsiró-Egyesület" gyorsiró tanfolyamain folyó héban

özv. Mezeyné Bányai Amanda okl. tanitónő személyes vezetésével **magyar levelező-, vitatott- és német kurzusok** kezdődnek. **A Remington-gépirási és ezen gyorsirási** tanfolyamokra nő- és férfi jelentkezők korlátolt számban felvesznek.

Glogowski és Társa

Erzsébet-tér 16.

BUTOR

jó, szolid kiviteltben, **előnyös részletfizetésre.**

Náthán Ignác

kárpitos- és asztalos butor egyedüli főraktára

VII. ker.

Erzsébet-körut 23

Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve

1899. évi gyümölcs (marmelade) való dicsérőt jótállás tiszta és sürü

Kajszinbarack	68 kr.
Őszi barack	68 kr.
Málna	75 kr.
Málna-elegy	45 kr.
Ribizke	75 kr.
Földi szeder	70 kr.
Ananasz	1.90 kr.
Csipke	45 kr.
Cseresznyekever.	70 kr.

kilónként ab Prága. Nem tetsző bármelyik visszavételik. Legalább 5 kgr. egy fajából. 25 kgr. rendelésnél bérmentve. **Taussig Hermann Prag-Karolinenthal.**

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgó-gépen, Budapest, IX., Üllői-ut 25.